

RENĐŐRSÉGI TANULMÁNYOK

A RENĐŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK FOLYÓIRATA

PETRÉTEI DÁVID

Elsők a daktiloszokpiában

MOLNÁR KATALIN

A baranyai járási Police Café sorozat kérdőíves hatás-vizsgálata

URICSKA ERNA

A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

BORSZÉKI JUDIT – SALLAI JÁNOS

Monaco-Bécs rendőrkongresszusok és ezek előzményei

HOTTÓ ISTVÁN

Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

VI. évfolyam 2023/4.

SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK:

Dr. Pozsgai Zsolt rendőr vezérőrnagy

TAGOK:

Dr. habil. Boda József nyugállományú nemzetbiztonsági vezérőrnagy

Dr. Boros Gábor rendőr ezredes

Dávid Károly nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. univ. Dsupin Ottó nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Dr. Gárdonyi Gergely PhD rendőr ezredes

Dr. habil. Hautzinger Zoltán rendőr ezredes

Dr. Janza Frigyes nyugállományú rendőr vezérőrnagy

Prof. Dr. Kerezi Klára MTA doktora

Prof. Dr. Kovács Gábor rendőr vezérőrnagy

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes

Prof. Dr. Sallai János rendőr ezredes

Dr. Sipos Gyula nyugállományú rendőr vezérőrnagy

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. Gaál Gyula PhD

OLVASÓSZERKESZTŐ:

Dr. Molnár Katalin PhD

MŰSZAKI SZERKESZTŐ:

Steib Norbert

FELELŐS KIADÓ:

Dr. Németh József PhD rendőr ezredes, Rendőrség Tudományos Tanácsa elnök

KIADÓ

Rendőrség Tudományos Tanácsa

Cím: 1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Bp. Pf.: 314/15.

Telefon: +36 1 443-5533, BM: 33-355

Fax: +36 1 443-5784, BM: 33-884

E-mail: rtt@orfk.police.hu

Webcím: www.bm-tt.hu/rtt

HU ISSN 2630-8002 (online)

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a bűnmegelőzés, a bűnüldözés, a közbiztonság, a közrend, a határrendészet, a vezetés-irányítás és a mindenoldalú biztosítás kérdéseit elemzik, értékelik. A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, szolgálati helyét, beosztását, telefonszámát. Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben küldjék meg. A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására. A megjelenő írások nem a Rendőrség Tudományos Tanácsa, hanem a szerzők saját, tudományos szabadságán alapuló álláspontját képviselik. El nem fogadott kéziratot nem áll módunkban visszaküldeni. A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM

2023/4.

PETRÉTEI DÁVID

Elsők a daktiloszkópiában (4–21)

MOLNÁR KATALIN

A baranyai járási Police Café sorozat kérdőíves hatásvizsgálata (22–64)

URICSKA ERNA

A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében (65–82)

**BORSZÉKI JUDIT –
SALLAI JÁNOS**

Monaco-Bécs rendőrkongresszusok és ezek előzményei (83–103)

HOTTÓ ISTVÁN

Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól (104–142)

**NAGY-TÓTH NIKOLETT
ÁGNES**

Interjú Christián László r. dandártábornokkal, a magyar rendőrség és a rendészettudomány legfiatalabb professzorával (143–149)

SZERZŐK

2023/4.

DR. BORSZÉKI JUDIT

PhD, adjunktus,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Idegennyelvi és Szaknyelvi
Lektorátus

HOTTÓ ISTVÁN

PhD-hallgató,
Pécsi Tudományegyetem
Állami- és Jogtudományi Kar
Doktori Iskola

DR. MOLNÁR KATALIN

PhD, egyetemi docens,
Nemzet Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar
Rendészeti Magatartástudományi
Tanszék

**DR. NAGY-TÓTH NIKOLETT
ÁGNES**

PhD rendőr alezredes,
adjunktus, kollégiumvezető,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Kar

DR. PETRÉTEI DÁVID

osztályvezető,
Nemzeti Szakértői és Kutató
Központ Daktiloszkópai
Szakértői Osztály

PROF. DR. SALLAI JÁNOS

rendőr ezredes,
tanszékvezető egyetemi tanár,
Nemzeti Közszerológálati Egyetem
Rendészettudományi Kar Rendé-
szetelméleti és – történeti Tanszék

URICSKA ERNA

PhD-hallgató,
óraadó oktató,
Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia és Kommunikációtu-
domány Doktori Iskola

PETRÉTEI DÁVID

Elsők a daktiloszkópiában

A daktiloszkópia, „az angol elme e geniális ötlete”¹ a XIX. század végén indult világhódító útjára, és foglalta el a helyét a kriminalisztikai gyakorlatban. Ebben a tanulmányban azt igyekszem körüljárni, hogy kik voltak – többféle értelemben is – az „elsők” az ujj- és tenyéryomok hasznosításában.

Kínai „elsők”

E tanulmány megírására először Bánó-Kacs Kovics Virginia cikke indított, aki azt írja, „*Kia Kung-Yen, a Tang dinasztia történésze i. u. 650-ben megjelenő írásában tesz említést ujjnyomatokról, egy törvényes dokumentum elkészítésének során*”.² Több külföldi szerző is gyakorlatilag ugyanezt írja.³ Kíváncsi lettem, hogy ez az adat honnan van, mert ebben a formában nem tűnik korszerűnek: ha ez kínai név, akkor nem az évtizedek óta elterjedt standard (pinyin) átírás, és nem is az úgynevezett magyar népszerű átírás; ebből sejtettem, hogy a forrás minden bizonnyal a huszadik század első feléből, vagy még korábbról származik. Az idézett kínai személy eredeti neve 贾公彦, hivatalos pinyin átírással Jia Gongyan, az úgynevezett népszerű magyar átírással pedig Csia Kung-jen lenne. Eredetileg Robert Heindl 1922-es „*System und Praxis der Daktyloskopie*” című könyvében jelent meg ez az adat a modern kínai források szerint, még hozzá úgy, hogy

---

¹ Kármán Elemér (1913a): A daktiloszkópia újabb eredményei. Jogtudományi Közlöny, 1913/4. szám. 31–32. o.

² Bánó-Kacs Kovics Virginia (2017): Az ujjnyomok felkutatása és rögzítése a helyszíni szemle dinamikus szakaszában I. Obsitos Detektívek Lapja 2017/1-2. szám. 16–30. o.

³ Hawthorne, Mark R. (2009): Fingerprints. Analysis and Understanding. CRC Press. Boca Raton, FL US. 4–5. o.

Jia Gongyan az ujjnyomatok első említője – viszont ez a jelek szerint nem állja meg a helyét.

Cheng Jingliang⁴ és Chen Yongwei⁵ cikkei szerint Jia Gongyan valóban létező személy volt, valóban a Tang-dinasztia idején élt (a VII. században), ahol a „Taichang Doktora” tisztséget töltötte be, azaz az udvari szertartásokat felügyelő-irányító főtisztviselő volt. Egyik fontos feladata volt, hogy a Hadakozó Fejedelemségek idején született Zhou szertartások és törvények (周礼正义) című munkát látta el széljegyzetekkel. (A Zhou vagy Csou a Hadakozó Fejedelemségek korát megelőző dinasztia volt.) A saját koránál ezer évvel régebben született dokumentumban használt „kezüket az iratra tették” kifejezést magyarázta meg kortársainak, hogy ugyanazt jelenti, mint az ő korában közismert „befestett ujjú tanúsítvány”. Így nevezték az irat kézzel vagy ujjal történő lepecsételését. Tehát nem „először említette” az ujjnyomatokat; sőt, láthatóan ekkor a kézzel pecsételést legalább ezer éve ismert volt.

Nem véletlenül írok „kézzel pecsételést”, ugyanis ezekben a korokban az ujjak és a tenyerek nyomata még nem a daktiloszkópiát jelentette. Ne feledjük, hogy a nagyítólencsét Roger Bacon találta fel a XIII. század során. Az ókori és a kora középkori Kínában (nagyítólencsé híján) elsősorban a tenyér, az ujjak alakját, méretét, a hajlítódők elhelyezkedését és alakját vették figyelembe, illetve a fodorszálok sűrűségét és az ábrák típusát. Maradtak fenn leletek, ahol nem is a befestett ujjakat nyomták az iratra hitelesítésként, hanem rovátkákkal megjelölték az ujj hosszát és a percek közti hajlítódők távolságát.⁶

---

⁴ Cheng Jingliang: 陈景良: 古代的指纹鉴定与侦查破案 („Ókori ujjnyom-azonosítás és nyomozás”). 2022.

Forrás: <http://www.rmlt.com.cn/2022/0117/637835.shtml>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁵ Chen Yongwei: 陈永伟: 指纹识别: 第一种生物识别技术 („Ujjnyom-azonosítás: az első biológiai azonosító módszer”). 2020.

Hozzáférhető: <https://tech.sina.com.cn/it/2020-07-22/doc-iivhuipn4488442.shtml>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁶ Zhao Xiang-Xin – Liu Chun-Ge: The Historical Application of Hand Prints in Chinese Litigation. *Journal of Forensic Identification* 1988/6. szám. 277–284. o.

Egy másik gyakran hivatkozott kínai anyag a Yonghui Törvénykönyv, amit többször szintén nem a standard módon írnak át, hanem Yung-Hwui, sőt a Bócz-féle kétkötetes Kriminálisztika könyvben Joung Ikoni módon.⁷ A „Yonghui” nem személynév, hanem a Kr. u. 650–655 közti időszakot jelöli, Gaozong császár uralkodása alatt. A kínai források között is van több, ami szerint a Yonghui Törvénykönyv tartalmazza az ujjnyomatokat, mint az okiratok hitelesítésének módszerét,⁸ de érdekes, hogy egyrészt soha nem jelölik meg pontosan, hogy a törvénykönyv melyik részében lenne erről szó. Másrészt más kínai források nem említik a törvénykönyvet ebben a vonatkozásban, hiszen a Tang-korban nem ez az egyetlen törvénykönyv létezett. A Yonghui Törvénykönyv korabeli kommentárokkal kiegészítve a „Tang-kódex” (唐律疏议), ennek teljes szövege hozzáférhető a világhálón.⁹ A Tang-kódex szerepe ahhoz fogható, amit Európában a római jog töltött be,¹⁰ bár elsősorban büntető jogszabályokat tartalmaz. Ez a törvénykönyv a 366. szakaszban említi a tenyérynymatot iratokon, méghozzá annak fejtegetésekor, hogy ha az egyik okirathamisító előzetesen a pecsétet lopja el a hamisításhoz, a másik okirathamisító pedig rányomja a tenyerét a dokumentumra, akkor melyikük lesz a bűncselekmény alanya, és melyikük a bűnsegéd. (Nota bene Kr. u. 653-ban járunk...)

A Tang-dinasztia idejéből összegyűjtött többkötetes joganyag, a „Régi Tang-könyv” (旧唐书) ugyancsak teljes egészében megtalálható az interneten.¹¹ Ennek 44. kötete, a harmadik, kormánytisztviselőkről szóló fejezet

---

⁷ Bócz Endre (szerk.): Kriminálisztika. BM Duna Palota és Kiadó. Budapest, 2004. I. 379. o.

⁸ Forrás: <https://www.chinanews.com.cn/cul/news/2008/10-26/1425573.shtml>
Letöltés ideje: 2023.08.05.

és <https://m.fx361.com/news/2020/0820/11130480.html>
Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁹ Forrás: <https://kuscholarworks.ku.edu/bitstream/handle/1808/3636/tangcode00.pdf>
Letöltés ideje: 2023.08.05.

és https://www.bnasi.eu/Asset/Source/bnBook_ID-204_No-1.pdf
Letöltés ideje: 2023.08.05.

¹⁰ Forrás: <https://zhuanlan.zhihu.com/p/65357874>
Letöltés ideje: 2023.08.05.

¹¹ Forrás: <https://chinesenotes.com/jiutangshu/jiutangshu048.html>

tartalmazza többször, hogy az udvar egy hetedik rangosztályba tartozó fő-tisztviselője, a „*zhubu*”, a hivatalos feljegyzések felelőse, tenyérnyomatával pecsételi le az iratokat. Azt más kínai források is leszögezik, hogy a Tang-korszakban az eljegyzési és válási okiratokat kéznyomattal kell el-látni.¹² Sőt, a Mogao- (Mokao-) barlangok feltárásakor fedeztek fel tenyérnyomatokkal, sőt talpnyomatokkal ellátott válási okiratokat („feleség-elbo-csátó leveleket”).¹³ Maradt fenn továbbá szerződés a Tang-korszakból, amit ujjnyomattal is lepecsételtek.¹⁴

Szulejmán al-Tadzsir („Kereskedő Salamon”), perzsa származású utazó a IX. század közepén Guangzhou városában leírta, hogy a kínai hatóságok rögzítik a beutazó moszlimok ujjnyomatait, idegenrendészeti nyilvántar-tásba vétel céljából.¹⁵ Jóval később, a XIV. században a portugál Joao de Barros írja le, hogy a kínai szülők tenyér- és talpnyomatot vesznek a gyer-mekeikről, hogy „meg tudják különböztetni őket egymástól”.¹⁶ A 960 és 1279 között Kínát irányító Song-dinasztia (Szung-dinasztia) idején a kéz-nyomattal pecsételés már teljesen általános gyakorlat volt, amit a klasszi-kus regények is megőriztek: Si Naj An (Shi Naian) Vízparti történet című regényében például Vu Szung (Wu Song) egy írástudó szomszédal leírta a sógornője és szomszédasszonya beismerő vallomását, majd azt velük és a jelen lévő szomszédokkal mint tanúkkal hitelesített: mindkét nő, majd

---

Letöltés ideje: 2023.08.05.

¹² Zhao Xiang-Xin – Liu Chun-Ge (1988): i.m.

¹³ Forrás: <https://www.chinanews.com.cn/cul/2015/04-09/7195504.shtml>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

¹⁴ Forrás https://www.zhihu.com/tardis/zm/art/487001278?source_id=1003

Letöltés ideje: 2023.08.05.

¹⁵ Jiang Nanqiang (2020): 蒋南强: 唐朝万国来朝的繁荣景象, 从诗歌律法通婚历书游记得到全方位证明 („Jelenetek a virágzó Tang-korszakból, a költészettől a jogon, a vegyesházasságokon, az évkönyveken és útinaplókon át a tartózkodási igazolásig”)

Forrás: <https://www.163.com/dy/article/FRQUH27M0543I5ZM.html>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

¹⁶ Tashida Yeasmin – Mehnaz Tarannum – Tamanna Shaown – Akila Khatun: Development of an Algorithm for Biometric System Using Finger Vein with Liveness Detection. International Journal of Scientific & Engineering Research 2016/3. szám. 367–372. o.

minden tanú a leírt neve mellé nyomja hüvelykujját. Ugyanebben a regényben Párduckoponya hüvelykujjával pecsételi le a válólevelet, mielőtt száműzetésbe vonul.¹⁷ A Bócz-féle Kriminalisztika kötetben írtakkal ellentétben tehát a regény címe Vízparti történet, az író Si Naj An, a szereplő Vu Szung. A történet pedig az írástudó szomszéd által felvett beismerő vallomás hitelesítése ujjnyomattal, nem pedig a vádlottak ujjnyomának „megadása”.¹⁸

Az első helyszíni nyom

Az 1925-ben megjelent hazai daktiloszkópiai szakkönyvben Schreiber Dániel azt írja, hogy az első helyszíni ujjnyom a „Ming Hwang” császár uralkodását leíró könyvben szerepel.¹⁹ Ming Huang, azaz „a fényes császár” Xuanzong halál utáni tiszteleti neve volt, aki a VIII. század közepén uralkodott. Vajon mire gondolt Schreiber? 2008-ban a nanjingi ujjnyomat múzeum megnyitóján Liu Chiping, legendás kínai ujjnyom-szakértő adta elő a történet egy változatát: a császár egyik ágyasát rendszeresen elkábították, elhurcolták, és utána nem tudta elmondani a császárnak, hogy hová. Ezért egyszer az ágyas ujját befestették, így ujjnyomot tudott hagyni a titkos légyott helyszínén, leleplezve a bűnösöket. Hozzátette a szakértő, hogy a történet „egy könyvben” van.²⁰

Ugyanitt említi Liu Chiping a Szung-kor nagy bűnüldözője (大宋提刑官) tévésorozatát, ahol a „nagy bűnüldöző” egyszer a daktiloszkópia segítségével oldja meg az ügyet. (A „bűnüldöző” valószínűleg nem a legpontosabb fordítás, de a kínai szó eleve rövidítés, ami a korabeli birodalmi bűnüldözési és büntetőügyi kormányhivatalok vezető tisztviselőit jelöli, csak ez kissé hosszú.) Ez a televíziós bűnügyi sorozat a Déli-Szung dinasztia, azaz

---

¹⁷ Si Naj An: Vízparti történet I. kötet. Európa Könyvkiadó. Budapest, 1977. 354.; 110. o.

¹⁸ Bócz Endre (2004): i.m. 379. o.

¹⁹ Schreiber Dániel: Daktiloszkópia. Arany János Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság. Budapest, 1925. 107. o.

²⁰ Forrás: <http://www.chinanews.com.cn/cul/news/2008/04-19/1225681.shtml>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

a XIII. század idején valóban élt Song Ci könyvét dolgozza fel, ami a legrégibb fennmaradt kriminalisztikai kézikönyv a világon, magyarul „*Egy kínai halottkém feljegyzései*” címmel jelent meg.²¹ A sorozatban ábrázoltakkal ellentétben azonban a könyvben nem szerepelnek ujj- vagy tenyérynymatok.

Megjegyzésre érdemes, hogy Liu Chiping fordította kínaira Robert Heindl említett kötetét, amit Schreiber is nyilvánvalóan ismert. A Heindl-könyv 1922-es kiadása a 20. oldalon ismerteti az „első helyszíni ujjnyom” történetet, egy kicsit másképpen: a császár kedvenc ágyasa rendszeresen álmodik arról, hogy egy másik férfival boroznak együtt. A császár véleménye szerint ez egy varázsló mesterkedése, ezért kéri kedvenc ágyasát, hogy legközelebb álmában hagyjon jelet. Az ágyas így is tesz, álmában a betintázott ujját rányomja egy bútorra, amit utána titkos nyomozás keretében egy palotán kívüli pavilonban találnak meg (immár a való világban); a varázslót nem látják többé.²² Heindl egy Giles-művet, az *Adversaria Sinica* címűt jelöl meg forrásként. A híres nyelvész 1914-es könyvének 184. oldalán szerepel is a történet.²³ Érdekesség, hogy Herbert Giles huang-ként írja át a császár szót latin betűkkel, míg Heindl hwang-ként, és ez utóbbit veszi át Schreiber is. Nehezebben érthető, hogy miért lesz Giles „Dawn-in-the-East Pavillon” (Hajnal Keleten Pavilon) helyszínmegjelöléséből Heindl könyvében Daron-in-the-East, ráadásul az egyébként német szövegben. Giles forrásként egy XII. századi kötetet jelöl meg, aminek eredeti címe 史遺, mivel azonban ez azt jelenti, hogy „ami a történelemkönyvekből kimaradt”, nem sikerült felkutatnom, hogy pontosan melyik műről lehet szó. (Létezik egy könyv, a 隋史遺文, ami a Sui-dinasztia idején játszódik, de az a XVII. században született.)

²¹ Song Ci: Egy kínai halottkém feljegyzései. Quattrocento. Budapest, 2013.

²² Heindl, Robert: System und Praxis der Daktyloskopie. Vereinigung Wissenschaftlicher Verleger. Berlin und Leipzig, 1922. 20. o.

Forrás: https://archive.org/details/bub_gb_iuBWAAAAAYAAJ/page/n5/mode/2up
Letöltés ideje: 2023.08.05.

²³ Giles, Herbert Allen: Adversaria Sinica. Kelly & Walsh Ltd. Shanghai, 1914. 184. o.

Forrás: <https://archive.org/details/adversaria-sinica/page/483/mode/2up>
Letöltés ideje: 2023.08.05.

Jelen ismereteink szerint az első helyszíni ujjnyom említése ezer évvel megelőzi Xuanzong (avagy Ming Huang) uralkodását. Egy 1975-ös ásatáson kerültek elő azok a bambuszra rótt dokumentumok, amelyek leírnak egy betörést a Qin-dinasztia idejéből (az első Qin vagy Csin császár sírjába temették az agyaghadsereget, illetve a Qin-dinasztia idején épült a Nagy Fal.) A „gödörásó betörő” az ingatlanba alagutat ásva hatolt be; a feljegyzések szerint az eljárók leírták a helyszín elhelyezkedését, a gödör jellemzőit, az elkövető által használt eszközöket, illetve aényt, hogy a falon és a gödörben négy kéznyomot és hat térdnyomot észleltek, amiért is szakértőt kértek a helyszínre (nota bene Kr. e. 221–206 között járunk...).²⁴

Kéznyom a falon – Rómában

Egy másik gyakran félreértett forrás a római Quintilianus, akinek – állítólag – a „*Kéznyom a falon*” című művében kerül ismertetésre az első európai eset, amiben daktiloszkópia segítségével oldanak meg bűnügyet. Ez ebben a formában nem igaz – Quintilianus valóban felhasználta a védőbeszédében a véres nyomokat, de ez nem a daktiloszkópia előfutára volt, hanem a vérnyom-elemzésé. A mű angol fordításának 15–17. oldalán található az érvelés: hogyan lesz véres a kardot markoló kéz tenyere, hogyan lehetséges, hogy számos, a falon hagyott tenyérszám ellenére a vér nem halványul? Hát úgy, hogy valaki szándékosan hagyta a nyomokat, újra-újra összevezve közben a kezét, hogy a sértett vak fiára terelje a gyanút.²⁵ Az igazi elkövető a fiú mostohaanyja volt. Megjegyzésre érdemes, hogy a védőbeszéd még számtalan egyéb problémát tár fel: az alvó mostohaanya mellett

---

²⁴ Chen Long (2019): 陈龙: 中国的法医学 („Törvényszéki tudományok Kínában”)

Forrás: https://www.sohu.com/a/310902219_799846

Letöltés ideje: 2023.08.05.

²⁵ Quintilian (1686): The declamations of Quintilian being an exercitation or praxis upon his XII books concerning the institution of an orator. Translated (from the Oxford Theatre edition) into English, by a learned and ingenious hand. London, 1686.

Forrás: <https://quod.lib.umich.edu/e/eebo2/A56915.0001.001/1:11?rgn=div1;view=full-text>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

hogyan lett volna lehetséges leszúrní a férfit, illetve hogy mennyivel gyakoribb a férjgyilkosság az apagyilkosságnál. Tény azonban, hogy az ügyben fel sem merült, hogy többek között a fiú és a mostohaanya tenyere hasonló-e alakját, méretét tekintve. A Rendőrtiszti Főiskola „*Kriminalisztikai alapismeretek*” című jegyzetében helyesen szerepel ez a példa,²⁶ a 2019-es krimináltechnika tankönyvben viszont nem.²⁷ Teljesen érthetetlen Schreiber idézett kötete, ami azt írja, „Quintilian” (sic!) a véres ujjnyom megbízhatatlanságát hangoztatta.²⁸ (Quintilian a kötet címe, nem a szerző neve; Quintilianus híres szónoklatait a halála után válogatták össze ezen a címen.) Ridegh Rajmond és Olchváry-Milvius Attila bűnügyi nyomozásról szóló kézikönyve ugyanakkor pontosan leírja, hogy Quintilianus nem daktiloszkópiáról beszél, a korban a rómaiak nem ismerték a fodorszálakat.²⁹

A középkori Erdély

A kínai megoldás, miszerint ujj- vagy tenyérynnyomattal hitelesíthető az okirat, egész Kelet-Ázsiában közismertté vált, Indiában, Japánban egyaránt, illetve Tibetben és Turkesztánban is (ez utóbbi kettő ma már Kína része). Európában ez a módszer nem volt ismert, ez szinte közmegegyezés a régi és a modern nyugati szerzők körében. Schreiber azonban idézett kötete 29. oldalán, a Ridegh – Olchváry szerzőpáros pedig a kézikönyvük 166. oldalán azt írják, hogy a középkorban Erdélyben használták aláírásra a név helyetti három keresztet, ami mellé ujjuk nyomatát helyezték. Sajnos semmi ennél közelebbi adatot nem jegyeznek le. Legjobb tudomásom szerint előtűk senki nem írt erről (Gábor Béla vagy Kármán Elemér sem). Ráadásul tudjuk, hogy az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal, benne a teljes dak-

²⁶ Lakatos János (szerk.): *Kriminalisztikai alapismeretek*. Rendőrtiszti Főiskola. Budapest, 2005. 12. o.

²⁷ Balláné Fűszter Erzsébet: *Krimináltechnika*. Dialóg Campus. Budapest, 2019. 135. o.

²⁸ Schreiber Dániel (1925): i.m. 29. o.

²⁹ Ridegh Rajmond – Olchváry-Milvius Attila: *Bűnügyi nyomozástan*. Hornyánszky Könyvnyomda. Budapest, 1936. 166. o.

tiloszkópiai nyilvántartás a második világháború végén, Budapest ostromakor megsemmisült; ha ujjnyomattal ellátott középkori okiratokat, mint szakmatörténeti érdekességeket őriztek itt (amire egyébként nincs adat), azok bizonyára megsemmisültek.

Endrődy és Pekáry

A daktiloszkópia hazai megjelenése, felfedezése, bevezetése kapcsán Pekáry Ferenc akkori budapesti kerületi kapitány nevét kell megemlíteni, aki 1902-ben hozta haza a daktiloszkópiát, mint a személyazonosítás módszerét Londonból. Ezt a sommás megállapítást a közelmúltban a szakirodalom éles bírálat alá vette.³⁰ Azon az alapon, hogy Pekáry londoni útja előtt öt évvel, 1897-ben megjelent Endrődy Géza kriminalisztikai kézikönyve Losoncon, és ebben Endrődy már ír a „hajszál (papillár) vonalak” lenyomatáról.³¹ Ezek alapján pedig nehéz elképzelni, hogy az 1902-ben tízéves rendőri múlttal rendelkező Pekáry Londonban csodálkozott volna rá először a daktiloszkópiára.

Lássunk mindenekelőtt egy alapvető és koncepcionális félreértést. A tény, hogy az ujjunkon fodorszálak vannak, amelyek rajzolata egyedi, egy dolog. Hogy tízujjas nyomatlapok ezrei, tízezrei rendezhetők könnyedén kereshető nyilvántartásba, az pedig egy másik. Alapvető minőségi ugrás. Pekáry a kiépített nyilvántartás működését ismerte meg, és jött rá, hogy erre itthon is szükség lehet. Nem kisebbítve Endrődy érdemeit, működő nyilvántartás nélkül a daktiloszkópia nagyjából annyit ér, mint (az egyéb-

---

³⁰ Ibolya Tibor: Az első magyar kriminalisztikai tankönyv és szerzője. *Ügyészek Lapja* 2012/2. szám. 77–84. o.

Földesi Krisztina: A daktiloszkópia funkcionális története. *Hadmérnök* 2015/3. szám. 5–14. o.

Kovács Gyula: Agyonhallgatott kriminalisták – Endrődy versus Pekáry. *Obsitos Detektívek Lapja* 2020/1-4. szám 39–44. o.

³¹ Endrődy Géza: A bűnügyi nyomozás kézikönyve a m. kir. csendőrség, városi és járási rendőrhatalóságok, valamint vizsgálóbírák, királyi ügyészségek s általában a bűnügyekkel foglalkozó egyének részére. Losonc, 1897. 206. o.

ként szintén potenciálisan egyedi) ajak-, fül- vagy homloknyomok hasznosítása: egyes esetekben, ismert gyanúsított esetén közvetlen összehasonlítást lehet végezni. Hazánkban 1925-ben (nota bene a trianoni döntés utáni országban) már közel háromszázezer ujjnyomatlap volt a nyilvántartó hivatalban, és ezek száma havonta ezresével emelkedett.³² Ennek egy-két százaléknyi töredéke sem lett volna áttekinthető vagy kezelhető a Henry-féle osztályozási rendszer nélkül.

Valóban érdekes, hogy Endrődy munkásságát miért nem kezelte a szakirodalom az őt megillető helyen, azonban a korrektség kedvéért szögezzük le, hogy ez a helyzet a kezdetektől fogva fennáll. Gábor Béla és H. Arányi Taksony 1905-ben megjelent műve egy szóval sem említi Endrődy Gézát vagy akár Hans Groß-t, és ugyanez a helyzet Gábor Béla más művei esetén is.³³ Sőt, az Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén című könyvének 6. oldalán Pekáryról és csak róla tesz említést, a Nyomozás segédeszközei első kötetében pedig nem emeli ki Budapest vagy Magyarország elsőségét a kontinensen.³⁴

Lássunk továbbá egy legalábbis elgondolkodtató idézetet (betűhíven): *„Irodalmunkban — néhány régebbi kísérletet kivéve — mindeddig nem volt oly munka, amely a bűnügyi nyomozás módját — hogy úgy nevezzük: a detektív tudományt — rendszeresen tárgyalja és az idevágó ismereteket egybegyűjtse. Dicsérendő és úttörő munkát végeztek a szerzők, — akik mind-egyike hivatásszerűen foglalkozik a bűnügyi nyomozással, illetőleg a nyomozó közegek oktatásával, — amidőn a modern nyomozás módjait, tudnivalóit összeállították.”* Ezt a Jogtudományi Közlemények 1911/33. száma

³² Schreiber Dániel (1925): i.m. 84. o.

³³ Gábor Béla – H. Arányi Taksony: Dactyloscopia. A személy kilétének megállapítása az újjak lenyomata alapján. Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság. Budapest, 1905.

Gábor Béla: A dactyloscopia rendszere. Magyar Jogászegyleti Értekezések. 1906. 253. o.
Gábor Béla: Ujjnyom a bűncselekmény helyszínén. Radó Izidor Nyomdai Műintézete. Budapest, 1912.

Gábor Béla: A nyomozás segédeszközei I-II. (Két kötet egybekötve, a Rendőrségi Szaktanfolyamok Kiadmányai 3-4.) Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Részvénytársaság. Budapest, 1916.

³⁴ Gábor Béla (1916): i.m. 76. o.

közölte a 287. oldalon (szerző feltüntetése nélkül), Kármán Elemér és Soltesz Imre könyvéről, az Útmutatás a bűnügyi nyomozás alkalmával követhető eljárásra nézve című műről. 1911-ben tehát Endrődy kézikönyvét a legjobb indulattal is a kriminalisztika összefoglalására tett „régébbi kísérletnek” tekintették, bár még a szerző megnevezésétől eltekintettek.

A Kovács által írt „agyonhallgatás”³⁵ tehát néhány évvel Endrődy halála után már megindult, és ennek biztosan nem az az oka, hogy nevezett egykor csendőr (is) volt.

A dánosi első és dr. Gábor Béla

Lássunk egy másik ellentmondásos elsőséget! A dánosi rablógyilkosság a Dualizmus korának egyik legnagyobb port kavart bűnügye volt. A négyes emberölés daktiloszkópiái vonatkozásait Ibolya Tibor alaposan feldolgozta,³⁶ régi adósságot törlesztve – Gábor Béla a jelek szerint Endrődyhez hasonlóan feledésbe merült, a már idézett Bócz-féle Kriminalisztika vagy Balláné tankönyve nem említi a nevét. A dánosi rablógyilkosság helyszínén rögzített ujjnyomok a szakmai köztudatban a daktiloszkópia első nagy sikereként élnek. Ibolya Tibor azonban kimutatta, hogy a dánosi ügy tárgyalásán előadott előtt Gábor Béla már terjesztett elő helyszíni nyom azonosításáról szóló daktiloszkópiái szakvéleményt. A dánosi szakvéleményt idézve Gábor azt írja, hogy már tizennégy esetben történt helyszíni nyom azonosítása,³⁷ Ibolya Tibor cikkében ugyanakkor jelzi, hogy a könyvbeli szakvélemény itt eltér az eredetitől.³⁸ Az eredeti szakvéleményben „vannak már esetek” szerepel, később pedig a könyvbeli „külföldi és magyar bíróságok” helyett az eredeti szakvéleményben a csíkszeredai törvényszék,

---

³⁵ Kovács Gyula (2020): i.m.

³⁶ Ibolya Tibor: A daktiloszkópia és a dánosi rablógyilkosság. Jogtörténeti Szemle 2013/2. szám. 35–41. o.

Ibolya Tibor: Dr. Gábor Béla, a daktiloszkópia első magyar szakértője. In: Ibolya Tibor: Kriminalisztikatörténeti tanulmányok. Patrocínium. Budapest, 2015. 46–63. o.

³⁷ Gábor Béla (1912): i.m. 82. o.

³⁸ Ibolya Tibor (2013): i.m.

mint esküdtbírótság szerepel. Ibolya Tibor véleménye szerint az ellentmondást az okozza, hogy a könyv írása idején volt tizennégy a helyszíni nyomazonosítások száma. Kármán Elemér cikkéből azonban tudjuk, hogy a helyszíni nyomok azonosítása a következőképpen alakult: 1909-ben 56, 1910-ben 68, 1911-ben 35 fordult elő.³⁹ 1905. február 25-én Gábor Béla előadást tartott, amiben elmondta, hogy lehetséges helyszínen hátrahagyott ujjnyomokból is az azonosítás, de ilyenre még nem volt hazai példa.⁴⁰

A Gábor Béla által említett csíkszeredai ítélet egy rablás ügyében született, ahol a pénz csomagolására szolgáló papírlapon maradtak véres ujjnyomok. Erről a Csendőrségi Lapok 1908. március 8-i száma⁴¹ számol be azaz, hogy az ítélet a „múlt héten” született. Az elkövetés időpontjáról nem tudunk. Az Ibolya Tibor által idézett budapesti betörés ügyében is a dánosi ítéletet megelőzően zajlott a tárgyalás, az elkövetés időpontja azonban 1907 decembere volt, hónapokkal Dános után. Véleményem szerint Dános valószínűleg első, mint helyszín, bár nem első, mint tárgyalás, de mindenképpen nemzetközi jelentőségű ügy volt. Szintén véleményem szerint tehát jogosan él a szakmai köztudatban, mint „első” siker. Hogy a daktiloszkópia e hőskorában mekkora kihívás lehetett helyszíni ujjnyomokkal foglalkozni, azt talán jól érzékelteti, hogy a különböző, a nyomok leemelését és szállítását lehetővé tevő fólikat csak 1911-ben és 1912-ben találták fel.⁴²

Besser Béla zsebkönyve Dánost 1908-ra teszi, a pohárról rögzített ujjnyomot helyesen írja le.⁴³ Schreiber idézett könyvében csak Pekráyt említi a hazai kezdeteknél, Endrődy Gézát nem, viszont Gábor Bélát sem; utalást sem tesz továbbá a könyvben a dánosi ügyre. Ráadásul Pekáry utazását 1901-re, a daktiloszkópia hazai kezdetét pedig 1902-re datálja; ez utóbbi

---

³⁹ Kármán Elemér (1913b): A daktiloszkópia újabb eredményei. Jogtudományi Közlöny 1913/12. szám. 103–105. o.

⁴⁰ Gábor Béla (1906): i.m.

⁴¹ Forrás: https://epa.oszk.hu/03000/03096/00062/pdf/EPA03096_csendorsegi_lapok_1908_10.pdf

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁴² Kármán Elemér (1913a): i.m.

⁴³ Besser Béla: Támpontok a bűnügyi nyomozáshoz. Csitáry G. Jenő Könyvnyomdája. Székesfehérvár, 1926. 26., 32. o.

fordul elő Sellye Ferenc könyvében is.⁴⁴ A Ridegh – Olchváry szerzőpáros kézikönyve semmit sem ír a daktiloszkópia hazai bevezetéséről vagy első sikereiről; nem említi Dánost. Ibolya Tibor idézett kutatásaiból pedig tudjuk, hogy a dánosi ügynek létezett a szakmán belül egy alternatív „szájhajgománya”, ami végső soron a 2004-es Bócz-kötetbe is bekerült: baltán lévő véres ujjnyom, ami Balog Tutáié volt (aki ráadásul vajda), többes számban emlegetett budapesti szakértők Gábor Béla megnevezése nélkül. Olyan, mintha Gábor Béla is az „agyonhallgatás” áldozatává vált volna.

Gábor Béla karrierje töretlenül ívelt fölfelé, az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal élén 1917 augusztusában Kelety Géza váltja, Gábor a budapesti főkapitányság bűnügyi osztályának vezetőhelyettese lesz.⁴⁵ Előtte márciusban terjesztették fel a II. osztályú Polgári Hadi Érdemkereszt kitüntetésre. A Tanácsköztársaságot közvetlenül megelőzően 1919. március 17-én VI. fizetési fokozatú rendőrfőtanácsossá nevezik ki, majd a Tanácsköztársaság bukását követően októberben Budapest-környéki főkapitánnyá.⁴⁶ Innen azonban nagyon hamar, 1920 során nyugdíjba vonul, 1939-ben bekövetkezett haláláig Pécelen él.⁴⁷ Lehetséges, hogy azért vált „elfelejtett kriminalistává”, mert önként félbehagyta sikeres karrierjét, és ezért megsértődtek rá? Természetesen nem tudjuk. Halálakor mindenesetre szép nekrológ született,⁴⁸ illetve egykori szerzőtársa, Dorning Henrik korrekten írja

---

⁴⁴ Sellye Ferenc: A kriminalisztika alapételei. Arany János Nyomda. Budapest, 1936. 11. o.

⁴⁵ Forrás: https://tr2.ujbuda.hu/sites/default/files/attachments/files/2019_04/dr.kelety_geza_eletrajz.pdf

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁴⁶ Forrás: <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=preservica&ref=preservica::14885735-6238-43d0-9dcf-8cffe1e4e76;>

Forrás: <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=preservica&ref=preservica::3a684977-849c-4a93-bd57-f7ed03bf61d6;>

Forrás: <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=preservica&ref=8a33cb32-2fcf-476f-814a-648a60530e2e>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁴⁷ Forrás: <https://peceliszilankok.hu/az-ujjlenyomatok-elso-magyarorszag-i-szakertoje/>

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁴⁸ Ibolya Tibor (2015): i.m.

le szerepét a daktiloszkópia hazai meghonosításában 1934-ben, a hazai daktiloszkópia harmincéves jubileumán.⁴⁹

Térjünk vissza Dános kapcsán Endrődy Gézához! Ibolya Tibor szerint az Endrődy-kötet ismert volt a csendőrök előtt, ezért biztosították a nyomhordozó poharakat a későbbi szakértői vizsgálathoz. Ugyanakkor Soltész a csendőröknek írt nyomozási útmutatójában kifejezetten úgy fogalmaz, hogy a járásörmester különleges ügyességének köszönhető a nyombiztosítás.⁵⁰ Erre ijesztően rimel Kármán Elemér a csendőri nyomozás szükséges reformjáról írt közleménye, amely szerint a csendőrség jóformán alkalmatlan a bűnügyi munkára, az új Bp. úgy tett rájuk ilyen jellegű terheket, hogy a képzés ezt csak a cikkben vázolt reform után fogja követni.⁵¹ Vannak egyes nyomozó járőrvezetők és altisztek, de nem a többség, és ők se csendőriskolán tanulták ezt.

Az ügyesebb csendőr altisztek pedig éppenséggel a sajtóban is olvashattak a daktiloszkópiáról, nem kellett ehhez sem Endrődy, sem Gábor Béla. A „*Független Magyarország*” 1905. február 11-én a 10. oldalán számolt be arról a sajtótájékoztatóról, amelyen a budapesti államrendőrség a daktiloszkópiát bemutatta. „*Az újság*” 1904. augusztus 13-án a 13. oldalon számolt be arról, hogy az eddig fogyatékos daktiloszkópiában nagy változást hozott, hogy a „buenos-ayresi” „Vucetics” (sic!) tökéletesítette a nyilvántartási rendszer működését, így az hamarosan Európa nagyvárosaiban is megjelenhet majd (az Argentínában dolgozó horvát szakember neve Juan Vucetich vagy Ivan Vučetić). A Budapesti Hírlap 1902. december 18-án a 17. oldalon írja, hogy több európai rendőrség is hasznosítja azt a körülményt, hogy két ember ujjának lenyomata soha nem egyenlő.

---

⁴⁹ Dorning Henrik: A magyar daktiloszkópia ősapja. Magyar Detektív 185. szám. 1934. május 15. 5–7. o.

⁵⁰ Soltész Imre: Útmutatás a bűnügyi nyomozás alkalmával követendő eljárásra nézve a M. Kir. Csendőrség számára. Palladis. Budapest, 1924. 170. o.

⁵¹ Kármán Elemér: A csendőri nyomozás reformja. Jogtudományi Közlemények 1910/16. szám. 133–135. o.

Makacs tévhitek

Az ujjnyomatok variabilitását (az esélyt két különböző ujj nyomatának megegyező voltára) illetően Schreiber és a Ridegh – Olchváry szerzőpáros is Galton klasszikus arányára (egy a hatvannégy milliárdhoz) hivatkozik.⁵² Megjegyzendő, hogy ez a Galton-féle arány makacsul tartja magát, holott nem állja meg a helyét. A XX. század során számos pontosabb számítás is született, amelyek mind sok nagyságrenddel nagyobb valószínűségekre jutottak.⁵³ Gábor Béla saját számításokat mutat be többek között a dánosi szakvéleményében is.⁵⁴ Ennek egyetlen szépséghibája, hogy alapvető kombinatorikai hibát ejt: ha száz helyen szerepel kétértékű változó, az nem száz a másodikon (azaz tízezer), hanem kettő a századikon (ez egy harmincegy jegyű szám), tehát ahol Gábor Béla tízezerrel szoroz, ott ahelyett ezzel az óriási számmal kellene szoroznia. Tegyük azonban hozzá, hogy az „egy a hatvannégy milliárdhoz” arányt Galton nem tudományos számításnak szánta, hanem inkább gondolat kísérletnek. Könyvében több különböző műveletet követően két ujjnyom megisméltődésének valószínűségét úgy írja le, hogy $1:2^{36}$; a szépséghiba itt is az, hogy kettő a harminchatodikon nem hatvannégy milliárd, hanem több mint hatvannyolc milliárd.⁵⁵ Nehezen érthető, hogy miért írt hatvannégy milliárdot.

Schreiber kötetében a 12. oldalon szerepel továbbá egy másik igen macacs tévhit, miszerint az ujjnyomot alkotó anyagmaradvány 98–99%-a víz. Ez a valóságban nem állja meg a helyét, az anyagmaradvány víztartalma ugyanis folyamatosan párolog, a kezünk rendszeresen ér hozzá a bőrünk-

---

⁵² Schreiber Dániel (1925): i.m. 9. o.;

Ridegh – Olchváry-Milvius (1936): i.m. 167., 177. o.

⁵³ Petretei, David: The Siege of the Fingerprint Comparison. In: Czenczer, Orsolya; Kovács, Gábor; Mészáros, Bence (szerk.) I. Ludovika International Law Enforcement Research Symposium Conference Proceedings. Magyar Rendészettudományi Társaság. Budapest, 2023. 151–159. o.

⁵⁴ Ibolya (2013)

⁵⁵ Galton, Francis (1892): Finger Prints. MacMillan and Co., London, p. 110.

höz, a víz a gyakorlatban legfeljebb mintegy 20–25%-ot tesz ki az ujjnyomot alkotó anyagmaradványokból (ami ugyan még mindig a legnagyobb hányad).⁵⁶

Több forrás is írja, hogy a londoni daktiloszkópia Indiából származó módszer.⁵⁷ Ez igazából akkor pontos, ha gondolatban hozzátesszük, hogy a Brit Birodalom indiai gyarmatáról van szó, az angol gyarmati kormányról és közigazgatásról, nem magáról Indiáról. Edward Henry, a nyilvántartó rendszer kidolgozója maga is Bengáliában, a mai India keleti részén dolgozott. Könyvének előszavában, a harmadik oldalon írja, hogy a könyv elkészítését a gyarmati angol kormányzat rendelte el.⁵⁸ Ugyanebben a könyvben megemlékezik William Herschelről, aki a nyugat-bengáli Hooghly körzetben gyűjtötte az ujjnyomatokat, ami a kormányzatot akkor még nem érdekelte, de Galton rendkívüli mértékben támaszkodott erre a kutatási anyagra saját munkássága során.⁵⁹ Henry könyve negyedik kiadásában leírja, hogy művét Bécsben Herren Kamillo Windt és Siegmund Kodkrie fordította le németre, magyarra pedig Gábor Béla és Arányi Tarkony (sic!).⁶⁰ Tény azonban, hogy a nyilvántartási rendszer kialakításában indiai szak-

---

⁵⁶ Kent, Terry: Water content of latent fingerprints – Dispelling the myth. *Forensic Science International* 266. 2016. 134–138. o.
doi: 10.1016/j.forsciint.2016.05.016

⁵⁷ Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektívtestülete 1885-1918. In: Parádi József (szerk.): Ünnepi tanulmányok Ernyes Mihály 65. születésnapja tiszteletére. 1916. 133–162. o.

Szigetvári Oszkár: A magyar bűnügyi nyilvántartás kezdete. In: Parádi József (szerk.): Ünnepi parergák Boda József 65. születésnapja tiszteletére. 2018. 169–180. o.

Demeter Gabriella: Daktiloszkópiai nyilvántartás Magyarországon. Az ujj- és tenyérle nyomatok bűnügyi célú kezelése. Jogi Fórum publikáció. 2019.

Forrás: [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/demeter_gabriella__daktiloszkopiai_nyilvantartas_magyarorszagon\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/demeter_gabriella__daktiloszkopiai_nyilvantartas_magyarorszagon[jogi_forum].pdf)

Letöltés ideje: 2023.08.05.

⁵⁸ Henry, Edward R.: *Classification and Uses of Finger Prints*. George Routledge and Sons. London, 1900. iii.

⁵⁹ Henry, Edward R. (1900): i.m. 4. o.

⁶⁰ Henry, Edward R.: *Classification and Uses of Finger Prints*. Fourth Edition. Published by His Majesty's Stationery Office. 1913. 10. o.

emberek is közreműködtek: Azizul Haque és Hemchandra Bose matematikus végzettségű bennszülött rendőrtisztek voltak, akik Henry könyvében nincsenek megemlítve.⁶¹ A jelek szerint a daktiloszkópia története nem csak hazánkban bővelkedik „agyonhallgatott” vagy elfelejtett kriminalistákban. Dicséretes, hogy Ujhegyi Péter tanulmánya legalább Haque szerepét megemlíti, illetve pontosan idézi Vu Szung esetét a Vízparti történetből.⁶²

Befejezés

Befejezés helyett álljon itt Schreiber Dániel könyvének lezárása: A mai értelemben vett ujjnyomatrendszer az igazságszolgáltatás monopóliumává vált. Elhagyta „szülőföldjét”, az indiai gyarmatokat, ahol gyermekkorát élte, s mint serdülő ifjú, rendőruniformist húzott magára. Ma már meglelt, izmos férfi, aranygallérral, rozettákkal a nyakán, s tovább szövegeti terveit, hogy miképpen fejleszthetné ki önmagát, a daktiloszkópiát a közbiztonság intézményeinek minél hasznosabb tényezőjévé.⁶³

A daktiloszkópia bevezetését egyébként ellenézés és idegenkedés kísérte.⁶⁴ Heller Erik, aki maga sem rajongott az ujjnyomatokért, kifejtette, hogy a daktiloszkópiai nyilvántartás működtetése nehézkes, az azonosítás ugyanis jól képzett szakembert igényel. Luis Tomellininek az „*Archives d'anthropologie eriminello*” folyóiratban 1909 januárjában publikált írására hivatkozik, aki szerint a három fő azonosító módszer, azaz az antropometria, a portrait parlé és a daktiloszkópia közül nemzetközi kongresszusnak kellene választania; Heller ezt üdvözli, mivel az ujjnyomatokat nem

---

⁶¹ Sodhi, G. S. – Kaur, Jasjeet: The forgotten Indian pioneers of fingerprint science. *Current Science* 2005/1. szám. 185–191. o.

⁶² Ujhegyi Péter: A biometria kialakulásáról és alkalmazásáról. *Honvédségi Szemle*, 2021/3. szám. 135–149. o.

DOI: <https://doi.org/10.35926/HSZ.2021.3.11>

⁶³ Schreiber Dániel (1926): i.m. 167. o.

⁶⁴ Kármán Elemér: A bűnügyi nyilvántartás és büntető igazságszolgáltatásunk. *Jogtudományi Közlöny* 1908/47. szám. 377–308. o.

tekinti jobbnak a másik kettőnél.⁶⁵ Megjegyezzük, hogy Bertillon antropometriai módszerét anyagi korlátok miatt nem vezették be hazánkban.⁶⁶

Mit is írhatnék Schreiber Dániel után csaknem száz évvel, ha ő az „ujjnyomatrendszer” már akkor is meglett férfihoz hasonlította? A daktiloszkópia nem aggott el; a bűnügyi helyszíneken a genetika ugyan elvitatta tőle a monopóliumot, a személyazonosítás számtalan más területén (többek között idegenrendészet, határellenőrzés, áldozatazonosítás, biztonságtechnika) azonban olyan fejlődést produkált, amit a módszer hőskorában nem láthattak előre. Hiszen a digitalizáció és a távközlés fejlődése kellett ahhoz, hogy zsebben elférő szkennerek kommunikáljanak valós időben a nemzetközi adatbázisokkal, pillanatok alatt felfedve a valódi személyazonosságot. Biztos vagyok benne, hogy a daktiloszkópia továbbra sem lesz nélkülözhető vagy elavult.

---

⁶⁵ Heller Erik: A büntetettek személyazonosságának megállapítására szolgáló módszerek kérdéséhez. Jogtudományi Közlöny 1909/27. szám. 237–238. o.

⁶⁶ Gábor Béla (1906): i.m.

MOLNÁR KATALIN

A baranyai járási Police Café sorozat kérdőíves hatásvizsgálata¹

Bevezetés

2022. október 13. – 2023. február 23. Az e két dátum között eltelt időszakban zajlott az a tízrészes Police Café sorozat, amely Baranya vármegye valamennyi járását felölelte. A Baranya Vármegyei Rendőr-főkapitányság (BVMRFK) és a Baranya Vármegyei Bűnmegelőzési Tanács (BVBT) együttműködésében megvalósuló projekt alapvető céljai – a közös biztonsággal kapcsolatos helyi problémák áttekintése, a civilek és a rendőrök együttműködésének fejlesztése és a Café módszer terjesztése – mellett alkalmat kínált arra is, hogy az egész vármegyét lefedő sorozat hatásvizsgálatát is elvégezzük. A vizsgálat két részből állt. Egyrészt a szervezők maguk között az innovatívnak számító kutatói rendőrkávéház módszerével értékelték az elvégzett munkát. A „PR és/vagy RP? Baranyai rendőrkávéházak” című tanulmányomat befogadó konferenciakötetbe – terjedelmi okból – csak a négy hónapos projekt részletei és a kvalitatív kutatás eredményeinek ismertetése fértek bele. A Cafék civil résztvevői körében végzett kérdőíves kutatás révén azt is szeretnénk tudni, mit szölkáltak a kezdeményezéshez a helyi közösségek tagjai. Hiszen – ahogy akkor írtam – a rendőrség, mint kiemelten fontos állami intézmény a tevékenysége legfőbb céljaként meghatározott belső biztonság garantálását a civil közösségekkel

---

¹ A tanulmány „A biztonság védelme a rendészetben” című, 2023. június 22-i pécsi nemzetközi tudományos konferencián tartott előadás szerkesztett változatának 2. része. Az 1. rész megtalálható itt: Molnár Katalin: PR és/vagy RP? Rendőrkávéházak Baranyában. In: Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): A biztonság védelme a rendészetben. Jubileumi kötet Zámbo Péter ny. rendőr ezredes 70. születésnapjára. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXV. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. Pécs, 2023. 119–126. o.

való lokális, regionális és országos szintű együttműködés folyamatos fejlesztésével képes elérni. A kvantitatív kutatás eredményeit és az azokból levont következtetéseket akkori ígéretnek megfelelően ebben az írásban adom közre, amely tehát a fent idézett tanulmány második része. Itt fogalmazom meg továbbá azokat a feltételeket is, amelyek mentén a Police Café módszerével zajló, vármegyei szintű járási sorozatot több vármegyére, de akár országosan is ki lehetne terjeszteni. Ezáltal nemcsak helyi szinten, de szélesebb körben is növelhető lenne a rendőrség társadalmi elfogadottsága, ami az általánosan működtetett közönségkapcsolatok (Public Relations) mellett jelentősen hozzájárulhatna egy, a közös biztonság érdekében tevékenykedő, felelős, korszerű rendőrség (Responsible Police²) működéséhez.

Kérdőíves kutatás

A Police Café sorozat 10 rendezvényén regisztrált résztvevők összesen 178-an voltak (N = 178). Mivel az országban ekkora előre megtervezett és ilyen rövid időszak alatt lebonyolított Police Café sorozat még nem volt, adta magát a felvetés, hogy a körükben egy kisebb hatásvizsgálatot végezzünk. A vizsgálat közvetlenül az adott rendezvény előtt egy rövid – 6 kérdésből álló – bemeneti, illetve közvetlenül utána egy szintén rövid – 7 kérdésből álló – kimeneti kérdőív segítségével zajlott. A kérdőívet papír alapon töltötték ki a válaszadók, és a feldolgozásuk is így történt.

Az eredmények összesen 109 értékelhető kérdőív válaszait tükrözik (n = 109). Mivel a 10 alkalommal regisztrált összes résztvevő száma 178 fő volt, a kitöltési arány 61,2%-os (mindezeket alkalomra lebontva és részletezve lásd az 1. számú táblázatban).

---

² Molnár Katalin – Uricska Erna (2022): Police Café EFLE. Alkalmazott Nyelvtudomány – Alkalmazott nyelvészet és kriminalisztika. Különszám, p. 24.

Időpont	Város	Bemeneti / kimeneti kérdőívet kitöltők száma (fő)³
2022. október 13.	Pécs	(16) / 8
2022. november 8.	Szigetvár	9
2022. november 15.	Szentlőrinc	11
2022. november 22.	Mohács	11
2022. november 24.	Bóly	10
2022. november 29.	Siklós	13
2022. november 30.	Sellye	5
2023. február 16.	Komló	(21) / 19
2023. február 20.	Pécsvárad	10
2023. február 23.	Sásd	13
Összesen		109

1. számú táblázat

A Police Cafék regisztrált résztvevőinek, illetve a közülük a bemeneti és a kimeneti kérdőívet kitöltők száma helyszínenkénti bontásban (saját szerkesztés)

A tartalmi válaszokat az egyes kérdések mentén mutatom be. Ha a válaszok számszerűsíthetőek, akkor a kapott adatokat táblázatba vagy diagramba foglalom, a szöveges válaszokat pedig tartalomelemzéssel értékelem.

---

³ A pécsi nyitó rendezvényen a bemeneti kérdőívet tizenhatan, a kimenetét viszont csak fele annyian, nyolcan töltötték ki. Komlón ez az arány sokkal jobb volt, ott kettővel kevesebben töltötték ki csak a bemenetét, mint ahányan mindkettőt (21/19). Ezért ennél a két helyszínnél csak azokat a kérdőíveket vettem figyelembe az összesítéskor, amelyek párosan voltak, vagyis a bemeneti és a kimeneti kérdőívek kitöltése is megtörtént. A táblázatban zárójelbe tettem a csak bemeneti kérdőívet kitöltők számát.

A bemeneti kérdőív (B1. – B6. kérdések) válaszainak összegzése

B1. Volt-e már korábban olyan Police Cafében, amelyre most meghívást kapott?

	Válaszadók száma (fő)
Igen, egy alkalommal.	7
Igen, több alkalommal is.	3
Nem.	99
Összesen	109

2. számú táblázat

A válaszadók részvétele korábbi Police Café rendezvénye(ke)n (saját szerkesztés)

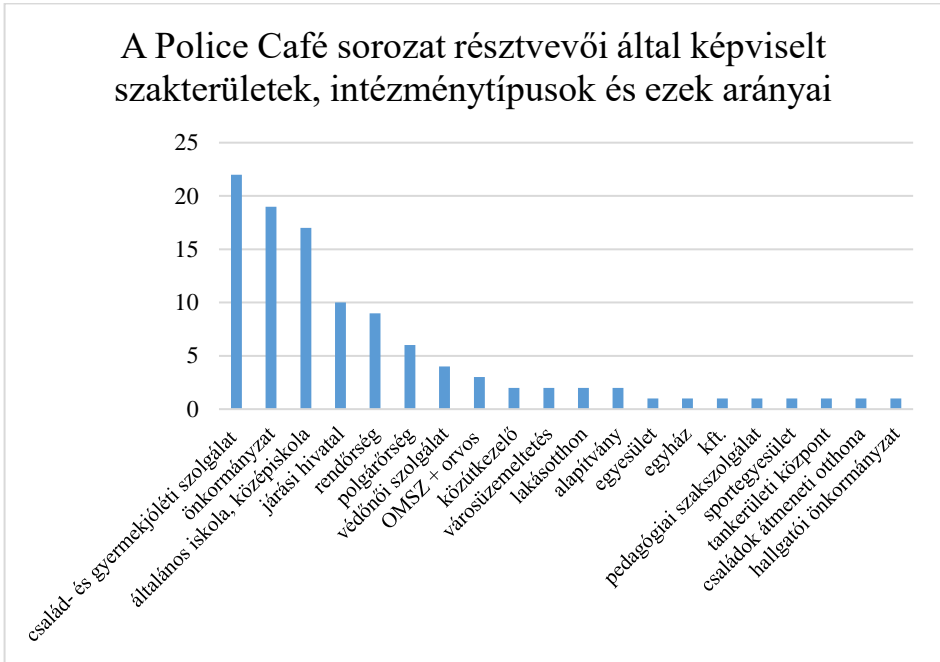
Ez a kérdés azért volt érdekes, mert a rá adott válaszok 2. számú táblázatban összegzett arányaiból jól látszik, hogy a résztvevők elsöprő többségének teljesen új volt a műfaj, azaz most találkoztak először a Police Café módszerével. Viszont tíz fő már vett részt hasonló rendezvényen, közülük hárman többször is. Ez utóbbi több okból is jelenthet előnyt. Egyrészt ismerik a módszert és annak lényegét, s számukra már nem annyira meglepő az ilyen jellegű szakmai párbeszéd. Másrészt talán több szakmai kapcsolatot a korábbi Caféknak is köszönhetik. Harmadrészt pedig valószínűleg nem lehetett rossz emlékü a előző alkalomról/alkalmáról, hiszen ezúttal is eljöttek, és aktívan közreműködtek. Egy lehetséges célkitűzés, hogy pár év múlva az arány eltolódjon azoknak az irányába, akik egy ilyen kérdésre úgy nyilatkoznának, hogy már több alkalommal is részt vettek hasonló rendezvényen. Ez ugyanis azt is jelentené, hogy többször találkoznak és folytatnak ilyen jellegű érdemi szakmai párbeszédet a biztonsággal kapcsolatos témákról, és a problémák megoldása érdekében többször dolgoznak a Café módszerrel. Mivel pedig ez a technika a kollektív hatékonyságot növeli, talán az is elképzelhető, hogy ilyen módon a problémák megoldása is hatékonyabb lehetne.

B2. Kérjük, nevezze meg, milyen szervezet képviselőjében vesz részt a mostani rendezvényen.

A 109 válaszadó közül mindössze hárman nem nevezték meg, hogy melyik szervezet képviselőjében vettek részt a rendezvényen. A 106 érdemi válasz számszerűsített adatait az 1. számú diagram segítségével mutatom be. Nem a konkrét intézmények nevét adom meg, csak a jellegüket, mert ebből is látszik a Cafék résztvevőinek sokszínű szakmaisága. E helyütt kissé előre kell utalni a kimeneti kérdőív K6. és K7. kérdéseire adott válaszokra. Ezekben többen említették, hogy azért jönnének máskor is, illetve azért javasolnák másoknak is a Caféban való részvételt, mert ott rálátást nyerhetnek más szakterületekre; sok, a biztonság érdekében tevékenykedő szakemberrel ismerkedhetnek és konzultálhatnak; s hogy a problémák feltárása és megoldása a sokféleség együttműködésével hatékonyabban meg tudna történni. Amint majd a résztvevők összetételéből látjuk, itt igazán volt erre lehetőség. Mindez összecseng azzal a megállapítással is, amit a kutatói rendőrkávéház módszerével megkérdezett szakemberek tettek⁴, miszerint a járási Police Café sorozat legnagyobb hozadékának a szakemberek hálózatba szerveződésének segítségét tartják. Az 1. számú diagram a résztvevők által megjelölt szakterületeket, intézménytípusokat és az ezeket képviselő résztvevők arányait szemlélteti.

---

⁴ Molnár Katalin: PR és/vagy RP? Rendőrkávéházak Baranyában. In: Gaál Gyula – Hutzinger Zoltán (szerk.): A biztonság védelme a rendészetben. Jubileumi kötet Zámbó Péter ny. rendőr ezredes 70. születésnapjára. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXV. Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport. Pécs, 2023. 119–126. o.

1. számú diagram

A Police Café sorozat résztvevői által képviselt szakterületek, intézmények és ezek arányai (saját szerkesztés)

B3. Ön az Ön által képviselt szervezetnek munkatársa vagy közép- vagy felsővezetője?

A résztvevők az általuk képviselt szervezeteknek 47 esetben voltak munkatársai, 62 esetben közép- vagy felsővezetői. A 3. számú táblázatban helyszínenként mutatom be a résztvevők ilyen szempontú összetételét.

Helyszín	Közép- vagy felsővezetők (fő)	Munkatársak (fő)
Pécsvárad	9	1
Sásd	11	2
Komló	13	6
Szigetvár	6	3
Pécs	6	2
Szentlőrinc	3	8
Mohács	3	8
Siklós	5	8
Bóly	4	6
Sellye	2	3
Összesen	62	47

3. számú táblázat

A Police Café résztvevőinek megoszlása beosztás szerint (saját szerkesztés)

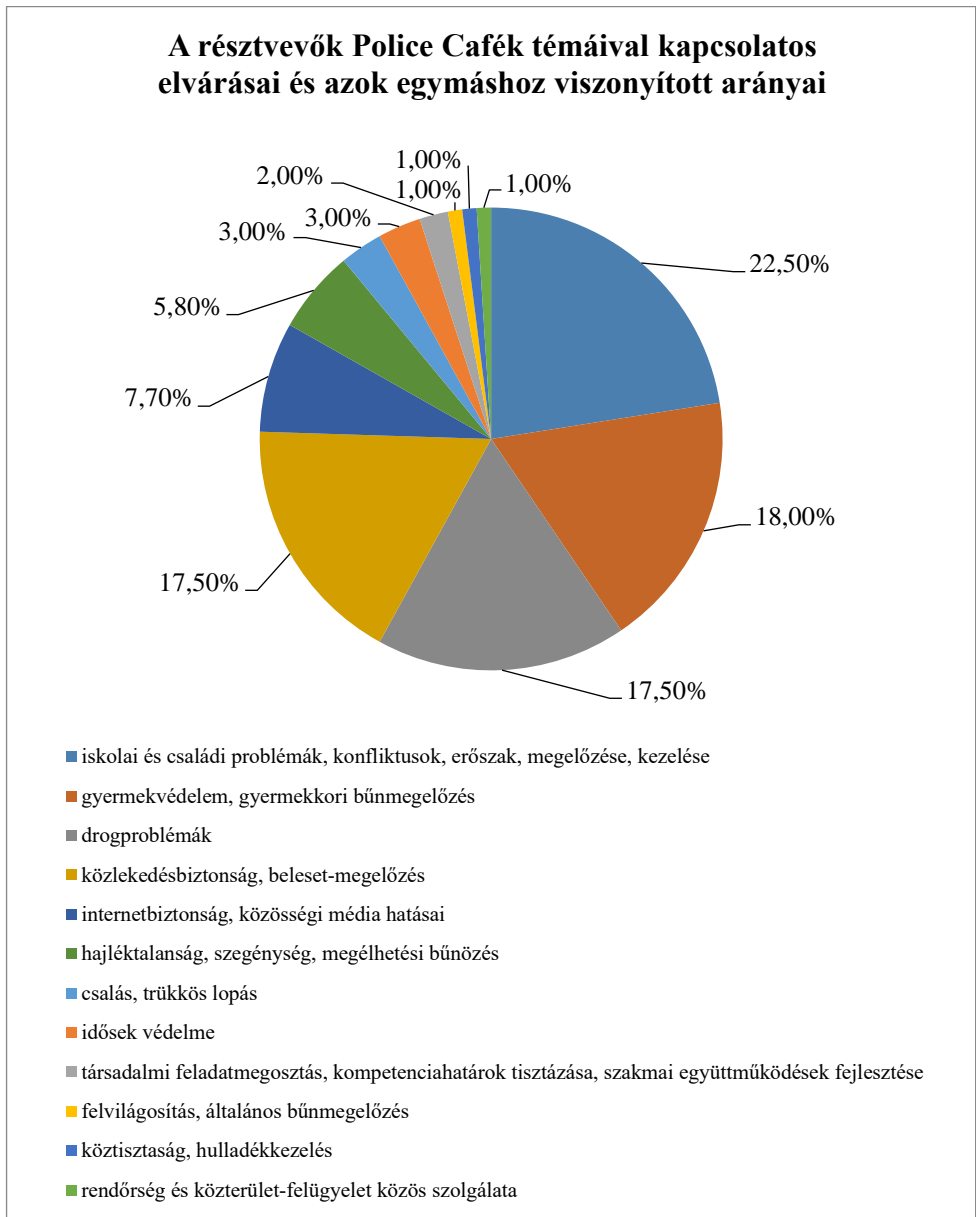
A 3. számú táblázatból látható, hogy két helyen, Pécsváradon (9:1) és Sásdon (11:2) erőteljesen a vezetők javára tolódott el az arány, illetve Komlón (13:6), Szigetváron (6:3) és Pécsen (6:2) voltak még kétszer, háromszor többen a vezető beosztásúak, mint a munkatársak. Fordított volt a megoszlás Szentlőrincen és Mohácson (mindkét helyen 8:3 a munkatársak javára), illetve Siklóson (8:5 szintén a munkatársak javára). Bólyban (6:4) és Sellyén (3:2) pedig nagyjából kiegyenlített volt a munkatársak és a vezetők létszáma.

Mindebből az az óvatos következtetés vonható le, hogy azokba a Police Cafékba, amelyeket egy-egy településen első alkalommal, egyrészt magával a módszerrel való ismerkedésre, másrészt a település biztonságában érintettek összehozására szerveznek, a rendezők valószínűsíthetően valamivel szívesebben hívják meg az érintett szervezetek közép- vagy felsővezetőit (bár szerencsére nem kizárólagosan, amit a munkatársak relatíve magas, 40,4%-os aránya is mutat), mint beosztott munkatársait. Ez érthető, hiszen első körben jó, ha a vezetők köteleződnek el a problémafeltárás és -

elemzés iránt. De egyre több Caféban inkább vannak jelen az adott kérdésben valóban érintettek, függetlenül a szervezetben betöltött pozíciójuktól. Mindkettő célja egyébként az úgynevezett szakértői Caféknak, de jó, ha a közvetlen érintettek részvétele erősödik, és kifejezetten kívánatos, hogy ne a beosztás, hanem az érintettség számítson a részvételben.

B4. Ha a fenti szervezet képviselőjeként van olyan biztonsággal kapcsolatos konkrét téma, kérdés, probléma, amit szívesen megbeszélne egy szakmai fórumon, kérjük, nevezzen meg ezek közül maximum hármat.

A kitöltők közül mindössze 23-an nem válaszoltak erre a kérdésre. A fennmaradó 86 válaszadó viszont hosszasan sorolta elvárásait a Police Cafék témáival kapcsolatban. A 2. számú diagramon mutatom be válaszaik tematikai összetettségét és az egyes témakörök említéseinek arányait.

2. számú diagram

A r szrtvev k Police Caf k t maival kapcsolatos elvárásai és azok egymáshoz viszonyított arányai (saját szerkesztés)

Ennél a kérdésnél érdemes azt is megnézni, hogy a válaszadó milyen szakterületet képvisel. Ebből kiderülhet, hogy van-e valami tendencia abban, hogy csak vagy döntően a saját szakterületéről ajánlott témákat, vagy más, esetleg szélesebb problémakörben gondolkodik. A B3. kérdésre adott válaszokkal együtt értékelve a 4. számú táblázatban mutatom be a kitöltők Police Caféval kapcsolatos elvárásait. A B3. kérdésben megállapított leggyakoribb válaszadói szakterületi kategóriákat az egyszerűbb áttekinthetőség kedvéért összevontam az alábbiak szerint: család-, gyermekvédelmi, szociális szféra; oktatás, nevelés; egészségügy; rendőrség; önkormányzat, közigazgatás.

	Iskolai és családi problémák, konfliktusok, erőszak megelőzése, kezelése	Drogproblémák	Gyermekvédelem, gyermekkorai bűnmegelőzés	Közlekedésbiztonság, balesetmegelőzés
Család-, gyermekvédelmi, szociális szféra	14	10	6	2
Oktatás, nevelés	9	1	1	4
Egészségügy	4	4	4	4
Rendőrség	3	3	1	0
Önkormányzat, közigazgatás	1	2	7	8
Összesen	31	20	19	18

4. számú táblázat

A válaszadók által képviselt szakterület és az általuk megnevezett témák összefüggései (saját szerkesztés)

A számok alapján megállapítható, hogy a felsorolt szakterületek képviselői – bár döntő részben saját szakterületükkel kapcsolatos témákat jelöltek meg, de – más jellegű kérdésekre is kíváncsiak, és az egyébként első közelítésben alapvetően más szakterületekhez tartozó problémákról is készek beszélni. Bár e helyütt jegyzem meg, hogy az, hogy egy-egy problémának melyik szakterület a legfőbb gazdája, egyáltalán nem egyszerű kérdés. Annál is inkább, mert a közös biztonság záloga éppen az együttműködés, vagyis hogy az egyes szakterületek komplex megközelítésben, összefogva, kompetenciáikat összeadva keressék és így biztosabban találják meg a megoldásokat.

A témaemlétek összesített számai itt is mutatják az iskolai és családi problémák, konfliktusok, erőszak jelenségei iránti elsődleges érdeklődést. De az is látszik, hogy a drogkérdés, a gyermekvédelem és a gyermekkori bűnmegelőzés, valamint a közlekedésbiztonság és baleset-megelőzés is fontos problémák, amelyekről szeretnének konzultálni.

Az egyéb szakterületeket (polgárőrség; közterület-felügyelet; közútkezelő; egyház; Biokom; kerékpáros egyesület) képviselők száma olyan elenyésző a mintában, hogy esetükben sok következtetést nemigen lehet levonni, hacsak azt nem, hogy ők vagy eléggé általános témákat jelöltek meg (például megelőzés; szakmai együttműködés), vagy kizárólag a saját szakterületükhöz kötődőket (például a közútkezelők és a kerékpáros egyesület képviselője a közlekedésbiztonságot és baleset-megelőzést).

De az is beszédes, hogy a kisebb számú témaemlétek közül a hajléktalanság, szegénység, megélhetési bűnözés témáját négy szakterület (önkormányzat, közigazgatás (3); oktatás, nevelés (2); közterület-felügyelet (1) és egészségügy (1)) is említette. Ugyanez érvényes az internet és a közösségi média veszélyeire is, amelyeket az oktatást, nevelést (2); a család-, gyermekvédelmi és szociális szakterületet (2); a rendőrséget (1) és az önkormányzatot, közigazgatást (1) képviselők is említettek. Vagyis ezek a kérdések sokféle szakembert foglalkoztatnak, mert érzik, hogy többüknek dolguk van velük.

Mindenesetre ennek az összefüggésnek az alaposabb vizsgálatára és elemzésére a későbbiekben érdemes lenne több figyelmet fordítani, mert az

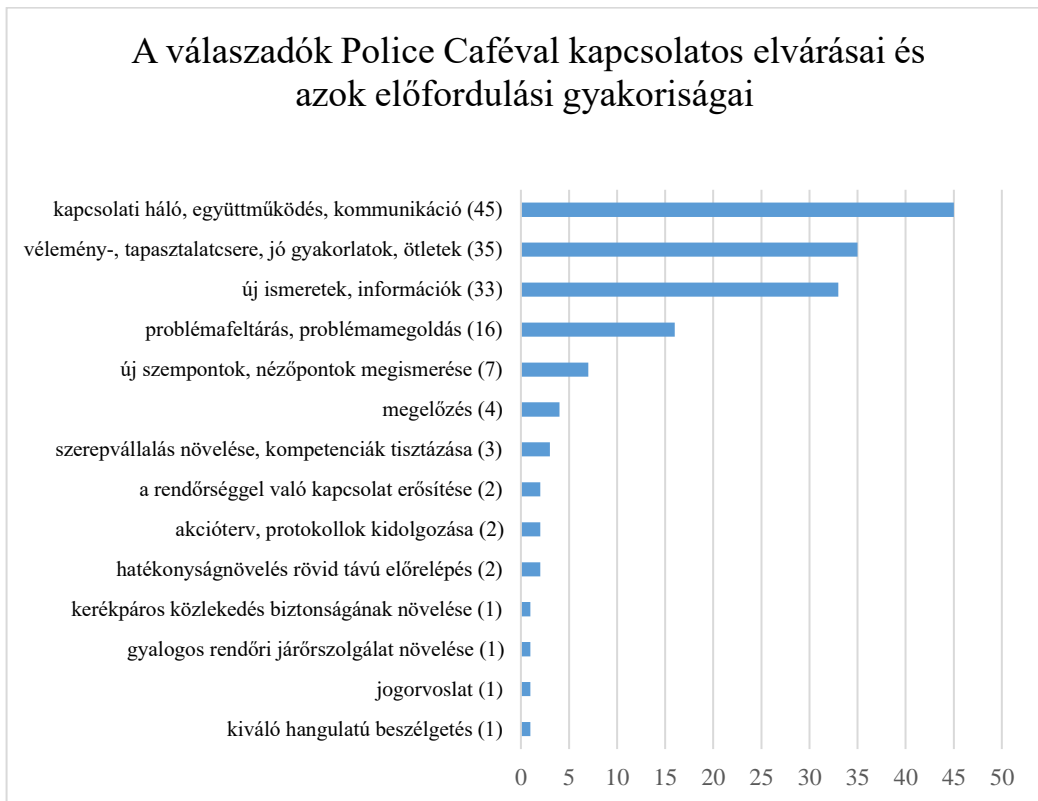
egyes szakterületeket képviselőknél a mások problémái iránti nyitottságát is fejleszteni kellene. Egyébként látszik, hogy ezen a téren valami talán elkezdődött, ugyanis a B5. kérdésre válaszolók közül 18-an fogalmazták meg azt az igényt, hogy szeretnék mások nézőpontjait, véleményét, tapasztalatait is megismerni. De meglátásom szerint ugyanez az igény fejeződik ki abban a 19 válaszban is, amelyek a B5. kérdésre a kapcsolati háló, az együttműködés, a kapcsolatépítés, a párbeszéd és az információáramlás szavakkal operáltak.

B5. Kérjük, fogalmazza meg röviden, mit vár a mai rendezvénytől.

Erre a kérdésre a 109 kitöltő közül öten nem válaszoltak. További három kitöltő nem írt konkrét választ, de közülük Sellyén és Bólyban jegyezte meg egy-egy résztvevő, hogy azért nem akar semmilyen elvárást megfogalmazni, mert még nem volt ilyen rendezvényen. Egyikük azonban ennek ellenére a kimeneti kérdőív K6. kérdésére, hogy részt venne-e máskor is hasonló rendezvényen, válaszában ezt írta: „Igen, mert bár nem tudtam, mire számítsak, ismeretekkel, megoldási lehetőségekkel gazdagodtam.” Egy szentlőrinci résztvevő szintén nem adott választ, de odaírta, hogy nem tudja, hogy ez nem előadás lesz (ezzel a ténnyel a terembe való belépésekor azonnal szembesült).

Az érdemi válaszokat ismét számszerűsítettem, tematikusan kategorizáltam, és azok előfordulási gyakoriságát mutatom be a 3. számú diagramon. Az említések száma a kategória mögötti zárójelben látható. A legtöbb említést a kapcsolatok építése, erősítése, a kommunikáció és az ezen alapuló (társági és szervezetek közötti) együttműködések fejlesztése kapta, nem véletlenül. Ez nagyon jól összecseng azzal, amiért a baranyai szervezők a Café sorozatot kitalálták és megvalósították. Ugyancsak kiemelkedően sokan írták a vélemény- és tapasztalatcserét, a jó gyakorlatok, ötletek, javaslatok, tanácsok, illetve az új ismeretek, információk szerzését is. Az alacsonyabb gyakoriságú (3 és 16 említés közötti) elvárások is fontosak, sőt, azok is, amelyek csak 2-2 vagy 1-1 válaszadó számára voltak említésre

méltók, hiszen az ő adott lokalitásuk esetében azok a kiemelkedő problémák. Egy valaki írt csak a rendezvény hangulatára vonatkozó igényt, az elsöprő többség nagyon is konkrét tartalmi elvárásokkal érkezett. Egy válaszadó 'jogorvoslatot' írt, de mivel nem kommentálta, így nem lehet tudni, mire gondolt.

3. számú diagram

A válaszadók Police Caféval kapcsolatos elvárásai és azok előfordulási gyakoriságai (saját szerkesztés)

Ennél a kérdésnél is érdekesnek tartottam összevetni a válaszokat a válaszadók által képviselt szakterületekkel. Az 5. számú táblázatban az erre

vonatkozó arányok láthatók, soronként csökkenő mértékben. Sokatmondóan magas számban a család-, gyermekvédelmi és szociális szféra képviselői várták a Caféktól a vélemény- és tapasztalatcserét, a jó gyakorlatokat, ötleteket, új ismereteket, információkat, illetve az együttműködést és az ahhoz szükséges kapcsolatokat és kommunikációt. Nem ilyen mértékben, de érvényes ugyanez az önkormányzat és közigazgatás képviselőire is. Az oktatást, nevelést; a rendőrséget; az egészségügyet és az egyéb szakterületeket képviselő válaszadók ezeknél az elvárásoknál kevesebb említéssel éltek. Érdekes viszont a rendőrök magas igénye a problémafeltárás és problémamegoldás iránt, illetve figyelemre méltó az oktatási és nevelési szakterület képviselői a hatékonyabb munkára.

	Család-, gyermekvédelmi, szociális szféra	Önkormányzat, közigazgatás	Oktatás, nevelés	Rendőrség	Egészségügy	Egyéb
Vélemény-, tapasztalatcsere, jó gyakorlat, ötlet, új ismeret, információ	14	9	3	-	1	2
Kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció	10	2	2	2	1	3
Hatékonyabb munka	2	1	4	-	-	-
Problémafeltárás, -megoldás	1	-	-	5	-	-
Más nézőpontok megismerése	2	-	-	1	2	-
Megelőzés	1	-	2	-	-	-
Saját szerep növelése	-	-	-	-	-	1
Jogorvoslat	-	-	-	-	-	1
Jó hangulat	-	1	-	-	-	-
Feladatfelosztás	-	1	-	-	-	-
Biztonságos kerékpárutak	-	-	-	-	-	1

5. számú táblázat

A válaszadók Police Caféval kapcsolatos elvárásai a válaszadók által képviselt szakterületek szerinti megoszlásban (saját szerkesztés)

B6.

(a) Kérjük, az alábbi (6. számú – a szerk.) táblázat első oszlopában sorolja fel mindazokat, akiknek véleménye szerint szerepük van a települése biztonságának megteremtésében, fenntartásában.

(b) A második oszlopban osztályozza őket 1-től 4-ig aszerint, hogy mekkora ebben a szerepük!

(c) A harmadik oszlopban osztályozza 1-től 4-ig az adott szereplő jelenlegi együttműködését a többiekkel!

Szereplő	1 – szinte jelentéktelen 4 – kiemelt szerepe van	1 – senkivel nem működik együtt 4 – mindenkivel rendszeresen és kiválóan együttműködik

6. számú táblázat
A kimeneti kérdőív B6-os kérdése

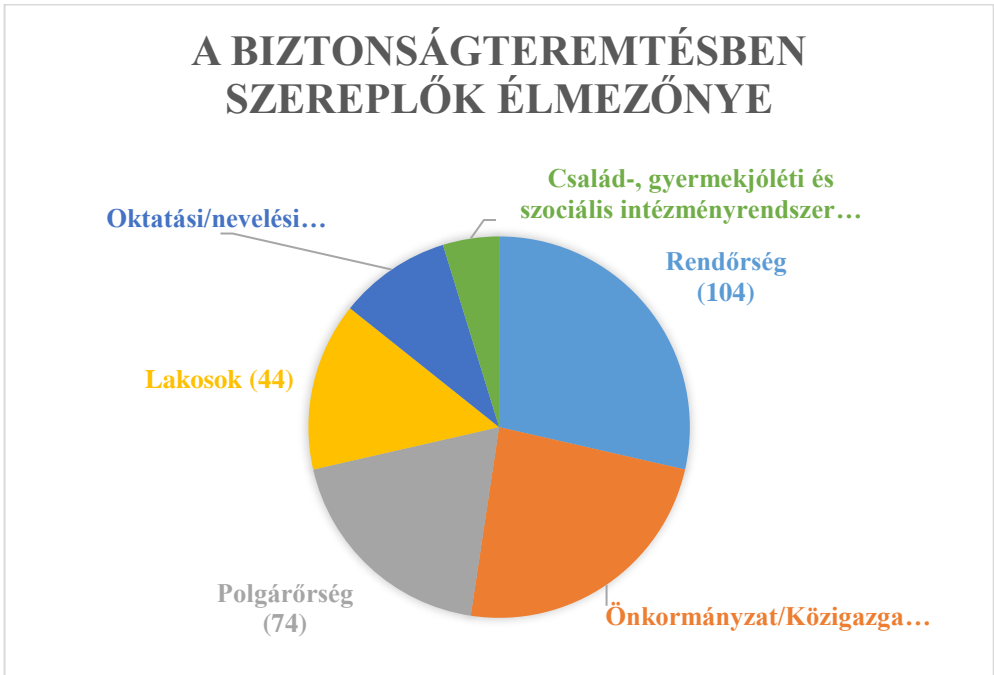
Ezzel a félig nyitott kérdéssel egyszerre három dologra voltam kíváncsi.

- a) Egyrészt tudni szerettem volna, hogy a válaszadók kiket tartanak a közös biztonságteremtés helyi szereplőinek, mégpedig oly módon, hogy szándékosan bíztam rájuk, hogy a 4. számú táblázat kitöltésével saját maguk nevezzék meg az érdekelteket. A válaszok értékelésénél tehát elsőként az általuk említett szereplőket mutatom be az említési gyakoriságuk sorrendjében.

A számok már csak ránézésre is rendkívül beszédesek, de érdemes kicsit magyarázni az összefüggéseiket. A szereplők három mezőnybe sorolhatók.

- aa) Az élmezőny, az első hat helyezett különleges konstellációt alkot egy település biztonságának megteremtésében, megőrzésében, helyreállításában (rendőrség, polgárőrség, önkormányzat, lakosok,

család-, gyermekjóléti és szociális intézmények, oktatási intézmények).

4. számú diagram

A biztonságteremtésben szereplők élmezőnye (saját szerkesztés)

A rendőrség 104-es említési gyakorisága tökéletesen visszaigazolja azt a közismert vélekedést, hogy a közös biztonság legfőbb felelőse, letéteményese ő. Azt a három választ is ide számoltam, amelyben kifejezetten a rendőrkapitányt nevezték meg a válaszadók (egyikük őt is és a körzeti megbízottat is kiemelte). Ez a három említés ugyan nem számít soknak, de annyit azért sugall, hogy vannak olyanok, akik számára a rendőrséget helyi szinten a kapitány testesíti meg. Ez a vezetőkre igencsak nagy felelősséget helyez, amelyet – számos kapitányságvezetőt személyesen ismerve – méltón viselnek is.

Bár a 4. számú táblázat kitöltése kapcsán nem hívtuk fel a válaszadók figyelmét a sorrendre, de az említések sokasága mellett az is nagyon árulkodó tény, hogy 74-en írták a rendőrséget mindjárt az első helyre. (A 2. helyre 18-an; a 3. helyre 6-an, a 4., 5. és 6. helyre pedig 2-2 fő tette a rendőrséget.)

A második helyen (74 említéssel) a magyar rendőrség stratégiai partnereként a közös biztonság megteremtésében és menedzselésében valóban oroszánrészt vállaló polgárőrséget említették a válaszadók. Egyikük kifejezetten a polgárőrség vezetőjét emelte ki. A rendőrség és a polgárőrség helyi együttműködése – Baranyában kiváltképpen, de országosan is – nagyon szoros, rengeteg akcióban lépnek fel együtt, sok rendőr egyben polgárőr is, közös szolgálatot adnak, sok esetben együtt tanulnak, képződnek. Ezt a jó helyi kapcsolódást a válaszok arányai egyértelműen mutatják.

Az, hogy a válaszadók fele a rendőrség és a polgárőrség mellett harmadikként az önkormányzatot nevezte meg a biztonság fontos szereplőjeként (54 említés), azt sugallja, hogy az utóbbi években egyre nyilvánvalóbb az önkormányzatok szándéka, elköteleződése a biztonságos települések ügye iránt. Ha ehhez a számhoz hozzávesszük konkrétan a polgármesternek (11); a település vezetőinek/jegyzőjének (10); a nemzetiségi önkormányzatnak (1); a járási hivatalnak (2) és a kormányhivatalnak (1), valamint a képviselőknek (2) az említéseit ($\Sigma 27$), akkor a helyi és központi közigazgatás szerveinek így kapott összesen 81 előfordulása valóban jónak mondható, és így együtt kicsivel már meg is előzik a polgárőrséget. Ez utóbbi szervezet egyébként Magyarország legnagyobb létszámú civil szervezete, amely magukból a lakosokból áll.

Ezen a ponton talán nem meglepő, hogy a negyedik legtöbb említést (35) a lakosok kapták, amely számhoz nyugodtan hozzáadhatjuk a család és a szülők nevesítését (9), s ez így együtt 44-re jön ki. Vagyis a közös biztonságteremtésben a civilek szerepvállalását szintén sokra tartják a válaszadók.

Az ötödik a sorban a család-, gyermekjóléti és szociális intézmények köre (35), a hatodik helyezés pedig a szintén a fiatalok nevelésére, oktatására specializálódott oktatási intézményeké (33).

ab) A második mezőnybe a 20 és 9 említés közötti szereplők tartoznak (lásd az 5. számú diagramot). Itt 20-szal a közterület-felügyelet vezet, öt követik (14 említéssel) másodikként a civil szervezetek. Ha a válaszadók által katasztrófavédelemként, tűzoltóságként és polgári védelemként is megnevezett szervezeteket együttesen számoljuk, akkor az összesen 13 említés, ami itt a harmadik helyre elég. Az egészségügyi dolgozók (orvos, háziorvos, védőnő, mentők) pedig 11 említést kaptak, ez a második mezőnyben a negyedik helyre sorolja őket.

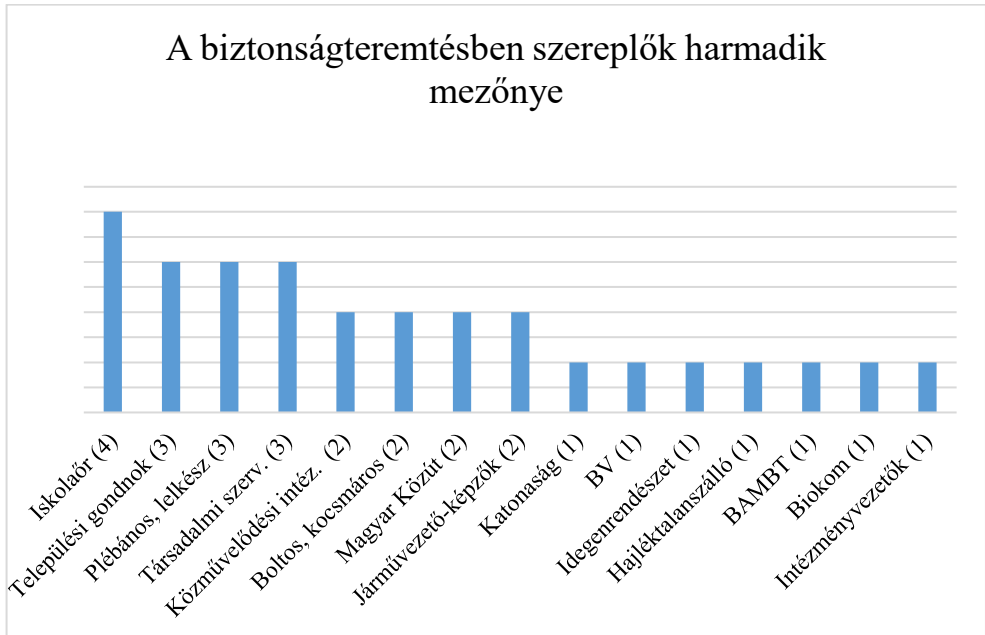

5. számú diagram

A biztonságteremtésben szereplők második mezőnye (saját szerkesztés)

ac) A harmadik mezőnybe az 1–4 említést elért szereplők sorolhatók (lásd a 6. számú diagramot). Azokat is kilistáztam, akik csak 1-1

válaszadónál jelentek meg⁵. Jóllehet általában véve az említési arányuknak megfelelő súllyal esnek latba a közös biztonság szempontjából, de szerepük egy-egy konkrét esetben, ügyben, lokalitásban, időszakban kiemelt lehet, vagyis egyenértékű partnerként kell rájuk tekinteni.

6. számú diagram

A biztonságteremtésben szereplők harmadik mezőnye (saját szerkesztés)

Amit még érdemes kiemelni, az néhány különleges válasz: nagypolitika (1); kormány, országos politika (2); állami és helyi média (1-1); jogalkotók (1); ügyészség, bíróság (2). Ezek – bár említésük gyakorisága nem tükrözi ezt, de – óriási befolyással vannak a biztonságra. Tulajdonképpen az állami hatalomgyakorlás meghatározó eszközeiként a biztonság és büntetőpolitika

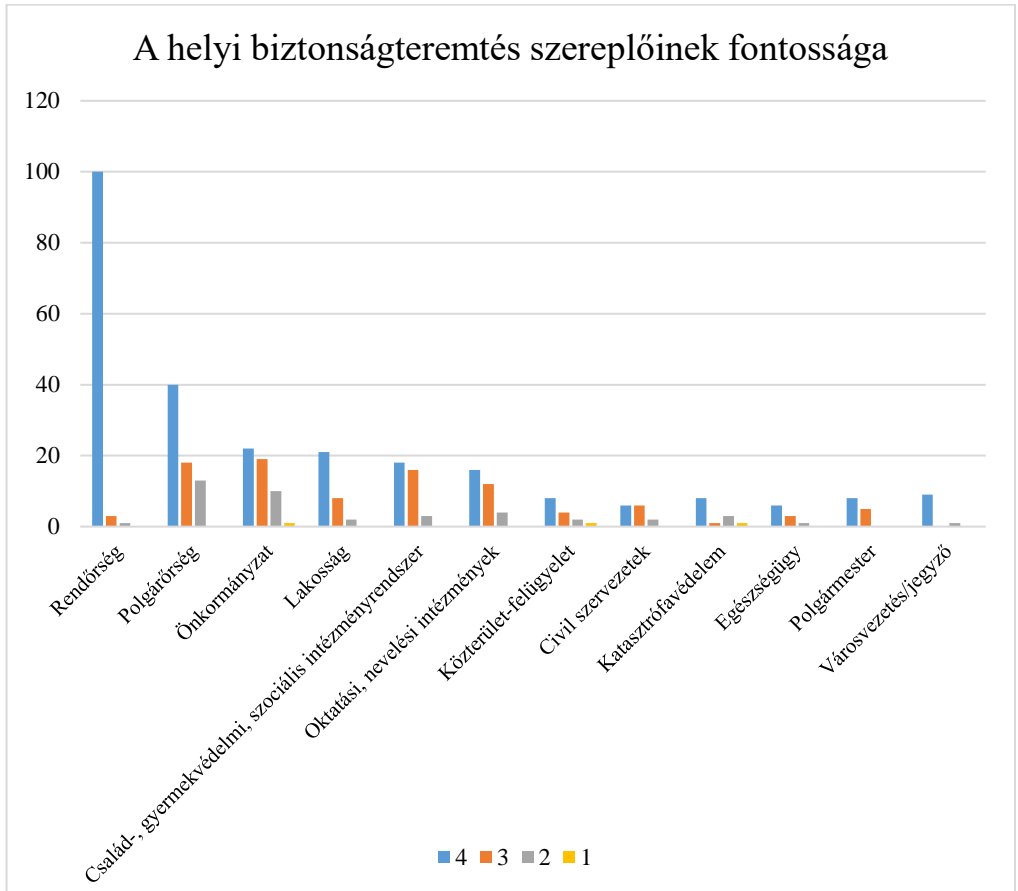
⁵ A diagramon használt rövidítések: BV: büntetés-végrehajtás; BAMBT: Baranya (Vár)megyei Bűnmegelőzési Tanács; Biokom: Biokom Nonprofit Kft., Pécs városüzemeltetési cége.

urai, a sajtót tekintve pedig egyértelmű befolyásolói. Említésük a lokalitás szintjére kiterjedő kutatásban talán szükségszerűen partikuláris, de megérne egy nagyobb országos felmérést, hogy mit gondolnak az emberek ezek szerepéről a biztonságteremtésben.

Négy válaszadó, kissé félreértve a kérdést, nem szereplőket, hanem fogalmakat nevezett meg (1-1 említés). Ezeket az eredmény szempontjából nem tekintem adekvátnak, de az érdekesség kedvéért felsorolom őket: bűn-megelőzés; közlekedésbiztonság; munkahelyek; kamerarendszer.

És a végére hagytam a – bizonyos szempontból – legkülönlegesebbet: egy válaszadó azt írta, „saját magam”. Ha mindenki csak a saját szerepvállalását mint legfontosabbat fel- és elismerné, már az nagyon sokat számítana...

- b) Másodszor arra kértem a válaszadókat, hogy az általuk felsorolt szereplők fontosságának megítélését 1-től 4-ig tartó osztályzatok adásával értékeljék. A 7. számú diagramon csak az első 12 résztvevőt tüntettem föl: azokat, akiknek legalább 10 válaszadó adott osztályzatot. Az 1–2 említést kapó szereplők fontosságának elemzését nem tartom relevánsnak.

7. számú diagram

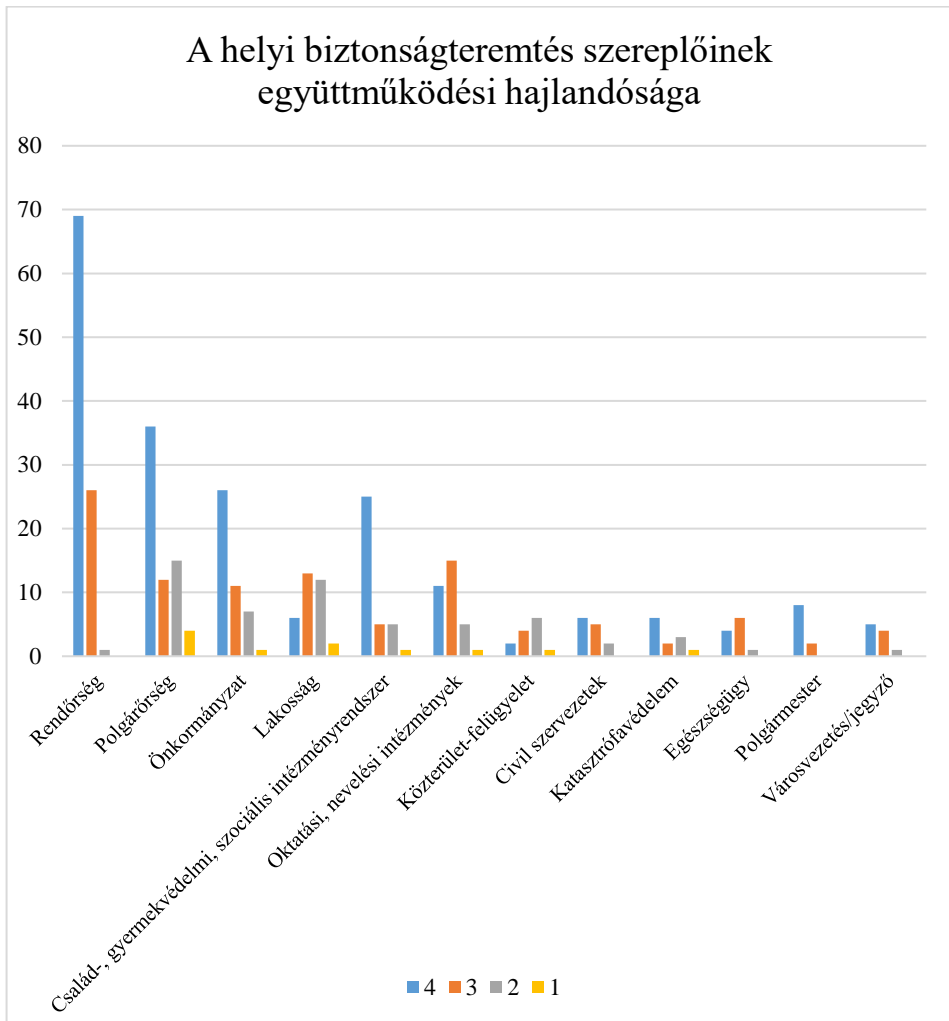
A helyi biztonságteremtés szereplőinek fontossága a válaszadók szerint (saját szerkesztés)

Emlékezzünk: a rendőrséget a 109 válaszadó közül 104-en említették (lásd a 4. számú diagramot), akik közül, mint látható, 100-an 4-esre értékelték annak fontosságát a helyi biztonságteremtésben. Ezt nyugodtan nevezhetjük elsőprő „győzelemnek”, vagyis ismét visszaigazolódik az a közfelfogás, miszerint a helyi biztonság legfőbb letéteményese a rendőrség.

Őt követi a polgárőrség 40 darab 4-es értékkel és 18 darab 3-as értékkel. Majd az önkormányzat, a lakosság, a család-, gyermekvédelmi és szociális intézményrendszer, illetve az oktatási, nevelési intézmények következnek 22 és 16 közötti 4-es és 19 és 12 közötti 3-as értékkel, azaz a magasabb fontossági kategóriába való besorolással.

A mezőny harmadik részében szintén a 4-es értékek dominálnak, de értelemszerűen a kevesebb említés kevesebb értékelést hozott magával. Mindenesetre az jól látszik, hogy a ritkábban említett szereplőket is fontosnak tartják, de közel sem annyira, mint a mezőny elejét. Ami viszont biztató, hogy az első helyen szereplő rendőrség mellett a civil intézményeknek és szereplőknek nemcsak a sokfélesége, de a fontossága is egyértelműen megjelenik.

- c) Harmadszor pedig a válaszadók által említett szereplők együttműködési hajlandóságának megítélése érdekelt. Az eredményeket a szintén 1-től 4-ig tartó osztályzatok előfordulási arányai alapján a 8. számú diagram mutatja. A diagramon csak az első 12 résztvevőt tüntettem föl: azokat, akiknek legalább 10 válaszadó adott osztályzatot. Az 1–2 említést kapó szereplők együttműködési hajlandóságának elemzését nem tartom relevánsnak.

8. számú diagram
A helyi biztonságteremtés szereplőinek együttműködési hajlandósága
(saját szerkesztés)

Feltűnő – és a szervezetre nézve igen pozitív visszajelzés –, hogy együttműködési készségére toronymagasan a rendőrség kapta a legjobb értékelést: 69-en adtak neki 4-es értéket, azaz a legmagasabbat, 26-an pedig 3-ast, ami még szintén jó. Hozzá képest mintegy fele annyian (36-an) adtak

4-est a polgárőrségnek, de az ő megítélésük már vegyesebb (12 db 3-as, 15 db 2-es és 4 db 1-es értéket is kapott ez a civil szervezet). A harmadik és negyedik leginkább együttműködőnek (26 és 25 db 4-es értékkel, illetve 11 és 5 db közötti 3-as értékkel) az önkormányzatot, illetve a család-, gyermekvédelmi és szociális intézményrendszert tartják a válaszadók.

Kevesebben értékelték, de akik értékelték, azok is alacsonyabbnak ítélik a lakosság (6 db 4-es és 13 db 3-as érték) és az oktatási/nevelési intézmények (11 db 4-es és 15 db 3-s érték) együttműködését. A közterület-felügyelet, a civil szervezetek, a katasztrófavédelem, az egészségügy, a polgármester és a városvezetés/jegyző együttműködési hajlandóságát kevesen osztályozták, és megítélésük vegyes képet mutat.

Ezek alapján az értékek alapján az első négy helyen álló szervezet (a rendőrség, a polgárőrség, az önkormányzat és a család-, gyermekvédelmi és szociális intézményrendszer) elégedett lehet. Nekik meg kell őrizniük ezt a megítélést. Viszont a többieknek az együttműködési készségük javításán érdemes volna dolgozniuk. Ennek kitűnő terepe a Rendőrkávéház, sőt, talán lemaradásukat e téren ilyen fórumok kezdeményezésével, rendezésével is behozhatnák.

A kimeneti kérdőív (K1. – K7. kérdések) válaszainak összegzése

K1. Kérjük, jelölje, mennyire érezte úgy, hogy a Café során elmondhatta tapasztalatait, véleményét, ötleteit. (1 – egyáltalán nem, 4 – teljes mértékben)

A válaszokat nagyon egyszerű volt összegezni, hiszen a válaszadók 93,6%-a erre a kérdésre a 4-es, vagyis a „teljes mértékben” opciót jelölte be. Pécsen, Sásdon és Komlón egy-egy válaszadó jelölte be a 3-as értéket, és Komlón egy valaki a 2-est.

A pécsi válaszadónál érezhető némi ellentmondás az erre a kérdésre adott válasza, illetve a K7. kérdésre adott válasza között. Kissé előre ugorva: abban azt kérdeztük, hogy ajánlaná-e másnak is a Police Cafén való részvételt, és miért. Erre igennel válaszolt, és az indoklásában leírta, hogy

azért, mert „*nyugodtan elmondhatja, kifejtheti saját véleményét*”. Talán másokra ezt érvényesnek tartotta, de saját magára nem teljes mértékben.

Sem a 3-as osztályzatot adó sásdi, sem a 3-as osztályzatot adó két komlói résztvevőnél, sem pedig a szintén komlói, 2-es osztályzatot adó válaszadónál semmi más válaszuk nem utalt elégtelenségre, talán csak valóban nem jutottak annyit szóhoz, amennyit szerettek volna. Siklóson és Pécsváradon egy-egy résztvevő nem válaszolt semmit erre a kérdésre.

Mindenesetre a 4-es értéket választók véleményéből kiindulva nyugodtan kijelenthetjük, hogy a Police Cafékban mindenki elégedett volt azzal, hogy elmondhatta tapasztalatait, véleményét, ötleteit.

K2. Kérjük, jelölje, mennyire volt elégedett a Police Café rendőr témagazdáival? (1 – a legkevésbé sem, 4 – kifejezetten igen)

Az erre a kérdésre adott válaszok összegzése még könnyebb volt. Egy ki-töltő nem jelölt be semmit, viszont akik válaszoltak, kivétel nélkül mindannyian a 4-es értéket karikázták be. Ez is nagyon jó hír, és mindenképpen visszaigazolja azt a szigorú alapelvet, hogy egy Police Caféban témagazdák csak azok lehessenek, akik előzetesen módszertani felkészítést kaptak. Persze ez még önmagában nem elégséges garancia, hiszen a feladatra alkalmasnak is kell lenniük, mégpedig az alábbi szempontokból:

- érezze magáénak a rendőri szerepet;
- legyen elkötelezett a közös biztonság ügye és a közösség iránt;
- legyen szakmailag tapasztalt, és az adott lokalitásban rendelkezzen helyismerettel;
- legyen problémaérzékeny és megoldás központú;
- legyen kommunikatív.

Ezeket a szempontokat és még néhány másik fontosat a Police Café módszertani kézikönyv ⁶ részletezi, és a módszertani felkészítő képzésen gyakorolhatják is a kollégák.

K3. Kérjük, jellemezze maximum 3 szóval a Police Café során tapasztalt munkát, hangulatot.

Egy kvantitatív kutatásban bizonyos elemek előfordulási gyakorisága releváns adat. Ezért az 5. számú táblázatban számszerűsítve mutatom be a Cafékban zajló munkára és hangulatra vonatkozó jelzőket az említési gyakoriságuk sorrendjében.

A számok persze nagyon beszédesek és látványosak, de szeretném felhívni a figyelmet a válaszadók által használt szavak és kifejezések (mindösszesen mintegy 200 ilyen írtak le!) kizárólagosan pozitív tartalmára. Bár a kérdés megfogalmazása során a munkát és a hangulatot szándékosan igyekeztem külön venni, a válaszokból úgy tűnik, hogy tulajdonképpen egy fajta munkahangulatról beszélhetünk. Olyan kellemes és pozitív, inspiráló munkakörnyezetről, légkörről, amelyet a Police Cafénak, mint technikának kimondottan célja biztosítani, és mint a válaszok mutatják, képes is erre. Éppen azért, mert ilyen viszonyok között lehet hatékonyan alkotni. Nem meglepő talán, legfeljebb megnyugtató, hogy a Police Café eredetétől szülő World Café fejlesztői, Juanita Brown és David Isaacs által összeszedett alapelvek mindegyike visszaköszön a résztvevők gazdagon kifejtett válaszaiban. Az összehasonlíthatóság érdekében a 7. számú táblázat után az 1. számú ábrán ezeket az alapelveket is ideillesztem.

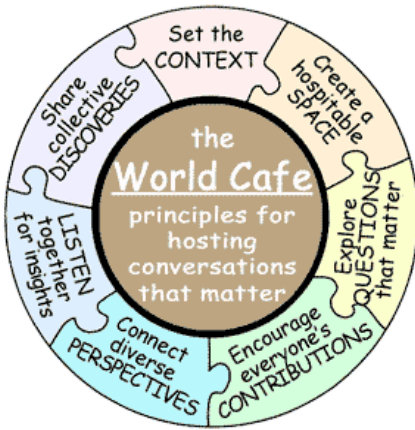
A hangulatra vonatkozó jelzők	Előfordulásuk száma (db)
nyitott, közvetlen, kellemes, jó hangulatú, oldott, pozitív, barátságos, családias, nyugodt, felszabadult, kötetlen, gördülékeny, örömteli, vidám, szórakoztató	55

⁶ Molnár Café Kata: Police Café módszertani kézikönyv. Pécs, 2021. 47. o.

biztató, lelkesítő, motiváló, konstruktív, építő, segítő	14
az együttműködést segítő, aktív közös munkára, csapatmunkára inspiráló, jó társaság	11
jó, remek	9
őszinte	7
kibeszélős, szókimondó, elmélyülő	3
A munkára vonatkozó jelzők	Előfordulásuk száma (db)
hasznos, eredményes, termékeny, tartalmas, előremutató, tanulságos, hatékony	23
szakmailag alapos, profi, mindenre kiterjedő	12
kreatív, jó ötleteket adó, ötletbörze, gondolatébresztő, együtt gondolkodó	11
sok új információt adó, felvilágosító	9
lényegre törő, célorientált, rendszerezett, összeszedett	6
érdekes, figyelemfelkeltő	5
aktív, tenni akaró	4
sokoldalú, sokszínű	3
objektív, más nézőpontok megismerésére lehetőséget adó, vélemény- és tapasztalatcserét lehetővé tevő	2-2
elvárások feletti, reagáló, valós problémákat feltáró, bűnmegelőzést segítő, naprakész, nagyobb rálátást adó, véleményformáló, önkritikus, összehangolt, legyen folytatás	1-1
<i>„Biztonságot adott, hogy nem vagyunk egyedül, akik a problémák megoldásán dolgozunk.”</i>	1

7. számú táblázat

A Cafékban zajló hangulat és munka jelzőinek előfordulása (saját szerkesztés)

Alakítsunk ki kellemes, barátságos környezetet!

Bátorítsunk mindenkit az aktív részvételre!

Pontosan tisztázzuk a cél(oka)t!

Koncentráljunk a lényeges kérdésekre!

Tárjuk fel és tegyük láthatóvá az összefüggéseket és az ellentmondásokat is!

Figyeljünk oda egymásra, hallgassuk meg a másikat!

Osszuk meg egymással a gondolatainkat és a felfedezéseinket!

1. számú ábra
A World Café alapelvei⁷

K4. Volt-e olyan eleme a programnak, amely Ön szerint nem vagy nem jól működött? Ha volt, kérjük, nevezze meg.

Mindössze hárman neveztek meg ilyet. Az egyikük szerint nem voltak tisztázva előre az időkeretek. Ehhez a megjegyzéshez mindenképpen tudni kell, hogy a Cafék szervezésénél nagyon fontos szem előtt tartani, hogy a meghívottak a Café teljes időtartamában jelen tudjanak lenni, ezért azt a meghívó mindig pontosan tartalmazza. Így volt ez most is, de lehetséges, hogy az információ az illető válaszadó figyelmét elkerülte.

---

⁷ Forrás: <http://whatidiscover.blogspot.com/2007/02/world-cafe-hosting-principles.html>. A fordítás megtalálható itt: Molnár Café Kata: Police Café módszertani kézikönyv. Pécs, 2021. 17. o.

A másikuk az asztaltársaságok összeállításánál mindenhova ültetett volna egy (önkormányzati) képviselőt. Ezzel egyet is érthetünk, de elérni szinte lehetetlen. E téren a helyi közügyek gyakorlóinak a biztonság iránti érdeklődésén és felelősségvállalásán még volna mit fejleszteni. Ha a résztvevők jó hírét viszik egy Cafénak, az talán erre is hatással lehet.

Egy résztvevő pedig nevesítette, hogy az áldozattá válás elemzésével nem volt maradéktalanul elégedett. Ez sok szempontból lehet jogos érzés, amit nyilván az adott asztaltársaságban zajló beszélgetés ismeretének hiányában nem lehet kívülről és utólag megítélni.

K5. Ha van javaslatja egy lehetséges következő Police Café témájára, kérjük, írja le.

Összesen 38-an válaszoltak erre a kérdésre, az említések gyakoriságának sorrendjében az alábbiakat:

Tizenötön a gyermek- és fiatalok áldozattá vagy elkövetővé válását megbeszélő Police Cafét szeretnék, ideértve a szülői és tanári felelősség, az iskolakerülés, a szülői felügyelet, a veszélyeztetés témáit is; közülük egy valaki konkrétan a gyermekbarát igazságszolgáltatást is javasolta témának.

Kilencen a kábítószer-használatot, illetve annak megelőzését nevezték meg, közülük egy valaki kiemelten a kiskorúak kitétségét.

A közlekedés (közelebről a pécsi belvárosi helyzet, a kerékpárosok, a tanuló vezetők, az iskolai KRESZ-oktatás) öt embert érdekelne a továbbiakban is.

Négyen fogalmaztak meg olyan igényt, amely a Cafében felmerült problémák közeljövőbeni megoldásának értékelésére vonatkozik.

Két javaslatban szerepelt az internetes csalások, bűncselekmények ügye. Egyben az időskorúak védelme, egyben általában véve a helyi közbiztonság.

Egy valaki írta azt, hogy bármely biztonsággal kapcsolatos téma kapcsán el tudna képzelni Police Cafékat.

A válaszok egyrészt a témák sokféleségét mutatják, másrészt azt, hogy volna érdeklődés további, konkrét, a közös biztonság egyes szegmenseit

érintő, Café módszerrel zajló beszélgetésekre. Mindezek egyben feladatot is adnak a szervezőknek, akik eltökélt szándéka a sorozat folytatása. Olyannyira, hogy 2023. október 24. és 2023. december 11. között egy újabb 10 részes vármegyei Police Café sorozat zajlott. A válaszadók által leírt ötletek alapján a témák kiválasztása sem jelentett nehézséget.

K6. Részt venne-e hasonló rendezvényen? (igen / nem) Kérjük, válaszát indokolja.

Erre a kérdésre a válaszok összegzése számszakilag egyszerű volt, hiszen egy fő kivételével minden válaszadó igennel felelt (108 igen válasz érkezett). A nemleges válaszhoz is olyan indoklás kapcsolódott, ami sajnos objektív körülmény, ugyanis a válaszadó időhiányra hivatkozott. Az viszont nem derült ki, hogy ezt saját magára értette, vagy a Café időtartamát tartotta rövidnek.

45-en az igen válaszukhoz szöveges indoklást is adtak (zárójelben az említések száma látható). Ezek közül többségben voltak azok, akik a rendezvényt hasznosnak tartották (11), és a tapasztalatcsere fontosságát hangsúlyozták (10). Az együttműködést és a szakemberek hálózatba szerveződését (6), a problémamegoldást (4) és a különböző nézőpontok találkozását (3), valamint az együtt gondolkodást (3) is konkrétan megnevezték. Vannak, akik akkor jönnének legközelebb is, ha egyértelműen látnák, hogy a beszélgetésnek van közvetlen hozadéka (3), értelme (2). 2-2 említést kapott a jó témaválasztás; az, hogy a válaszadó jól érezte magát; vagy azért jönne máskor is, mert elkötelezett a rend és biztonság iránt; vagy mert egy ilyen rendezvény a városuk javát szolgálja. 1-1 említéssel szerepeltek még az alábbi indokok: új szempontok megismerése; a véleménynyilvánítás szabadsága; a konfliktusok átbeszélése; a témagazdák professzionalizmusa; a remény, hogy közösen lehet tenni a biztonságért. Egy valaki írta, hogy ilyen módon évente értékelni kellene a változásokat.

Egy olyan válasz is született, ahol a résztvevő jelezte, hogy legközelebb tanulókkal volna érdemes Police Cafét rendezni. Jelzem: azóta Baranyában, közelebbről Komlón 2023. november 3-án ez is megvalósult.

*K7. Ajánlaná-e másoknak is a Police Cafén való részvételt? (igen / nem)
Kérjük, válaszát indokolja.*

Erre a kérdésre egyöntetűen csak igen válaszok érkeztek, indoklást pedig összesen 60-an írtak. A konkrét indokok jellemzően az alábbiak voltak (a téma után zárójelben az említések száma látható): csak együttműködéssel lehet a problémákat megoldani (9); hasznos (8); a térségi szereplők hálózatba szervezése (8); a témák széleskörű, alapos és sok szempontú megismerése (7); tapasztalatcsere (5); információterjesztés (3); kötetlen, szabad véleménynyilvánítás lehetősége (3); jó hangulat (3); más szakterületek álláspontjának megismerése (2); ötletgyűjtés (2); az együtt gondolkodás hatékonysága (1); kell a párbeszéd (1); megerősít (1); elgondolkodtat (1); „ablak a világra” (1); „itt mindenkinek helye van” (1). Azokat, akiknek ajánlanák a Cafékban való részvételt, így nevesítették: szülők, iskolai szülői munkaközösség (6 említés); és 1-1 említést kaptak az alábbiak: óvodavezetők, iskolavezetők, védőnői és családsegítő szolgálat, lakásotthonok, polgárőrök, sportszakemberek, civil szervezetek, kollégák.

Ebből a felsorolásból talán nem túlzás azt a következtetést levonni, hogy a résztvevők mindegyike tartja annyira hatékonynak és hasznosnak a módszert, hogy azt másoknak is ajánlja, konkrétan meg is nevezve, hogy miért és kiknek. Ez az eredmény további Police Cafék rendezését indokolja.

A bemeneti és kimeneti kérdőívek összevetése, a kutatás eredményeiből levonható következtetések

A Police Café alapelveknek való maradéktalan megfelelés olyan garanciákat biztosít, amelyek következtében a rendezvények szükségszerűen jól sikerülnek. Ennek két nyilvánvaló mércéje van.

Egyrészt a résztvevők az oldott, nyitott légkörben jól érzik magukat, pozitívan élik meg, hogy felszabadultan elmondhatják a véleményüket, megoszthatják tapasztalataikat, és mások – többek között a témagazdaként szereplő rendőrök is – nyitottan fogadják ötleteiket. A felmérésből kiderül,

hogyan a válaszadók szerint a civilek és rendőrök ilyen technikájú párbeszéde hatékony és szükséges.

Másrészt a Cafék résztvevői sok új tudással, információval, ötlettel gazdagon távoznak, és úgy érzik, számos olyan szakmai és emberi kapcsolatot köthetnek vagy frissíthetnek fel, erősíthetnek meg, amelyek az adott lokalitásban a közös biztonsággal kapcsolatos problémák megoldásában előrébb visznek, segítenek. Megélhetik, hogy gondjaikkal nincsenek egyedül, és tudatosítják, hogy a kollektív problémamegoldás sokkal hatékonyabb, mint ha mindenki elszigetelten küzd a saját gondjaival. Miközben beszélgetnek, nagyobb rálátást nyernek egymás szakterületeire, azok specialitásaira, és egymás iránti empátiájuk is nő. Mindezek hatására együttműködési készségük és felelősségvállalásuk is egyértelműen fejlődik.

Az általuk egyértelműen pozitívnak leírt munkakörnyezetben és hangulatban nyilvánvaló számukra, hogy szakmaiságuk jól láthatóvá válik, megismerik és elismerik egymás erőfeszítéseit, teljesítményét. Egy rövid ideig tartó szükségszerű ventilálás után energiáikat a problémák közös megoldására fordíthatják, így sikerélményük lesz, ami újabb motivációt ad számukra a további aktivitásra. Ezek a Café módszerek, mint közösségi alkotótechnikának azok a hozadécai, amelyeket a kérdőíves vizsgálatban részt vevő válaszadók a sorozattal kapcsolatban mind-mind megerősítettek.

A bemeneti kérdőív B4. kérdése az volt, hogy milyen biztonsággal kapcsolatos konkrét téma, kérdés, probléma az, amit szívesen megbeszélnének. A válaszokból jól kirajzolódott, hogy legtöbbször számára négy téma (iskolai és családi problémák, konfliktusok, erőszak megelőzése, kezelése; gyermekvédelem, gyermekkori bűnmegelőzés; drogproblémák; közlekedésbiztonság, baleset-megelőzés) feldolgozása lenne a legfontosabb. Ezek a témák az említések 75,7%-át tették ki. Ezek tehát azok a problémák, amelyekkel leginkább foglalkozni kell. A Police Café sorozat baranyai folytatásában ezekre a témákra kell majd fókuszálni, és a problémafeltárást elemzéssel és konkrét helyi megoldások közös kidolgozásával folytatni. És természetesen célzottan oda már azokat a partnereket meghívni, akik az adott problémákban és azok megoldásában leginkább érintettek.

A bemeneti kérdőív B5. kérdésében az iránt érdeklődtünk, hogy a résztvevők mit vártak előzetesen a rendezvénytől. Sokrétű válaszaikat összevetve a kimeneti kérdőívnek az elégedettségüket közvetetten mérő K6. és K7. kérdésekre adott válaszaikkal, megállapítható, hogy a sorozat valamennyi rendezvényét hasznosnak ítélték. Azok az előzetes várakozásaiknak – ha tematikusan nem is teljes egészében, hiszen a feldolgozott témákat a szervezők választották ki, de – szakmailag és hangulatilag is megfelelték, esetenként még felül is múlták azokat. Akik korábban már részt vettek Police Café rendezvényen, szívesen jöttek újra. De akik először jártak ilyenén, azok is jönnének legközelebb is, illetve jó szívvvel ajánlanák másoknak is a részvételt, és a legtöbben közülük meg is nevezték ennek okait.

A legizgalmasabb kérdések a közös biztonságteremtésben az azért felelős szakmai szereplők kiléte, szerepe és együttműködésük megítélése. A B6. kérdés ezekre kérdezett rá.

A Police Café célja alapvetően nemcsak az, hogy a résztvevők feltárják, definiálják és elemezzék a helyi biztonsági deficitet és problémákat, hanem hogy azokra hatékony megoldásokat találjanak. Márpedig ez csak magas szintű együttműködéssel lehetséges. Országosan jellemző, hogy a biztonság legfőbb, sokszor szinte kizárólagos letéteményesének legtöbben még mindig a rendőrséget tartják. A bemeneti kérdőív B6. kérdésére adott válaszok ezt messzemenően igazolták. A 109 kitöltő közül 104-en (95,4%) nevezték meg a rendőrséget, és utóbbiak közül 100-an (96,1%) társították mellé a 4-es értéket, ezzel azt jelezve, hogy úgy gondolják, nagyon kiemelt szerepe van a közös helyi biztonságteremtésben. Azért kértük a válaszadókat, hogy maguk nevezzék meg a szereplőket, és osztályozzák is őket aszerint, hogy milyen fontosnak tartják őket, hogy még véletlenül se sugalljuk a válaszokat. A 4. és 7. számú diagramok szemléletesen mutatják a biztonságteremtésben közreműködő többi szereplő rendőrséghez képesti „helyezéseit”, amely eredmények alapján kijelenthető, hogy a baranyai válaszadók szerint a rendőrség és a civilek partnersége megkérdőjelezhetetlen.

A rendőrséggel kapcsolatos pozitív megítélést erősítik a B6. kérdés harmadik részében a válaszadók által megnevezett szereplők másokkal való

együttműködését megítélő osztályzatok eredményei is. A legegységműködőbb szereplőnek kimagasló eredményekkel a rendőrséget tartják: a válaszadók 66,3%-ától a legmagasabb 4-es, 25%-ától a 3-as értéket kapta. Talán ezt erősíti az a tény is, hogy a rendőrség szervez leggyakrabban olyan rendezvényeket, amelyeken a biztonságtudatosság fejlesztése a téma – nyilvánvalóan ilyen volt ez a Police Café sorozat is. Vagyis óvatos következtetésként talán kimondható: aki párbeszédet kezdeményez a közös biztonságról, és azt szakszerűen moderálja, egyértelmű tanúbizonyosságot tesz együttműködési készségéről. Erre biztatjuk hát a közös biztonságteremtés többi helyi résztvevőjét is!

Ezek után nem nehéz arra a végkövetkeztetésre jutni, hogy a Police Café legfontosabb célja, miszerint a rendészeti szakembereket a települések életét – élhetőségét – és biztonságát meghatározó szereplőivel, döntéshozóival, irányítóival szorosabb együttműködésre bírja – Baranyában teljesült. Ha majd

- az együtt élő közösségek tagjai ismerik egymást,
- tudják, kinek mi a szerepe ebben a felelősségteljes közös tevékenységben,
- és elismerik, hogy mindegyikük egyaránt fontos, legfeljebb egyszer egyikük, másszor másikkuk lesz inkább gazdája egy-egy ügynek,
- és elfogadva a partnerséget, magától értetődőnek tartják, hogy a problémák megoldásához a kezdeményezést is hol egyik, hol másik szervezet vállalja magára, a többiek pedig mellé állnak,

akkor azt hiszem, elmondhatjuk, hogy a közös biztonság valóban közös ügyünk lesz.

Az itt bemutatott kérdőíves kutatásban kapott eredmények jó alapot kínálnak ahhoz, hogy a döntéshozók – s egyáltalán mindazok, akik felelősséget éreznek a helyi biztonságért – ebbe az irányba induljanak. Vagy – mint ahogy Baranya lassan tíz éve teszi – folytassák az ez irányba ható tevékenységüket, és teremtsenek még nagyobb biztonságot, vagy őrizzék meg azt, ami jól működik.

Ennek a kutatásnak a kérdései még mindig a Police Café létjogosultságáról szólnak. Ez persze az első lépés, de ideje volna túllépni ezen. Jó lenne tudni, mit kezdenének a rendőrség és a közösségek – lehetőleg együtt – mindazzal az információval, tudással, szemlélettel, amit egy-egy Rendőr-kávéházban megszereztek. Hogyan hat helyi szinten mindez a biztonságra? Hogyan képzelik el – és aztán majd hogyan valósítják meg – a kollektív problémafelismerést/megoldást? Talán egy következő sorozat hatásvizsgálatában már ezekre a kérdésekre is választ remélhetünk.

A baranyai projekt folytatásának feltételei ***Szakmai és módszertani garanciák***

A kvalitatív és a kvantitatív vizsgálat eredményeinek összegző értékelése alapján a baranyai járási Police Café sorozat egyértelműen folytatásra méltónak bizonyult, amit a szervezők meg is kezdtek. A szakmai színvonal megtartása érdekében a Police Café módszertani alapelveinek maximális betartása azonban mindenképpen kívánatos. Nézzük, mik ennek az összetevői:

- A személyes feltételrendszert illetően nélkülözhetetlen a felkészült moderátorok és képzett és gyakorlott témagazdák közreműködése, amelynek biztosításához továbbra is rendelkezésre áll a rendőrség továbbképzési rendszerében 3/M/2016/5468-os nyilvántartási számon akkreditált Police Café módszertani képzés⁸, amely elvégzése erősen ajánlott.
- Szakmailag Baranyában az hozhat továbblépést, ha a következő körökben rendezendő Rendőr-kávéházakban már egy-egy konkrét probléma elemzésére és megoldására koncentrálnak, amely problémák kiválasztásának mindig a rendőrök és a civilek közös meggyezésén kell alapulnia. Ez Baranyában két konkrét témában már

---

⁸ Forrás: <https://policecafe.hu/akkreditalt-rendorkepzes/>

2023-ban megvalósult: a romák és a rendőrség kapcsolatát elősegítő sellyei Roma Police Cafében 2023. október 24-én, 2023. november 2-án a pécsi Gandhi Gimnáziumban, illetve egy komlói középiskolások számára rendezett Police Café révén 2023. november 3-án.

- De ugyanilyen fontos a gondos szervezés, a helyszínek, időpontok kiválasztása is. Ezeket illetően a baranyaiak ebben a sorozatban is kiválóan jártak el.

Mindezek a hatékonyságnak is zálogai. A folytatáshoz jó kiindulási alapot kínálnak a mostani sorozat tapasztalatai, de feltétlenül ajánlom a Police Café módszertani kézikönyvben⁹ megfogalmazott ajánlások megismerését. Azok, akik máshol az országban szeretnének hasonló sorozatot, olvassanak, tájékozódjanak a Police Café honlapján vagy tanácsért forduljanak bátran a baranyai szervezőkhöz és a képzőhöz!

A résztvevők kiválasztásának és bevonásának gondossága

A Police Cafék meghívottjait a lokalitás számára prioritásként megjelölt problémákban érintettek közül kell kiválasztani, amihez az alábbi módszer kínál hathatós segítséget. *„A stakeholder analízis, azaz az érintettek elemzésének alap gondolata abból fakad, hogy minden szervezet a működése során számos társadalmi csoporttal kerül kapcsolatba, amelyek hatnak a szervezet működésére, illetve olyanokkal, amelyekre hat a szervezet működése. Ezért amikor egy feladat megoldásával kapcsolatos döntések előtt állunk ezeket a hatásokat figyelembe kell venni. Stakeholderek = érintettek: tehát mindazok a személyek vagy csoportok, akikkel a szervezet lényeges, tartós és kölcsönös kapcsolatban áll, akiket figyelembe kell venni a szervezeti célok elérésében, és akik részvétele s támogatása kritikus a szervezet működésének sikerében: mindenki, akinek érdeke fűződik a szervezet működésének sikeréhez vagy bukásához. Az érintettek köre még kisvállalkozás*

---

⁹ Molnár Café Kata (2021): i.m.

*esetében is igen tág lehet. Stakeholder analízis célja: egy szervezeti és személyi stratégiai térkép kidolgozása. A különböző érintettek valamint az általuk leginkább befolyásolt kérdések közötti kapcsolatrendszer felvázolása.*¹⁰

Ha megvannak az érintettek, akkor „már csak” a meghívásuk megfelelő módját kell eltalálni, az érdeklődésüket felkelteni, a program lebonyolítása során mindvégig biztosítani az aktív részvételüket. Ezekhez biztosít kiváló terepet a kollektív alkotótechnikát alkalmazó Police Café.

Támogatók megnyerése

Talán a baranyai projekt ismertetéséből és a kutatásból egyértelmű, hogy a baranyai szervezők, illetve a témagazdaként és moderátorként közreműködők szakmai muníciója már megvan a folytatáshoz. Ám ugyanilyen nélkülözhetetlen, hogy annak megvalósításához a közös biztonság ügyét fontosnak tartó, azt a társadalmi felelősségvállalás komoly összetevőjeként (felismerő támogatókat is találjunk. Erre alkalmasnak kínálkozna a helyi önkormányzatok szervezetén belül elsősorban a közbiztonsági referensek által menedzselt szakterület. De a civilek és az általuk megpályázható források bevonása is jó irány lehet. Baranyában általában nincsenek ezek híján, de azért a Nemzeti Bünmegelőzési Tanácsnak az erre a projektre adott – egyébként egyáltalán nem nagy összeget kitevő – támogatására is szükség volt egy ekkora sorozat megrendezéséhez.

A projekt disszeminációja

Egy tudatosan felépített és végig vitt folyamat disszeminációt¹¹ is kíván. A fogalom jelentése az alábbi: „*A disszemináció a projektek eredményeinek*

---

¹⁰ Fenyvesi Éva: Stakeholder analízis. 2012.

DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.36668.33920>;

és https://www.youtube.com/watch?v=DJ9tSTcE_OA&t=4s&ab_channel=J%C3%B3zsefHuszlerl

¹¹ Forrás: <http://eupalyazatiportal.hu/disszeminacio/>

terjesztése annak érdekében, hogy a projekt által kiváltott hatás a lehető legnagyobb lehessen. Magában foglalja mind a projektek során megszületett termékek és szolgáltatások, mind a projektmegvalósítás tapasztalatainak átadását. A magyar szakirodalomban nem alakult ki olyan szakkifejezés, amely kellő pontossággal adná vissza a jelentését, így az angolból átvett szó látszik meggyökeresedni. A szó eredeti latin jelentése 'szór(ód)ás', 'szétszóródás' / disseminatio, -onis (f), illetve az angol nyelvben 'terjesztést' (dissemination) jelent. Rövid, lényegi jelentése: a projektek eredményeinek terjesztése."

Kétség nem fér ahhoz, hogy ezen a téren a magyar rendőrség lakossággal ápolat kapcsolatának – köztük a jobbnál jobb, ám sokszor csak a vármegehatárokon belül ismert és ott is maradó prevenciós programoknak – hatékony módszerei, programjai mennyire megérdemelnék az országos terjesztést. Ennek két felületét kívánom bemutatni az alábbiakban. Az egyik a szakemberek, a másik pedig a civilek körében végzett tapasztalat- és tudásátadás és hatásgyakorlás.

Szakmai disszemináció

A szakmai disszemináció jelen projekt esetében két szinten is megvalósulni látszik. Az egyik írásos, ezen belül is két fórumon történik.

Egyrészt az e tanulmány előzményeként szolgáló pécsi konferencia-előadásnak – és nyilvánvalóan a belőle készült szövegeknek is – kifejezetten a szakmai tudományos eredményterjesztés a célja. A rendészettudomány lehetőségei e téren más minőségűek és szélesebbek, mint akár a sterilen szakmai, akár a helyi sajtói. Utóbbiakban a napi híráradatban egy-egy szalagcím erejéig helyet kapni elsősorban a helyieknek fontos, ami persze nem lebecsülendő. De ahhoz, hogy egy-egy projekt szélesebb körben ismertséget kapjon, és hogy – talán ennek is köszönhetően – abból máshol is gyakorlat lehessen, egyrészt az országos sajtó, másrészt a tudományos nyilvánosság ereje szükséges.

Lévén azonban, hogy ez kevesek mindennapi terepe, a népszerűsítés kártartó híveként a magam eszközeivel egy konferencia hallgatóságánál és egy

szakmai tudományos folyóirat olvasóinál szélesebb közönséget is megcélzok. Vagyis másrészt ezért számoltam be – elejétől a végéig – hat bejegyzésben a baranyai sorozatról a Police Café 2017 ősze óta működtetett honlapjának blogrovatában¹², amely közösségi médiafelületnek számít.

A másik szintér az Add tovább! jegyében zajló történéseké. A fentebb említett helyi folytatás mellett az is jó lenne, ha a baranyaiak példája más országrészben tevékenykedő rendőröket is buzdítana az ilyesfajta nagyobb területi kiterjedésű programsorozatokra.

Nos, az itt elemzett járási sorozat lezárulása és szakmai értékelése (szupervizioja) óta eltelt időben e téren is sikerült egy komoly előrelépést tenni, amelyhez közvetlenül magam is kapcsolódom. E tanulmány kéziratának lezárásakor még javában zajlik egy országos kiterjesztésű programsorozat, amely tény már önmagában is nagy szintlépésnek nevezhető. A Roma Police Café sorozatról van szó, amelyet az ország minden vármegyéjében – beleértve a fővárost is – megrendeznek az adott vármegyei rendőr-főkapitányságok, mégpedig az Országos Rendőr-főkapitányság támogatásával és a vármegyei cigány önkormányzatok közreműködésével. Ez a kezdeményezés Bács-Kiskunból indult, a 2023. május 11-én Kiskunhalason tartott második Roma Police Caféval¹³. A jól sikerült rendezvénynek híre ment, és azt a cigány kisebbségi önkormányzat helyi képviselője maga terjesztette az országos vezetés elé. Nem kisebb céllal, mint az országos disszemináció, és nyilvánvalóan annak érdekében, hogy a párbeszédnek ezzel az általa több ízben személyesen is megtapasztalva hatékonynak tartott technikájával a rendőrség és a cigány közösségek kapcsolatát fejleszteni lehessen. A Cafék témagazdáinak képzésében és a rendezvények jó részének

---

¹² Források: <https://policecafe.hu/police-cafe-extra-36-vissza-a-kalyhahoz-ujra-police-cafe-modszertani-kepzes-pecssett/>;

<https://policecafe.hu/ujra-police-cafe-pecs/>;

<https://policecafe.hu/oszi-police-cafe-portya-v-siklos-a-szazadik-rendorkavehaz/>;

<https://policecafe.hu/police-cafe-kepeslapok-baranyabol/>;

<https://policecafe.hu/2287-2/>;

<https://policecafe.hu/police-cafe-extra-45-police-cafe-szupervizio-pecssett/>

¹³ Forrás: <https://policecafe.hu/a-masodik-roma-police-cafe-kiskunhalason/>.

Letöltés ideje: 2023.05.11.

moderálásában is közre működök, és kíváncsian várom az eredményeket. A 2023. október 2-án induló sorozatról hasonló hatásvizsgálat elvégzését és összefoglaló tanulmány írását tervezem. A képzésről és az első rendezvényről a Police Café honlapján olvasható egy képzői és moderátori beszámoló¹⁴, illetve a police.hu oldalon egy hivatalos hír is¹⁵.

A társadalmi nyilvánosság körében végzett disszemináció

A nagyobb földrajzi és időbeli kiterjedésű Police Café sorozatok térnyerésének fenti példái után talán nem kell különösebben bizonygatni, hogy azok a közös biztonság rendőrség és civilek együttműködésével – vagyis egyáltalán nem hagyományos módon – létrejövő jó gyakorlatai. Ám hogy ezt ne csak a szakma tudja – már ha a megfelelő szakmai népszerűsítés hiányában egyáltalán értesül ezekről a sorozatokról és azok hatékonyságáról –, hanem a lakosság is hírére vegye, azért tudatosan tenni kell. Különösen a mai információra éhes világban van szükség arra, hogy egy-egy projekt elejétől – azaz a képzéstől – a végéig – azaz a szupervízióig – a szervezők és a moderátor erre is figyelmet fordítsanak. Nemcsak egy-egy Police Café rendezvény, de a mögöttük meghúzódó, kevésbé látványos aprómunka is megérdemli ezt, hiszen így a kezdeményezők feltérképezhetik egy-egy kisebb-nagyobb lokalitás vagy régió, akár az egész ország aktuális – általános vagy valamely szempontból specifikus – biztonsági helyzetét.

Ami az országos híradást – ha tetszik, a klasszikus PR-t – illeti, azt a baranyai szervezők három fronton is működtették. Egyrészt a Baranya vármegyei Rendőr-főkapitányság kommunikációs szolgálata gondoskodott arról, hogy a magyar rendőrség honlapja, a police.hu¹⁶ öt ízben is tudósítson

---

¹⁴ Források: <https://policecafe.hu/police-cafe-extra-53-orszagos-police-cafe-kepzes/>
Letöltés ideje: 2023.10.1.

<https://policecafe.hu/roma-police-cafe-i-kaposvar-somogy-varmegye/>
Letöltés ideje: 2023.10.4.

¹⁵ Forrás: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/elin-dult-a-roma-police-cafe>
Letöltés ideje: 2023.10.13.

¹⁶ Források:

a sorozatukról. Másrészt regionális szinten a vármegyei főkapitányság saját Facebook-oldalán minden egyes rendezvényről képes és rövid szöveges összefoglalót osztott meg¹⁷. Ennek a rendészeti szervezetek külső digitális¹⁸ kommunikációja szempontjából is különös jelentősége van. Harmadrészt, de egyáltalán nem utolsósorban, a baranyai helyi hírportálok – írásos és videós beszámolóikban – is kitétek magukért, ezzel is jelezve: fontosnak tartják a közös biztonságért folytatott párbeszédet¹⁹.

Pécs: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/police-cafe-pecssett-0#3>;

Siklós: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/100-alkalmat-unnepelt-a-police-cafe-program-baranyaban?fbclid=IwAR0gwIsgEeXknFyMNNkb-F6d4IPudKcbcdC9Bn-TF7EYFs-dGnulodmUIps#4>;

Komló: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/police-cafe-program-komlon>;

Sásd: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/utolso-alomasa-hoz-erkezett-a-police-cafe-program-sorozat>;

Pécs: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/bunmegelozes/aktualis/police-cafe-zarorendezveny-pecssett>

¹⁷ Forrás: <https://www.facebook.com/search/top?q=baranya%20v%C3%A1rmegei%20rend%C5%91r-f%C5%91kapit%C3%A1nys%C3%A1g>

¹⁸ Uricska Erna: Digitális rendészeti kommunikáció a felsőoktatásban, különös tekintettel a szaknyelvoktatásra. In: Sokszinű Kar Konferencia II. 2020. 36. o.

¹⁹ Források a teljesség igénye nélkül:

Pécs: <https://www.bama.hu/helyi-kek-hirek/2022/10/police-cafe-bunmegelozesi-program-valosulhat-meg>;

https://www.youtube.com/watch?v=exQ4moeZtng&ab_channel=P%C3%A9csTV;

https://www.youtube.com/watch?v=Y_eg3B8yIDg&ab_channel=PannonTelev%C3%ADzi%C3%B3

Komló: <https://www.bama.hu/helyi-kek-hirek/2023/02/egy-kave-mellett-beszelgettek-a-rendorok-a-drogrol-es-a-kozlekedesrol>

Letöltés ideje: 2022.10.13.

Szentlőrinc: <https://www.facebook.com/watch/?v=3252659278317965>;

https://www.bama.hu/helyi-kek-hirek/2022/11/az-iskolai-eroszakrol-beszelték-a-kave-mellett?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=bama&fbclid=IwAR3DwcsS7KHQY_jjLma65rewkKCVSQftEYGnfD2Tx9g2XaM8vzVQkUodBr8;

Letöltés ideje: 2022.11.16.

https://www.youtube.com/watch?v=159PqnNpNUA&ab_channel=PannonTelev%C3%ADzi%C3%B3

Letöltés ideje: 2022.11.15.

PR és/vagy RP? Public Relations és/vagy Responsible Police

A helyi szintű híradás révén nyilván elsősorban a helyi lakosság körében lehet szorosabbá tenni a rendőrséggel való kapcsolatokat. De ezt az elvet és a tudatosan felépített kommunikációs gyakorlatot követve, szélesebb körben, azaz össztársadalmi szinten is növelhető lenne a rendőrség társadalmi elfogadottsága. Ez az általánosan és hagyományosan működtetett közösségkapcsolatok (PR, azaz a klasszikus Public Relations) mellett jelentősen hozzájárulhatna egy, a közös biztonság érdekében tevékenykedő, korszerű, felelős rendőrség (RP, azaz Responsible Police²⁰) működéséhez. Valljuk, hogy egy 21. századi modern, demokratikus rendőrség társadalmi szerepfelfogásának ugyanannyira szerves részét kell, hogy képezze a szervezet reprezentálása – ennek részeként egyre inkább az online reputációja – is, mint maga a biztonságot szolgáltató professzionális tevékenység, amelyet a lakossággal együttműködésben végez. Egyszerűen fogalmazva: egy szervezetnek nem elég szakszerűnek lennie, ezt meg is kell tudnia mutatni a nyilvánosság számára. Ennek is kiváló terepei a Rendőrkávéházak.

Végző helyett köszönet – vissza a kályhához... és tovább!

A projekt 2023. március 14-i zárása ugyanott zajlott, ahol 2022. május 12-én a felkészítő képzést is tartottuk: a Pécsi Rendőrkapitányság tanácsster-

---

Sásd: <https://www.bama.hu/helyi-kek-hirek/2023/02/utolso-allomasahoz-erkezett-a-police-cafe-programsorozat-baranyaban>

Letöltés ideje: 2023.2.24.

Pécs: <https://www.bama.hu/helyi-kek-hirek/2023/03/pecsen-zarult-le-a-police-cafe-programsorozat;>

https://www.youtube.com/watch?v=wP8Fb0Xbnh4&ab_channel=PannonTelev%C3%A4-Dzi%C3%B3

Letöltés ideje: 2023.3.14.

²⁰ Molnár Katalin – Uricska Erna: Police Café EFLE. Alkalmazott Nyelvtudomány – Alkalmazott nyelvészet és kriminalisztika. Különszám. 2022. 24. o

mében. Így hát mondhatjuk, hogy minden értelemben visszatértünk a kályhához²¹. Pécsről Pécsig majdnem napra pontosan tíz hónapig tartott az út. Körbeértünk, de egyáltalán nem egyhelyben topogtunk, mert – ahogy az talán e kétrészes tanulmányból is kiderül – meglehetősen nagy munkát végeztek a baranyaiak.

Meggratuláltam már őket néhányszor, de az elismerő visszajelzésekből sose elég. Így hát itt is, most is, örökösen köszönöm, amit a Rendőrkávéházzal kilenc és fél éve művelnek. És mondanom se kell, hogy ha a folytatáson gondolkodnak, számíthatnak rám. Különösen, hogy jövőre tízévesek leszünk...

---

²¹ Engedtessék meg ez a szójáték, hiszen a szó eredete adja hozzá az apropót, s egy nyelvész nem hagyhatja ki. „A *peć* közszó, meg a belőle alakult helynév is a 'kemence, kályha, magányos szikla' jelentést őrzí.”

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9cs>

URICSKA ERNA

A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében¹

Bevezetés

A figyelemelterelt vezetés, azon belül a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat által okozott közúti balesetek száma meredeken emelkedett az elmúlt 10 évben, különösen a fiatal járművezetők körében.² A bekövetkezett balesetek száma és a társadalom tagjainak védelme érdekében országos és nemzetközi szintű kezdeményezések indultak el. Ilyen kiemelt művelet páneurópai szinten az Európai Közlekedésrendészeti Szervek Hálózata ('ROADPOL') által megvalósuló Safety Days ('Közlekedésbiztonsági Napok') baleset-megelőzési program.

2022. szeptember 16. és 22. között Focus on the Road ('Fókusz az úton') elnevezéssel a szervezet fokozott ellenőrzést hirdetett, amelyhez a magyar rendőrség is csatlakozott. A rendőrség Magyarország egész területén elsősorban a menet közbeni rádiótelefon-használatot ellenőrizte, de emellett a vezetést a figyelem elvonásával veszélyeztető, a figyelemelterelt vezetés különböző típusaihoz tartozó egyéb cselekményeket is.

---

¹ A kutatás a Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-3-II. kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

² Frascchetti, Angelo – Cordellieri, Pierluigi – Lausi, Giulia – Mari, Emanuela – Paoli, Elena – Burrai, Jessica – Quagliari, Alessandro – Baldi, Michela – Pizzo, Alessandra – Giannini, Anna Maria: Mobile Phone Use "on the Road": A Self-Report Study on Young Drivers. *Frontiers in Psychology* 2021. 12:620653.

DOI: 10.3389/fpsyg.2021.620653

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

1. számú ábra

ROADPOL Közlekedésbiztonsági Napok (Safety Days) kampányfotók közösségimédia-felületeken történő megosztásra tervezve³

„A balesetmegelőzési programhoz a magyar rendőrség 2022. szeptember 21-én közúti ellenőrzéssel, balesetmegelőzési előadásokkal és gyermekeknek is szóló foglalkozásokkal csatlakozott. A meghirdetett program kitűzött célja, hogy ne történjen halálos baleset Európa közútjain.”⁴ A téma magyar kutatójának külön érdekesség, hogy 2022 óta az Európai Közlekedésrendészeti Szervek Hálózatának elnöki pozícióját egy magyar rendőr alezredes, Zsinkai Elvira látja el.

Világviszonylatban a Vision Zero nevű megközelítés tűzte ki célul, hogy ne legyen („nulla” legyen), vagy afelé közelítsen a közúti balesetek áldozatainak száma.⁵ Továbbá, a nemzeti szintű megelőzési célú kezdeményezések között megemlíthetők Magyarországon a Nemzeti Bűnmeg-

---

³ Forrás: <https://www.roadpolsafetydays.eu/communication-kit>
Letöltés ideje: 2023.10.21.

⁴ Magyar Rendőrség, police.hu. ROADPOL „Focus on the Road”.
Forrás: <https://bitly.ws/WcBe>
Letöltés ideje: 2023.10.26.

⁵ Vision Zero Challenge (n.d.): What is Vision Zero?
Forrás: <https://visionzerochallenge.org/vision-zero>
Letöltés ideje: 2023.10.26.

előzési Tanács programjai, illetve a Police Café módszer által moderált rendezvények, amelyek egyik célja az állampolgárok meggyőzése és bevonása a megelőzésbe.⁶

Az online térben a rövid, társadalmi célú videók kommunikációs és oktatási eszközként is szolgálhatnak a Z generáció irányába,⁷ melyek potenciáljának kihasználása a jövő egyik feladata lehet, hiszen a szakirodalom és a rendőrségi jelentések is azt mutatják, hogy a Z generáció felé irányuló hatékony kommunikáció a legtöbb országban megoldatlan kihívást jelent.⁸ Habár a vizuális stratégiák és tartalmak egyre kiemeltebb szerepet játszanak napjainkban, az előzetes szakirodalmi áttekintés során nem találtam hazai szinten a közösségimédia-felületeken baleset-megelőzési céllal létrehozott videók meggyőző erejének tényezőit feltáró kutatást. A vizuális információ elterjedése által megváltoztak a tudásszerzés mintázatai is [...], a multimédiás üzenetek kerültek előtérbe, melyek „több médiumot felhasználva (kép, szöveg, hang, mozgás) töltik be információközvetítő szerepüket”.⁹ Ehhez kínálnak lehetőséget a közösségi oldalak, különösen az

⁶ Molnár Katalin: Police Café blogkönyv. Rejtjel Kiadó. Budapest, 2019.

⁷ Hernandez-de-Menendez, Marcela – Escobar Diaz, Carlos A. – Morales-Menendez, Ruben: Educational experiences with Generation Z. International Journal on Interactive Design and Manufacturing 14. 2020. 847–859. o.

DOI: <https://doi.org/10.1007/s12008-020-00674-9>

Jannusch, Tim – Shannona, Darren – Völler, Michaele – Murphya, Finbarr – Mullins, Martin: Smartphone Use While Driving: An Investigation of Young Novice Driver (YND) Behaviour. Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour 77. 2021. 209–220. o.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.trf.2020.12.013>

Szűts Zoltán – Beke Ottó – Molnár György – Pölcz Ádám – Racsko Réka: Anyanyelvi oktatás a digitális pedagógia környezetében. In: Jánk István – Hulyák-Tomesz Tímea – Domonkosi Ágnes (szerk.): A digitális oktatás nyelvi dimenziói: Válogatás a PeLi-Kon2020 oktatásnyelvészeti konferencia kerekasztal-beszélgetéseiből és előadásából. Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó. Eger, 2022. 195–204. o.

⁸ Hamelin, Nicolas – Moujahid, Othmane El – Thaichon, Park: Emotion and advertising effectiveness: A novel facial expression analysis approach. Journal of Retailing and Consumer Services 36(C). 2017. 103–111. o.

⁹ Simon Tünde – Kárpáti Andrea: Vizuális kommunikáció a tudományközvetítésben. Jel-Kép: KOMMUNIKÁCIÓ, KÖZVÉLEMÉNY, MÉDIA 4. 2018. 87–96. o. (89–90. o.)

DOI: <https://doi.org/10.20520/JEL-KEP.2018.4.87>

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

Instagram és Facebook vizuális tartalmi, melyek hatékony alkalmazása pusztán a felületek megjelenése által nem garantált a rendészeti egységek számára sem, hiszen a „*cselekvési hajlamok [...] nem a technikából születnek, a médium sajátosságai csak a cselekvési lehetőségek mértékét határozzák meg*”.¹⁰

A közösségimédia-platformokon tudatosan és célirányosan létrehozott vizuális tartalmak által társadalmi kampányok támogathatók. Alkalmazásuk egyre nagyobb szerepet játszhat a szervezetek, így a közigazgatási szervezetek digitális külső szervezeti kommunikációjában, melynek hatása kiterjeszhető lenne a társadalom tagjai felé történő kommunikációban.

Digitális vizuális kommunikáció és Z generáció

Az Eurostat 2022-es adatai alapján a 16–29 éves korcsoport 96%-a az Európai Unióban mindennap használt internetet. Az uniós átlag 94% volt: Olaszországban és Bulgáriában volt a legalacsonyabb, 94%, míg Írországban a legmagasabb, 100%.¹¹ Feltételezhető, hogy ilyen mértékű internet-használat mobil eszköz alkalmazása által zajlott. A fiatalabb generációkat tehát – nem csak e témakörben – az online térben lehet elsősorban megszólítani, hiszen idejük jelentős részét ezeken a felületeken töltik.

A közösségimédia-platformok, mint a Facebook, az Instagram, a TikTok és manapság a BeReal térhódításával azok vizuális tartalmi is előtérbe kerültek.¹² Gyakorlati alkalmazásuk újszerűsége miatt (a TikTok 2016-ban, a BeReal 2020-ban megjelenő közösségimédia-felület) a bennük rejlő lehetőségek sem a szervezeti kommunikáció, sem az oktatás területén nem

---

¹⁰ Pólya Tamás: A médium mint cselekvési közeg: Médiumelméleti nézőpontváltás a technológiai determinizmus után. Replika 76. 2011. 51–73. o. (70. o.)

¹¹ Twitter. EU Eurostat.

Forrás: <https://bitly.ws/YX8W>

Letöltés ideje: 2023.10.2.

¹² Russmann, Uta – Svensson, Jacob: Introduction to Visual Communication in the Age of Social Media: Conceptual, Theoretical and Methodological Challenges. Media and Communication 2017/4. szám. 1–5. o.

kiaknázottak, jelenleg zajló folyamatok. A felsorolt közösségimédia-felületek népszerűsége vitán felül áll a Z generáció tagjai körében. Ennek oka valószínűleg az, hogy a nemzedék tagjai folyamatos online kapcsolatban lévő mobil eszközök technológiai környezetében nőttek fel, és az azonnali, képeken alapuló kommunikációt kedvelik.¹³ Erre a kutatási eredményre jut Cilliers is, amikor azt írja, hogy a Z generáció tagjai másképp sajátítják el a tudásukat, mint a korábbi generációk, ezért a felsőoktatási intézményeknek adaptálniuk kell tanítási-tanulási stratégiáikat, amelyeknek vizuálisabbá, interaktívabbá kell válniuk, és ami a legfontosabb, a technológiát és a közösségimédia-hálózatot is be kell építeniük.¹⁴ A közösségi oldalak tanórai alkalmazása, így „*az Instagram oktatási lehetőségeit vizsgáló kísérletek száma jelenleg még alacsony, annak ellenére, hogy ma már a legtöbb iskola, tudományos és ismeretterjesztő intézmény is jelen van ezen a közösségi felületen*”.¹⁵

A közlekedési balesetek számának csökkentése és a társadalom tagjainak védelme érdekében a rövid, társadalmi célú reklámvideók kommunikációs és oktatási eszközök is lehetnek a Z generáció tagjainak körében.¹⁶ Ezek így már nemcsak a kommunikáció részét képezik, hanem a köz- és felsőoktatás, illetve az egyéni oktatás értékes eszközei lehetnek, annak ér-

---

¹³ Dimock, Michael: Defining generations: Where millennials end and Generation Z begins. Pew Research Center.

Forrás: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>

Letöltés ideje: 2023.10.2.

¹⁴ Cilliers, Elizelle Juaneé: The challenge of teaching Generation Z. PEOPLE: International Journal Social Sciences 2017/1. szám. 188–198. o.

DOI: <https://doi.org/10.20319/pijss.2017.31.188198>

¹⁵ Kuttner Ádám – Kristóf Anikó – Kárpáti Andrea: Instagram közösségi média használata a kiállítási kommunikációban – iskolai kísérlet bemutatása. Jel-Kép: KOMMUNIKÁCIÓ, KÖZVÉLEMÉNY, MÉDIA 2021/4. szám. 21. o.

¹⁶ Hamelin et al. 2017. Uo.

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

dekében, „*hogyan olyan ismereteket nyújtsanak, amelyek hozzájárulnak a közösséghez*”,¹⁷ és ily módon a társadalomhoz is, egy társadalmi problémára való figyelemfelhívással.

Vizuális meggyőzés és meggyőző erő

A meggyőzés olyan kommunikációs tevékenység, amelynek célja egy másik személy attitűdjének, véleményének, viszonyulásának kialakítása vagy megváltoztatása egy helyzettel, tárggyal vagy személlyel kapcsolatban, annak érdekében, hogy az a másik fél viselkedését befolyásolja.¹⁸ Tehát a meggyőzést egy információfeldolgozási folyamat eredményeként bekövetkező attitűdformáló jelenségként definiálják. A Cambridge Dictionary megfogalmazása szerint a meggyőzés „*a beszéd vagy írás olyan formája, amely érveket vagy érzelmeket használ arra, hogy a hallgató vagy olvasó elhiggye, amit a szerző mond*”.¹⁹ A meggyőzés sikeressége számos tényezőtől függ, például attól, hogy az üzenet a viselkedésre ható számos tényező közül melyikre próbál hatni leginkább; milyen kommunikációs eszközök, stratégiák kerülnek alkalmazásra; illetve a meggyőző közlés befogadjának sajátosságai is lényegesek: például érintettsége, motivációi és információfeldolgozási sajátosságai.

Egy reklám képes arra, hogy befolyásolja az attitűdöket és a viselkedést, ezért a reklámok hatékonyságának mérése mindig is nagy kihívást jelentett,

---

¹⁷ Szymkowiak, Andrzej – Melović, Boban – Dabić, Marina – Jeganathan, Kishokanth – Kundi, Singh Gagandeep: Information technology and Gen Z: The role of teachers, the internet, and technology in the education of young people. *Technology in Society* 65. 2021. 101565.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2021.101565>. (1.)

¹⁸ Chaiken, Shelly – Wood, Wendy – Eagly, Alice H.: Principles of persuasion. In: Higgins, E. Tory – Kruglanski Arie W. (szerk.): *Social psychology: Handbook of basic principles*. The Guilford Press. 1996. 702–742. o.

¹⁹ Cambridge Dictionary: „Persuasion” (Meggyőzés) fogalma.

Forrás: <https://bitly.ws/YXcP>

Letöltés ideje: 2023.03.17.

mert a feltárt adatok fontos visszajelzést nyújtanak mind a reklámszakemberek, mind a kommunikációs szakemberek számára.²⁰ Hamelin és szerzőtársainak (2017) tanulmánya alapján a hirdetések hatékonysága öt változó alapján mérhető. Az első a célközönség attitűdbeli beállítódása a hirdetéshez. A második a célközönség attitűdbeli beállítódását méri a brand iránt. A harmadik és negyedik változók az üzleti célú hirdetésekben játszanak szerepet, a vásárlói szándékot és tényleges vásárlást méri a hirdetett termék vonatkozásában. Az ötödik változó a brand iránti elköteleződést méri, amely általánosságban akár megmutatkozhat a szervezet iránti elköteleződésben is. Habár Hamelin és szerzőtársai üzleti kontextusban utalnak a változókra, jelen tanulmány szempontjából az első, a harmadik és ötödik változók játszanak szerepet, átalakítva és kiterjesztve a társadalmi célú hirdetésekre.

Napjainkban, a figyelemért folytatott küzdelem korában nem mindegy, hogy egy reklám milyen hosszú. Az emberi figyelem valódi időtartama a körülvevő ingerek mennyisége miatt (digitális túlterhelődés) csökken, ezért komoly harc folyik az ember figyelméért.²¹ Jól példázza ezt a TikTok közösségi oldal megjelenése, ahol sok esetben csupán 15 másodperces videók kerülnek megosztásra. A reklámhatékonyság mérése azonban még bonyolultabbá válik, ha bevezetjük az érzelmet mint változót.²²

Az érzelemalapú üzenetek növelik a hallgatóság figyelmét, és jobban megjegyezhetők, mint az informatív jellegűek.²³ Az érzelmekre, különösen a negatív ingerekre nagyobb figyelmet fordítanak, mint a semlegesekre, jobban hozzájárulnak a szándék és a döntéshozatal megváltoztatásához. Ám az érzelmek mérése több szempontból is nehézségekbe ütközik. Ezek közül az egyik leggyakoribb ok az, hogy a kutatók között még mindig nincs egyetértés az alapvető érzelmek megnevezésében és azonosításában sem.

---

²⁰ Hamelin et al. 2017. Uo.

²¹ Wu, Tim: *The Attention Merchants: The Epic Scramble to Get Inside Our Heads*. Deckle Edge. 2016.

²² Hamelin et al. 2017. Uo.

²³ Hamelin et al. 2017. Uo.

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

Míg egyes kutatók szerint négy, mások szerint hat vagy annál is több alap-érzelem létezik.²⁴ A baleset-megelőzési tematikájú videók által kiváltott, túlzott negatív érzelmekkel kapcsolatban (pl. félelem, harag) van némi el-lentmondás és aggodalom: míg a negatív érzelmek bizonyos szintje hatékonyan befolyásolja a vezetési attitűdöt, a fokozott negatív érzelmek nem növelik a meggyőző hatást.²⁵

A kutatás előzménye

A Budapesti Corvinus Egyetemen 2021-ben előkutatást végeztünk,²⁶ mely során három, a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használatot bemutató videó által kiváltott érzelmeket mértük Z generációba tartozó résztvevőkön (N=13). A videók interneten megtalálható társadalmi célú hirdetések voltak, azok nem rendészeti egységek közösségimédia-profiljainak tartalmából kerültek kiválasztásra. A videók kiválasztásánál fő szempont volt az, hogy eltérő kimenetellel ábrázolják a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használatot. A kiválasztott videóknak az alábbi címet adtuk: 1. Babakocsi, 2. Fiatal lányok, 3. Rendőr.

---

²⁴ Ekman, Paul: An argument for basic emotions. *Cognition and Emotion* 1992/3–4. szám. 169–200. o.

DOI: <https://doi.org/10.1080/02699939208411068>

Ekman, Paul: Are there basic emotions? *Psychological Review* 1992/3. szám. 550–553. o.

DOI: <https://doi.org/10.1037/0033-295X.99.3.550>

Jack, Rachael E. – Garrod, Oliver G.B., –Schyns, Philippe, G.: Dynamic facial expressions of emotion transmit an evolving hierarchy of signals over time. *Current Biology* 2014/2. szám. 187–192. o.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cub.2013.11.064>

²⁵ Borawska, Anna – Oleksy, Tomasz –Maison, Dominika: Do negative emotions in social advertising really work? Confrontation of classic vs. EEG reaction toward advertising that promotes safe driving. *PLoS ONE* 2020/5. szám. e0233036.

DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233036>

²⁶ Uricska, Erna – Vinczéné, Fekete Lídia: Educating the public, in service of crime prevention: Factors influencing persuasiveness of social advertising videos [konferencia-előadás]. Taní-tani Online Konferencia. Miskolci Bölcsészettudományi Kar Tanárképző Intézet. 2022.

A videók rövid leírása:

- Az első esetben a balesetet a gépjárművezető elkerülte, a videó azal zárult, hogy meg tudott állni a gyalogátkelőhely előtt, viszont a videóban bemutatták, hogy a megtett távolság hány babakocsi hossznyi volt.²⁷
- A második esetben a gépjárművezető használta a telefonját, a baleset bekövetkezett, a videó utolsó képkockái ezt mutatták be.²⁸
- Az utolsó esetben egy rendőr látható egy baleset után, Szenteste éjjelén, kezében egy gyermekjátékot tart. A családját hívja, hogy még nem tud hazamenni. Habár a videóban a telefonhasználat nem volt kiemelve mint a bekövetkezett baleset oka, a néző fantáziájára bízta a készítő, hogy történetet szőjön a látottak köré.²⁹

Az átélt érzelmeket a Noldus FaceReader szoftver segítségével arckifejezés-elemzéssel mértük. Az észlelt meggyőző hatásra vonatkozó kognitív válaszokat a Narratív Bevonódási Skála és retrospektív önbevallásos kérdőív által elemeztük. A szoftver használatának korlátozott volta (szakemberhez és engedélyhez kötött), az adatok elemzésének időigénye és a kutatási módszerek felülbírálnak miatt a kibővített mintán a Narratív Bevonódási Skála validált magyar változatát és újraserkesztett nyílt végű (önbevallásos) kérdéseit használtam.

---

²⁷ Road Safety Commission. Distance of Distraction.

Forrás: <https://bitly.ws/YWMB>

Letöltés ideje: 2023.10.2.

²⁸ NHTSA (National Highway Traffic Safety Administration). Distracted Driving.

Forrás: <https://bitly.ws/YWMP>

Letöltés ideje: 2023.10.2.

²⁹ Magyar Rendőrség. Facebook.

Forrás: <https://bitly.ws/YWMW>

Letöltés ideje: 2023.10.2.

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

A kutatási kérdés

Feltételeztem, hogy a digitális rendészeti kommunikáció területén a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat témakörében létrehozott társadalmi célú videókban

- 1) a Z generáció tagjai a túlzott negatív érzelmek előhívását szükségtelennek érzik;
- 2) hasznosnak ítélik meg a baleset-megelőzési célú tartalmak megosztását;
- 3) a meggyőző erőt befolyásoló tényezők beazonosíthatók a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat iránti attitűd megváltoztatásának érdekében.

A kutatás bemutatása

A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat baleset-megelőzési célú vizuális megjelenítésének feltárása érdekében a Magyar Rendőrség Instagram-profiljáról az oldal kezdetétől számítva, 2019. július 3-tól 2022. december 31-ig vettem mintát. A Magyar Rendőrség Instagram-profilja a brand- és imázsépítés szempontjából jó gyakorlatnak nevezhető,³⁰ ezért a témában megosztott tartalmat tekintve is feltételeztem, hogy nagy számban fogok videókat találni. A szervezet Instagram-profiljának felületkutatása során 26 videót találtam, melyből 24 baleset-megelőzési célú videót azonosítottam, melyek a preventív vezetés és a dynomenhelyzet³¹ fogalmainak értelmezése alapján különböző alkategóriákba oszthatók:

---

³⁰ Uricska Erna: Online reputációmenedzsment a police_hu Instagram-profilján. Belügyi Szemle 2021/9. szám. 1529–1547. o.

³¹ Boda József (szerk.): Rendészettudományi Szaklexikon. Dialóg Campus. Budapest, 2019. 125. o.

A közlekedés körében létrejött olyan szituáció, amely a veszélyhelyzet kialakulását hordozza magában.

- 1) Gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat (5)
- 2) KRESZ-menők sorozat (5)
- 3) Körültekintő vezetés (6)
- 4) Ittas vezetés (3)
- 5) Láthatóság („Látni és látszani” kampány és láthatósági mellény viselése) (3)
- 6) Leállított gépjárműben hagyott gyermek (1)
- 7) Büntetőfékezés (1)

A videók részletes bemutatása

A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat alkategóriában öt videót találtam: Három videóban szerepelt Kovács András Péter előadóművész, humorista és Janklovics Péter színész, humorista.³² Ezeket 2019. szept. 17., 2019. szept. 20. és 2019. okt. 11. dátummal osztották meg. Mindhárom videó a humort alkalmazta a figyelemfelkeltés során. Viccesen mutatták be a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használatot. A celeb-páros szereplésével készült videók közül a legnézettebbet választottam ki (1. számú videó).

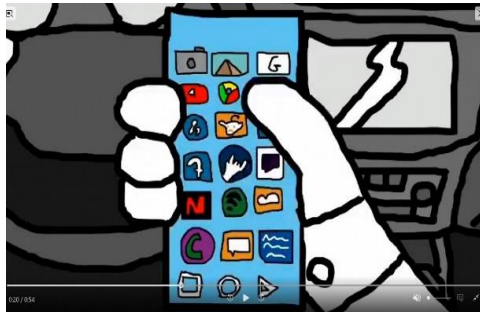
1. számú videó

---

³² Magyar Rendőrség. Instagram (1. számú videó).
Forrás: <https://www.instagram.com/p/B2hd1b8hfhx/>
Letöltés ideje: 2023.10.2.

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

A 2. számú videó egy animációt tartalmazott, melynek az Őrangyal címet adták a videó létrehozói. A videóban egy animált szereplő hosszan autózik, miközben többször figyelmezteti őrangyala, amit nem vesz figyelembe, ezért a baleset bekövetkezik.³³

2. számú videó

Végül a 3. számú videóban egy rendőr látható egy baleset után. Szenteste a családját hívja, hogy még nem tud hazamenni, kezében egy gyermekjátékot tart. Habár a telefonhasználat nem volt kiemelve a videóban, a néző képzelőerejére bízta a készítő a lehetséges okot.³⁴

3. számú videó

---

³³ Magyar Rendőrség. Instagram. (2. számú videó).
Forrás: <https://www.instagram.com/p/B5LF8dVBaLO/>
Letöltés ideje: 2023.10.2.

³⁴ Magyar Rendőrség. Instagram. (3. számú videó).
Forrás: <https://www.instagram.com/p/CJMTx83h0by/>
Letöltés ideje: 2023.10.2.

A kutatás módszere és mintája

A kutatásban magyarországi, Z-generációba tartozó személyek vettek részt (N=53), születési évük 1996 és 2002 között volt, amely háttéradat jelen esetben a korcsoport vizsgálata miatt volt fontos. Az észlelt meggyőző hatásra vonatkozó kognitív válaszok elemzésére a Narratív Bevonódási Skála validált, magyar változatát alkalmaztam.³⁵ A Narratív Bevonódási Skála kérdőív 18 állítást tartalmazott, a válaszokat 1-től 7-ig terjedő Likert-skálán mértem.³⁶ Emellett nyílt végű retrospektív önbevallásos kérdésekkel mértem a meggyőző hatást.

A kutatás résztvevőiből három csoportot képeztem, minden résztvevő 2-2 videót nézett meg. Ennek magyarázata az, hogy egyrészt hasonló szempontok alapján két videót könnyebb összehasonlítani, másrészt a témát már a 2. videó után megszokja a néző, így nem úgy hat, mintha egy hírfolyamban látná először, ezért A–B, B–C, A–C vizsgálati csoportokat hoztam létre.

A nyílt végű kérdésekre adott válaszokat a kvalitatív tartalomelemzés módszerével vizsgáltam, és induktív eljárással, a válaszok alapján utólag azonosítottam be a tényezőket. Azt vizsgáltam, hogy a megkérdezettek szükségesnek érzik-e a társadalmi célú hirdetések alkalmazását a baleset-megelőzésben, illetve hogy melyik videót érezték a legmeggyőzőbbnek és a legkevésbé meggyőzőnek. Végül pedig megkérdeztem, hogy volt-e esetleg olyan a videókban, ami rossz hatást keltett bennük, vagy zavarta őket. A válaszaikat indokolni kellett.

---

³⁵ Hornyák-Simonyik Noémi. A Narratív Bevonódás Skála magyar validálása. A narratív filmbefogadás műfaji és egyéb vonatkozásai. Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar. Szeged, 2019.

³⁶ Ennek részletes értékelése nem képezi részét a tanulmánynak, csak annak a téma szempontjából legfontosabb eredménye.

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

A kutatás eredményei

Az első kérdésre, azaz hogy szükségesnek érzik-e a Z generáció tagjai a társadalmi célú hirdetések alkalmazását a baleset-megelőzésben, a válaszadók 81%-a (n=43 fő) igen választ adott. A Narratív Bevonódási Skála kiértékelése során az első állításra adott válaszok mutatják legerősebben a videó meggyőző erejét. E szerint fontos, hogy a történet érzelmileg is megérintse a nézőt. Míg az 1. videó esetében a hétfokú Likert-skála alapján az átlagérték 2.16, a második videó esetében 2.54, míg a harmadik videó esetében ez az érték 4.53 volt. A kvalitatív, nyílt végű kérdésekre adott válaszok tartalomelemzése során is hasonló eredményre jutottam: az első videót 14 fő, a második videót 19 fő, míg a harmadik videót 29 kitöltő érezte meggyőzőnek.

A válaszok elemzése során induktív eljárással létrehozott kódok esetében legtöbbször az érzelem szó szerepelt, amit a résztvevők tíz esetben említettek. Három esetben említették a szomorúság szót, és ez az egyetlen érzelem, ami több esetben előfordult. Annak ellenére, hogy a Z generáció tagjai fontosnak tartották, hogy érzelmeket hívjon elő a társadalmi célú videó, a generációs tulajdonságok alapján őszinte, életszerű történetet érdemes létrehozni. Manipulációs szándékot érzékelték a 3. számú videó esetében (lásd az 1. számú táblázatot), itt a hatásvadász szó 8 esetben került említésre. Hasonló eredményre jutottam a zene, illetve annak hiánya/túl drámai zene kiértékelése során.

A második legfontosabb tényező a meggyőzés folyamatában a zene volt, ezt kilenc esetben nevezték meg. A 3. videóban a zenei betét egy szomorú, lassú dallam volt, tehát fontos a zene, ám 6 esetben ugyanezt a dallamot mások túl drámainak nevezték. Egy jól megválasztott, nem túl drámai zenével nagyobb meggyőző hatást lehet elérni a Z generáció tagjai szerint, ám mindössze három esetben említették, hogy zavaró, hogy nincs zene. A zene tehát mindenképpen részt vesz a figyelemkeltés folyamatában, jelenléte akkor is jobb, mint ha egyáltalán nem lenne zene.

Pozitív érte- lemben meg- nevezett té- nyező	1. Kovács And- rás P. és Janklo- vics P.	2. Őrangyal	3. Csendes éj	Negatív érte- lemben meg- nevezett té- nyező	1. Kovács András P. és Janklo- vics P.	2. Őrangyal	3. Csendes éj
Érzelem	0	0	10	Hatásvadász	0	0	8
Zene	0	0	9	Zene hiánya v. drámai zene	3	0	6
Élő/valós sze- replő	6	0	4	Animáció	0	11	0
Komolyság/ probléma sú- lyossága	0	2	5	Komolytalan	5	2	0
Azonosulás	0	0	4				
Empátia, együttérzés	2	0	4				
Nyelv (hu- mor)	5	0	0	Nyelv (hu- mor), poénko- dás	18	0	0
Statisztika	0	0	2				
Híres személy	1	0	0				
Figyelemfel- hívás	3		1	Figyelemel- vonás		4	
Gyermekjá- ték/plüss	0						2
Feszültség	0	1	1				
Memória	1						

1. számú táblázat
Tényezők beazonosítása
(Forrás: saját szerkesztés,
a számok a válaszokban előforduló említések számát jelzik)

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

A valós, élő szereplők hangsúlyozása, pozitív tényezőként történő említése 10 esetben jelent meg a válaszok kódolása során. A résztvevők fontosnak tartották, hogy a videó narratívájával azonosulni tudjanak, s ehhez élő szereplőkre van szükség. Maga az azonosulás szó is négy esetben megjelent a válaszokban. Ebbe a jelentésmezőbe tartoznak az empátia és együttérzés fogalmak is. Az empátia az a beleérző képesség, amikor egy másik személy helyébe képzeljük magunkat. Ez 2 esetben, míg az együttérzés, amikor a másik problémájával képes valaki azonosulni, az adott személlyel együtt érezni, 4 esetben szerepelt. A valós személlyel történő érzelmi azonosulás lehetősége a meggyőzést negatív irányba befolyásoló oldalról is megerősítést nyert: az animációs feldolgozást 11 esetben érezték kevésbé meggyőzőnek, mert „*a valódi szereplő hiánya miatt nehezebb volt érzelmileg azonosulni vele*”. A válaszok (például „*nem tetszett az animáció stílusa*”, „*rossz érzést keltett bennem: nagyon 'darabos' volt az animáció*”, vagy „*nagyon zavaró volt az animáció minősége*”) bizonyíthatják azt is, hogy komoly témához nem illik az animáció mint műfaj, annak alkalmazása negatív irányba befolyásolja a meggyőzést. A visszajelzések azt mutatják, hogy élő szereplők részvételével meggyőzőbb hatást lehet elérni a komoly témájú, baleset-megelőzési és társadalmi célú hirdetések vonatkozásában.

A válaszok többsége leginkább a humor és a poénkodás fogalmak köré rendeződött (18 eset), amit a válaszadók azzal indokoltak, hogy a komolytalan tartalmak negatívan befolyásolják az üzenet meggyőző erejét. Az erre utaló válaszok közül néhány:

- 1.) „*A téma komolysága miatt célravezetőbb úgy is kezelni, a poénkodás elveszi a téma súlyosságát*”
- 2.) „*Az első videó humoros formában közelít a problémához, ami egy ilyen témánál elég komolytalannak hat, így számomra a második a meggyőzőbb.*”
- 3.) „*A második videó meggyőzőbb, mert az első indokolatlanul komolytalan, miközben emberéletekről van szó.*”

A komolyság és komolytalanság szavak külön kategóriaként kerültek kódolásra, habár a komolytalanság szó ugyanarra utalt a nézők véleménye alapján, mint a humor és poénkodás. Habár a felszínen megjelenő szóhasználat más, a válaszok szerint a probléma komolysága miatt a baleset-megelőzés témáját úgy is kell kezelni. A kvalitatív adatok alapján a humor és komolytalanság mint nyelvi és vizuális eszközök alkalmazása a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülését szorgalmazó videóknak nem javasolt.

Az 53 fő esetében a többi felsorolt tényező említéseinek száma 1, esetleg 2 volt, ám a hozzájuk fűzött magyarázat miatt ezek jelentősége nem elhanyagolható. A statisztikai adatokkal történő alátámasztás fontosnak számít a tájékoztatási cél miatt, ám a meggyőző erő fokozásában nem játszott különös szerepet. A társadalmi célú videóknak szereplő humoristák (jelen vizsgálatban az 1. számú videó) a nézők számára lehetnek figyelemfelhívók, melyet három válaszadó írt, azonban a meggyőző erőt nem fokozta a szereplésük, ellenben nézettségi számot generált. A válaszadók véleménye szerint a híres ember személye a hitelesség miatt fontos a nézők számára. Említették Gál Kristóf és Kenderesi Tamás nevét, akik korábban ugyancsak részt vettek a Magyar Rendőrség megelőzési célú videójában.³⁷

Összegzés

A tanulmány három videó meggyőző erejének legfontosabb tényezőit azonosította be a Z generáció tagjai körében (N=53), melyek különböző nézőpontból mutatták be a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használatot. Az első hipotézis – melyben azt feltételeztem, hogy a digitális rendészeti

---

³⁷ Magyar Rendőrség. Facebook. „Nyakunkon az első igazi nyári hétvége!” – Gál Kristóf (r. ezredes, az Országos Rendőr-főkapitányság Kommunikációs Szolgálatának szolgálatvezetője, a Magyar Rendőrség szóvivője) és Kenderesi Tamás (olimpiai bronz-, valamint Európa-bajnoki ezüst- és bronzérmes magyar úszó) tanácsai. Forrás: <https://bitly.ws/YWEN>
Letöltés ideje: 2023.10.2.

Uricska Erna: A gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat elkerülése érdekében létrehozott videók meggyőző erejének tényezői a Z generáció tagjainak körében

kommunikáció területén a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat vonatkozásában létrehozott társadalmi célú videóknak a Z generáció tagjai számára szükségtelen a túlzott negatív érzelmek előhívása – beigazolódott. Habár többször előfordult a szomorúság szó, a félelem és a harag a válaszokban nem szerepelt, utóbbi érzelmeket verbálisan nem nevezték meg.

A második hipotézis, mely szerint a Z generáció tagjai hasznosnak ítélik a baleset-megelőzési célú tartalmak megosztását, egyértelműen bebizonyosodott. A válaszadók 81%-a (n=43 fő) igen választ adott erre a kérdésre, és úgy érzi, hogy szükség van a rendészeti egységek által történő társadalmi célú videók megosztására.

A harmadik hipotézis, amely szerint a Z generáció számára a meggyőző tényezők a gépjárművezetés közbeni mobiltelefon-használat ellen beazonosíthatók, bebizonyosodott.

A jövőben a baleset-megelőzési témák részletesebb és alaposabb megismeréséhez mind a mintát, mind a témát érdemes kiterjeszteni, ezáltal a beazonosított tényezők ismeretében pontosabb és célirányos tartalmat létrehozni. Az információs társadalomban elkerülhetetlen, hogy a társadalmi felelősséggel bíró szervezetek tagjai a közösségimédia-felületeken végzett kutatások és mérések által is bizonyítottan hatékony, innovatív és modern tartalmakat hozzanak létre. Jelen kutatás eredményei azonban információval szolgálhatnak a szervezetek számára a külső digitális szervezeti kommunikációjuk, a stratégiai kommunikációjuk és a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos attitűdjeik alakításában.

BORSZÉKI JUDIT – SALLAI JÁNOS

Monaco-Bécs rendőrkongresszusok és ezek előzményei

Bevezetés

Az ókori államok létrejötte után, ha kis számban is, de a zarándokok, a kereskedők, a diákok, a diplomaták átlépték a határokat, és így az államok lakói értesültek más országokról, az ott történt eseményekről. A technikai és társadalmi fejlődés következtében az utazók száma folyamatosan növekedett, és elindultak a nagy földrajzi felfedezések. Ennek eredményeként új földrészeket fedeztek fel, és jelentős kivándorlás indult meg. Telepesek mentek, hogy új hazát alapítsanak. Ezzel párhuzamosan a különböző bűncselekményeket elkövetők vagy egyéb okok miatt a felelősség elől elmenekülők is átlépték a határokat, és a bűnözés is egyre inkább nemzetközivé vált. A nemzetközi bűnözés elterjedésében az ipari forradalmak következtében fellendült tömegközlekedés és a nagyvárosok kialakulása katalizátorként hatott. Az okmányok, útlevelek, személyek ellenőrizhetetlensége lehetővé tette, hogy valaki más városban, más államban másnak adja ki magát. Különösen segítette a bűnözők Európából való elmenekülését, hogy a 19. században az Egyesült Államok területén és az amerikai földrész más államaiban a nagyarányú tőkebefektetések által létrehozott bányák, gyárak, vasútépítések korlátlan munkaerőfelvételt jelentettek, ahol nem nagyon kértek erkölcsi bizonyítványt. Így előfordulhatott és elő is fordult, hogy például Európában, az egyik országban gyilkosságot vagy betörést elkövetett személy, amikor forróvá vált a lába alatt a talaj, elmenekült, és egy kivándorlót szállító hajóval Amerikába utazott, hogy ott új életet kezdjen. A modern rendészet létrejötte után sorra alakultak Európában és más földrészeken is a rendfenntartó szervezetek. Az ipari forradalom egyik legnagyobb találmánya a Morse-féle távíró, majd a telefon és a rádió nagy segítséget nyújtottak a nemzetközi rendőri együttműködés kialakulásában, a

külföldre távozott bűnözők felderítésében, a rendőrségek kölcsönös és gyors tájékoztatásában. Továbbá a postaszolgáltatások és a hírlapok tömeges elterjedésével a bűnözők körözése, a lakosság tájékoztatása is felgyorsult és általánossá vált.

A 19. században hazánkban és külföldön egyaránt létrejöttek civil tudományos társaságok, például ügyvédekből, jogászokból álló szervezetek, amelyek konferenciákon és folyóiratokban foglalkoztak a nemzetközi bűnözés ártalmas hatásaival és az ellenük való hatékony fellépés lehetőségével. Ugyanebben az időszakban az országok rendőrségei előtt komoly adminisztratív és fizikai akadályok voltak, amelyek nem tették lehetővé a többoldalú nemzetközi rendőri együttműködést. Az országok között leginkább csak kétoldalú megállapodások születtek arról, hogy milyen feltétellel valósulhat meg a kiadatás abban az esetben, ha az egyik államban bűncselekményt elkövetett személyt egy másik államban találtak meg vagy fogták el.

A 20. századi nemzetközi rendőri együttműködés előzményei

A nemzetközi rendőri együttműködés történelmi előzményei közé tartoznak a különböző erőfeszítések, különösen az európai kontinensen, amelyek célja a fennálló politikai rendszerek ellenzőinek tartott személyek és szervezetek, például a szocialisták, demokraták, liberálisok és anarchisták nemzetközi terjedésének ellenőrzése volt. A 19. század második felétől kezdődően a nemzetközi rendőrségi együttműködés legszembetűnőbb fejleménye, hogy a rendőri intézmények fokozatosan kezdték feladni a korai együttműködési erőfeszítések politikai céljait, és a kifejezetten bűnügyi jellegű feladatokra összpontosítottak.

A bűnügyi rendőrségi együttműködés irányába történő elmozdulás azonban nem jelentett azonnali, radikális szakítást a korábbi politikai együttműködési törekvésekkel. Éppen ellenkezőleg, a bűnüldözési feladatokra irányuló nemzetközi rendőri együttműködés kialakulását és növekedését a korábbi, politikai okokból kezdeményezett együttműködési gyakor-

latok segítették elő. Európában a nemzetközi rendőri tevékenység a 19. század közepétől kezdve viszonylag fejlett volt, de meglehetősen korlátozott alapon szerveződött, és viszonylag kevés nemzet rendőri intézményeire támaszkodott. A 20. század elejéig a legtöbb európai rendőrségi együttműködés politikai feladatokra is kiterjedt, amelyek a fennálló konzervatív uralom védelmét szolgálták a feltételezett felforgató politikai tevékenységekkel szemben.¹

A nemzetközi rendőri együttműködés európai bevezetése Napóleon centralizált rendőrségi modellje mellett Metternich nevéhez kapcsolható. Az 1848-as forradalmak a régió valamennyi államának politikai stabilitását fenyegették. A rendőri együttműködést a különböző rezsimek uralmát fenyegető veszélyek elfojtására megfelelő megközelítésként üdvözölték. Ez az európai rendőrségi szervezetek egységesítését, gyakorlati tevékenységük viszonylagos harmonizációját tette szükségessé. A politikai ellenzék elfojtása, a liberális demokratikus mozgalmak elnyomása érdekében e rezsimek információkat is megosztottak.

A bűnüldözési együttműködésre irányuló egyik első jelentős kezdeményezés a német nyelvű államok titkosrendőrségeinek 1851-ben megalakult szövetsége (Geheimer Polizeiverein) volt. Ausztria, Poroszország, Szászország, Hannover, Baden-Württemberg és Bajorország rendőrségeit egyesítette. A kémkedést és az állam politikai ellenségeinek, köztük Karl Marxnak és Friedrich Engelsnek a megfigyelését magukban foglaló információszerezési módszerei nagyrészt titkosak voltak. A szövetség fő célja az volt, hogy észszerűsítse és javítsa a politikai mozgalmakra és másként gondolkodókra vonatkozó információcseré módjait az említett rendőri szervezetek között. A körözött gyanúsítottokról szóló információkat hírlevelek útján cserélték ki. A kezdeményezés az akkori időkben nemzetközinek minősült, bár mai szemmel nézve ezek az államok kulturális, politikai szempontból gyakorlatilag homogénnek mondhatók. Mindazonáltal ez a gyakorlat az információmegosztó rendszerek irányába mutató tendenciát jelez. 1860 és

---

¹ Deflem, Mathieu: 'Wild Beasts Without Nationality': The Uncertain Origins of Interpol, 1898-1910. 275–285. o. In *The Handbook of Transnational Crime and Justice*. 2005. Thousand Oaks, CA: Sage Publications

1866 között több állam között a kapcsolatok megromlottak, és ez erősebbnek bizonyult, mint a politikai ellenzék fenyegetése. Így a szövetség felbomlott.

Ausztria azonban a továbbiakban is támaszkodott a közösen felépített rendszerre. Az 1890-es években az osztrák rendőrség már Európa-szerte küldött információs hírleveleket a rendőrségi intézményeknek. Ezek Nemzetközi bűnügyi nyilvántartás címmel, angol, német és francia nyelven jelentek meg, és a külföldi kollégákat tájékoztatták a különböző bűnözők ismert tevékenységéről és tartózkodási helyéről. Ez továbbra is politikai, többek között anarchistaellenes célt szolgált, és a kommunista mozgalom felmérésének is eszköze volt, ezért különösen Berlinben talált kedvező fogadtatásra. A továbbiakban azonban a legtöbb rendőri együttműködési kezdeményezés ad hoc jellegű maradt, és nagymértékben függött az államok közötti diplomáciai kapcsolatoktól.²

Harc az anarchista mozgalmak és a leánykereskedelem ellen

A 19–20. század fordulóján kialakult rendőri együttműködés helyzetét jól példázza egy bécsi gyilkosságot elkövető nyomára bukkanás, majd az elfogása. 1884. január 10-én fél hétkor a közismert Mariahilferstrasse-n Eisersert Rezső bankár üzletét rablók látogatták meg, majd a tulajdonost baltával leütötték, és kifosztották a bankot. A rendőrség a nyomozás során az egyik gyilkost Stellmacher Ármin személyében azonosította, és megindította a kézre kerítését. A hajsza során a nyomára akadó Bloch Nándor titkos rendőrt 1884. január 8-án lelőtték. Ezt követően a nyomozásban nemzetközivé vált a gyilkos (vagy gyilkosok) üldözése, elfogása. Ennek eredményeként *„Drezdából megérkezett Bécsbe Rössler Károly dijnok és elmondta, hogy a detektív gyilkosát ismeri, Stellmacher Árminnak hívják. 1875-ben a szász királyi gárda 101. gránátos ezredében szolgált. Szembesítették őket, mire a gyilkos bevallotta, hogy a nemzetközi anarchista szövetkezet tagja, amely*

---

² Gerspacher, Nadia: The history of international police cooperation: a 150-year evolution in trends and approaches. *Global Crime* 2008/1-2. szám. 169–184. o.
DOI: 10.1080/17440570701862892

*egyik titkos ülésén Bloch detektívet halálra ítélte. Eisert bankár gyilkosságában részt vett bűntársait nem nevezi meg. Ennek alapján széleskörű nyomozás indult meg Bécsben, Párisban, Londonban, Hamburgban, Budapesten s az összes világvárosokban az anarchisták kézre kerítésére.”³ Az anarchista csoport egyik tagját Budapesten tartóztatták le, majd a nyomozás során kiderült, „*hogyan Bécsben, Svájcban, Franciaországban és máshol elkövetett rablógyilkosságokat és bűntényeket a nemzetközi anarchista szövetkezet követte el.*”⁴ Valószínűleg az ilyen és ehhez hasonló esetek napvilágra kerülése motiválta a rendőrség és az igazságszolgáltatási tevékenység más résztvevőit, hogy rájöjjenek: a nemzetközi bűnözés ellen az országok bünyügyi hatóságainak is szervezeten együtt kell működniük. Az ezirányú törekvések első állomásai a „barátkozó” jellegű nemzetközi rendőrkongresszusok⁵ voltak.*

A rendőri együttműködés első megnyilvánulásai a római és szentpétervári, az anarchizmus elleni együttműködés céljából létrejött kongresszusok, valamint a leánykereskedelem meggátlása céljából Párisban összeült tanácskozás volt. Kronológiailag az 1914-es monacói rendőrkongresszust több nemzetközi rendőri találkozó előzte meg.

1898: Rómában megrendezik az anarchizmus elleni harc érdekében összehívott nemzetközi konferenciát, amelyet 1904-ben ugyanebben a témában a szentpétervári nemzetközi találkozó követ. Ugyanebben az évben a Párisban megkötött nemzetközi egyezményrel felismerték, hogy a nem-

---

³ Egy anarchista vezér halála. In: Budapest, 1905. május. 29. évfolyam 137. szám. 9. o.

⁴ Uo.

⁵ Az első nemzetközi rendőri kongresszus helyszíne Budapesten lehetett volna, ha az ötletgazdái kivitelezni tudták volna a millenniumra tervezett rendezvényt. Az ötletéről 1895-ben a Budapesti Hírlap a következőképpen számolt be: „*A nemzetközi közbiztosági kongresszus ez, melynek tervét a Rendőri Lapok szerkesztősege pendítette meg, felsőbb körökben, igen nagy tetszéssel fogadták s minden támogatást megígértek, a kiállítás igazgatósága pedig a kongresszust már előjegyzésbe is vette. Eredetileg csak országos közbiztosági kongresszus volt tervben, de a külföld is oly nagy érdeklődést nyilvánított e kongresszus iránt, hogy a nemzetközi kongresszus, az illetékes körök hozzájárulásával, már előre is biztosítottak látszott.*”

zetközi leánykereskedelem elleni leghatékonyabb fellépés minden szerződő államban egy központi hatóság felállítása, amelyeket már a nemzeti hatóságok felhatalmaztak a közvetlen érintkezésre.⁶

A 19. században a nemzetközi rendőri együttműködés széles körű, többoldalú előmozdítására tett kísérletek többnyire a nemzetközi jog és nem a rendőri intézmények igazgatási szintjén szerveződtek. A nemzetközi jog kiterjesztése a nemzeti államok kormányai között létrejött hivatalos megállapodások révén jött létre, de az ilyen kormányközi megállapodások jellemzően nem szolgáltak alapul a rendőrségek közötti gyakorlati együttműködéshez, a legjobb esetben is csak katalizátorként hatottak a nemzetközi rendőri tevékenységek fejlődéséhez, amennyiben a nemzetközi jog formális rendelkezéseit a rendőrségi tisztviselők között külön-külön kidolgozott informális megállapodások kísérték. Az ilyen együttműködési erőfeszítések azonban minden esetben rávilágítottak a nemzeti államok jogrendszeireinek különbözőségére. Az együttműködés e politikai és jogi formái komoly korlátokat szabtak a lehetőségeknek, és nem tették lehetővé a részt vevő rendőrök számára, hogy túllépjenek a saját kormányaik által szentesített hatáskörükön.

Annak ellenére azonban, hogy a nemzetközi jogi megállapodások a gyakorlati rendőri együttműködés szempontjából nem sok következménnyel jártak, a 19. század vége után a nemzetközi rendőri együttműködési gyakorlatban is megfigyelhető volt egy határozott tendencia, amely a politikai bűncselekmények helyett kifejezetten a bűnügyi rendőrségi feladatokra összpontosított. Elméletileg ez a fejlődés egy olyan folyamatként fogalmazható meg, amelynek eredményeként a rendőri intézmények függetlenséget szereztek az adott állam kormányától, és kialakították azokat a tudásrendszereket, amelyek segítségével együtt tudtak működni a nemzetközi bűncselekmények elleni harcban. Az európai szintű rendőri együttműködés kialakítására irányuló egyik legfontosabb többoldalú erőfeszítést egy erő-

---

⁶ Borszéki Judit – Sallai János: A nemzetközi rendőri együttműködés kezdete. *Belügyi Szemle* 2022/5. szám. 987–988. o.

sen politikai kérdésben tették, amikor 1898-ban Rómában nemzetközi konferenciát tartottak az anarchizmus elleni rendőri intézkedések összehangolására.⁷

Az 1892 és 1901 közötti időszakot a királygyilkosságok évtizedének is nevezik, amely során több uralkodót, elnököt és miniszterelnököt gyilkoltak meg, mint korábban vagy azóta bármikor. Az 1890-es évek a terrorista vérfürdők korszakává is váltak, amikor anarchisták halálos robbanószerkezeteket dobtak zsúfolt kávézóba, vallási körmenetekre és operalátogatókra. Ebben az évtizedben Franciaországban, Spanyolországban, Olaszországban, Portugáliában, Angliában, Svájcban, az Oszmán Birodalomban és az Egyesült Államokban anarchisták (vagy annak vélt személyek) bombákkal, pisztolyokkal és törökkel mintegy 60 embert öltek meg, és több mint 200-at sebesítettek meg. (Az anarchista terrorizmus teljes „aranykorában”, 1880 és 1914 között mintegy 150-en haltak meg, és több mint 460-an sebesültek meg. 1900-ban Humbert olasz király, majd 1901-ben McKinley amerikai elnök életét is anarchista merénylet oltotta ki.)⁸

1892 márciusa és 1894 júniusa között csak Párizsban tizenegy robbantásos merényletben kilenc ember vesztette életét. 1893-ban a francia rendőrség tudomást szerzett a II. Vilmos császár és Caprivi német kancellár ellen tervezett merényletről, és az információt továbbította a berlini rendőrségnek. Ugyanebben az évben a párizsi és barcelonai robbantásokat követően a francia és a spanyol kormány között tárgyalások folytak egy nemzetközi rendőri szervezet létrehozásáról az anarchizmus ellen. Azonban, bár Nagy-Britannia, Ausztria és a Német Birodalom hatóságai jelezték, hogy érdeklődnek a terv iránt, az soha nem valósult meg. Más anarchista-ellenes rendőri intézkedések kétoldalú megállapodásokra korlátozódtak. Például 1898-ban a francia és az olasz rendőrség a konzulátusaikon keresztül cserélt egymással információt egy milánói robbantás, egy párizsi bankrablás és egy svájci dinamitlopás közötti lehetséges összefüggésekről.

⁷ Deflem, Mathieu: i.m. 275–285. o.

⁸ Jensen, Richard: The United States, International Policing and the War against Anarchist Terrorism, 1900-1914. *Terrorism and Political Violence* 2001/1. szám 15–46. o.
DOI:10.1080/09546550109609668

1898. szeptember 10-én Luigi Lucheni olasz anarchista meggyilkolta Erzsébet osztrák császárnőt, ami tovább fokozta az anarchista veszéllyel kapcsolatos aggodalmakat. Egy héttel a merénylet után az osztrák külügyminiszter azt javasolta svájci kollégájának, hogy hozzanak létre egy anarchistaellenes „*Nemzetközi Rendőrségi Ligát*”. Az osztrák–svájci terv nem valósult meg, de néhány héttel később, 1898. szeptember 29-én az olasz kormány meghívót küldött ki egy Rómában tartandó nemzetközi konferenciára, amelynek célja az anarchizmus elleni harc megszervezése volt.

A nemzetközi konferenciát 1898. november 24. és december 21. között tartották, és nem kevesebb, mint 21 európai ország 54 küldöttje vett részt rajta, köztük az összes nagyhatalom, így Nagy-Britannia, a Német Birodalom, Franciaország és az Osztrák–Magyar Monarchia. Az összejövetelen főként kormányok képviselői vettek részt, de jelen voltak a részt vevő országok rendőrtisztviselői is. A konferencia küldöttei megvitatták az anarchizmus megfelelő fogalmának meghatározását, az anarchizmus elleni jogalkotási intézkedéseket, valamint az anarchizmus elleni nemzetközi rendőri intézkedések kidolgozását. A brit kormány volt az egyetlen ellenszavazó, amely nem írta alá a találkozón kidolgozott záró jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyvben az anarchizmust úgy definiálták, mint minden olyan cselekedetet, „*amelynek célja mindenféle társadalmi szerveződés erőszakos eszközökkel történő megsemmisítése*”. A jegyzőkönyv további határozatai között szerepelt, hogy a részt vevő országokban olyan jogszabályokat kell bevezetni, amelyek tiltják a robbanóeszközök jogellenes birtoklását és használatát, az anarchista szervezetekben való tagságot, az anarchista propaganda terjesztését és az anarchistáknak nyújtott segítséget. Megállapodtak abban is, hogy a kormányoknak törekedniük kell az anarchista tevékenységekről szóló sajtóvisszhang korlátozására, és hogy az államfők elleni merényletekért kötelező büntetesként halálbüntetést kell kiszabni.⁹

A gyakorlati rendfenntartással kapcsolatos kérdésekben a római konferencia jegyzőkönyve olyan rendelkezéseket tartalmazott, amelyek arra ösztönözték a részt vevő kormányokat, hogy a rendőrség figyelje meg az anarchistákat, hogy minden részt vevő országban hozzanak létre erre a célra

---

⁹ Deflem, Mathieu: i.m. 275–285. o.

szakosodott felügyelő szervezetet, és hogy szervezzenek egy információcsere-rendszert ezen nemzeti szervezetek között. Továbbá a konferencia végleges jegyzőkönyvét aláíró országok megállapodtak abban, hogy elfogadják a „portrait parlé” bűnözői azonosítási módszert. Ez az Alphonse Bertillon által kitalált bertillonage-rendszer kifinomultabb változata volt, olyan azonosítási módszer, amely a fejük és testük részeinek méretei alapján osztályozta a bűncselekmények gyanúsítottjait. A bertillonage-mérések eredményét számokban fejezték ki, amelyeket telefon és távíró segítségével különböző országok között is lehetett továbbítani. A konferencia emellett jóváhagyta azt a rendelkezést is, amely szerint lehetséges azon személyek kiadatása, akik egy uralkodó vagy államfő megölésére vagy elrablására tettek kísérletet.

1901 novemberében az orosz hatóságok az amerikai elnök, McKinley szeptemberi meggyilkolását használták fel arra, hogy a római konferencia anarchistaellenes programját felelevenítsék. A német kormány támogatásával az orosz tisztviselők memorandumot küldtek az anarchizmusról szóló nemzetközi találkozó megtartásáról különböző európai országok kormányainak, valamint az Egyesült Államoknak. A kezdeményezés egy második anarchistaellenes találkozóhoz vezetett, amelyet 1904 márciusában tartottak Szentpéterváron, Oroszország akkori fővárosában, ahol tíz ország, köztük Németország, az Osztrák–Magyar Monarchia és Dánia képviselői megállapodtak egy *Titkos jegyzőkönyvben az anarchizmus elleni nemzetközi háborúról*. A megállapodáshoz később Portugália és Spanyolország kormánya is csatlakozott. Franciaország és Nagy-Britannia ugyan nem írta alá a szentpétervári jegyzőkönyvet, de hatóságaik kifejezték hajlandóságukat arra, hogy segítséget nyújtsanak más államoknak az anarchizmussal kapcsolatos rendőrségi ügyekben. Az Egyesült Államok kormánya nem vett részt a szentpétervári találkozón, és nem követte a jegyzőkönyv rendelkezéseit, noha elődje meggyilkolása után Theodore Rooseveltnél elnök nemzetközi egyezményt szorgalmazott az anarchizmus elleni küzdelem érdekében.¹⁰

---

¹⁰ Uo.

Miért nem volt hajlandó az USA csatlakozni a kontinentális Európa számos országával megvalósítandó anarchistaellenes együttműködéshez? Az USA-t egyrészt az akkor hagyományos elszigetelődési politikája, irtózása az Óvilággal való összefonódástól, valamint a hatalomra egyre inkább törekvő Németország és az önkényuralmi Oroszország iránti ellenszenvé tartotta vissza attól, hogy csatlakozzon a Szentpétervári Jegyzőkönyvhöz. Ennél azonban más, jelentősebb oka is volt Washingtonnak arra, hogy elkerülje a nemzetközi kötelezettségvállalásokat, akár az anarchisták, akár a fennálló rendet fenyegető más veszélyek ellen irányultak. Nevezetesen, hogy az FBI 1920-as évek közepén történt teljes kiépülését megelőzően a nemzeti rendőrség és a központi bűnügyi személyazonosító szolgálat hiánya nem tette ezt lehetővé. A helyzet akkor kezdett megváltozni, amikor az USA-ban a fehér rabszolgasággal kapcsolatos hisztéria felváltotta az anarchizmussal kapcsolatos hisztériát. Ez vezetett ahhoz, hogy Amerika később csatlakozott a fehér rabszolga-kereskedelem visszaszorításáról szóló nemzetközi egyezményhez. Ez pedig elősegítette azt a folyamatot, amely során az erre a munkára létrehozott Nyomozó Iroda fokozatosan Amerika első hatékony nemzeti rendőrségévé vált, Szövetségi Nyomozó Iroda (FBI) néven.¹¹

Az anarchizmus és a fehér rabszolgaság közös jellemzője, hogy a kormányzati és rendőri hatóságok nemzetközi jellegű problémának tekintették őket. A 19. század folyamán a prostituáltak kereskedelme egyre inkább nemzetközi méreteket öltött, mind Európán belül, mind azon túl, különösen Dél-Amerika felé. Felismerték, hogy a prostituáltakkal való kereskedelem nemzetközi üzletté vált, amely ellen nemzetközi szinten kell fellépni.

Az államok kormányközi szintjén fontos prostitúcióellenes kezdeményezésre került sor, amikor a francia hatóságok 1902. július 15-én Párizsban nemzetközi konferenciát szerveztek a fehér rabszolgaságról. A párizsi találkozó résztvevői megállapodtak egy záró jegyzőkönyvben, amely kriminalizálta a prostitúciót, valamint meghatározta a kiadatási szerződéseket és számos, ezzel kapcsolatos adminisztratív intézkedést. Az ajánlott rendőri intézkedések között szerepelt a kerítők és a gyanús külföldiek kormány

---

¹¹ Jensen, Richard: i.m. 15–46. o.

által engedélyezett megfigyelése a vasútállomásokon és a kikötőkben. Egy 1904-es párizsi utóértekezleten 12 európai ország, köztük Franciaország, Németország, Nagy-Britannia és Oroszország kormánya írta alá a „*Nemzetközi egyezményt a fehér rabszolga-kereskedelem visszaszorításáról*”. Néhány Európán kívüli állam, köztük Brazília, Kína, India és az Egyesült Államok ekkor nem írták alá a megállapodást, de ennek ellenére vállalták, hogy betartják annak rendelkezéseit. A kilenc cikkelyből álló megállapodás többek között előírta, hogy minden részt vevő országban hozzák léte a prostitúcióval foglalkozó hírszerző irodákat, és hogy ezek az irodák közvetlen kapcsolatban legyenek egymással, valamint arról is rendelkezett, hogy a kormányoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a saját országukban tartózkodó külföldi prostituáltak jelentsék a prostituáltak származási országában az illetékes hatóságoknak, és ezek kérésére toloncolják őket haza.¹²

Egy későbbi, 1910. május 4-i párizsi találkozón 13 nemzet – köztük az 1904-es megállapodást aláíró országok többsége, valamint az Osztrák–Magyar Monarchia és Brazília – aláírta a Nemzetközi egyezményt a fehér rabszolga-kereskedelem visszaszorításáról. Az egyezmény megerősítette az 1904-es megállapodás rendelkezéseit, és ezen felül szabályozta a részt vevő államok közötti információcsere rendszerét. Konkrétan a prostitúcióval kapcsolatos nemzetközi rendőrségi kommunikációt diplomáciai csatornákon keresztül, vagy közvetlenül az illetékes rendőri hatóságok között ajánlották lebonyolítani.

Az anarchizmusról szóló római konferenciával ellentétben a fehér rabszolgasággal foglalkozó nemzetközi találkozók nem voltak képviselve olyan rendőri hatóságok, amelyek külön a gyakorlati ellenőrzés kérdéseivel foglalkoztak volna. Ennek következtében a fehér rabszolgaságról szóló megállapodások nem befolyásolták jelentősen a nemzetközi rendőrségi stratégiák és a prostitúciós politika egyéb gyakorlati vonatkozásainak menetét és eredményét. Ehelyett a fehér rabszolgasággal kapcsolatos rendőri tevékenységek a nemzeti politikák részeként és a nemzetközi hálózatok

---

¹² Deflem, Mathieu: i.m. 275–285. o.

alapján alakultak ki, amelyeket a rendőri intézmények a kormányközi megállapodásokon kívül hoztak létre.¹³

Az együttműködés további lehetőségeinek keresése: Monaco

A „Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület” 1905-ben Hamburgban megtartott értekezletén határozatot hozott arról, hogy *„minden államban szükségesnek tartja központi hivatalok felállítását, amelyeknek a fővárosok rendőrhatalóságaival kell kapcsolatban állniuk, egymással közvetlenül kell érintkezniük s feladatuk küzdeni a nemzetközi bűnözés ellen.”*¹⁴

1905 – Buenos Aires; 1909 – Madrid; 1912 – Sao Paolo: évszámok és városok, ahol nemzetközi rendőri konferenciákon vizsgálják az együttműködés lehetőségeit.¹⁵

1909-ben Párizsban volt a nemzetközi autóközlekedési konferencia,¹⁶ amelynek határozatai alapján adták ki Magyarországon az 57.000/1910. B. M. sz. körrendeletet, amely az első KRESZ típusú közlekedésrendészeti szabályozás volt.¹⁷

A nemzetközi együttműködés kialakulása során mérföldkönek bizonyult a Közbiztonság folyóiratban Reiss A. egyetemi tanár cikke, amelyben konkrét elképzeléseit fejtette ki arról, hogy mi a titka a nemzetközi bűnözőkkel szembeni sikeres küzdelemnek. Véleménye szerint: *„Hogy a nemzetközi büntettesek ellen sikeresen küzdhessünk, egy nemzetközi központi értesítő hivatalt kell szerveznünk, amelynek az összes nemzeti és városi rendőrségekkel közvetlen összeköttetésben kellene állania. Egy ily nemzetközi rendőri hivatalnak hasonló szervezettel kell bírnia, mint a világposta*

---

¹³ Ibid.

¹⁴ Borszéki Judit – Sallai János: i.m. 987–988. o.

¹⁵ Borszéki Judit – Sallai János: A nemzetközi rendészet története. In: Nemzetközi rendőri együttműködés a 20. és 21. században. MRTT Budapest. 28–40. o.

¹⁶ A konferencián 53 állam 111 kiküldöttje vett részt. A tanácskozás során több magyar javaslatot fogadtak el.

¹⁷ A párizsi nemzetközi autó konferencia határozatai. In: A Rend 1928/55. szám. 1. o.

egyesületnek, t. i. minden állam részére dolgozik s fentartásához minden állam hozzájárul.”¹⁸

1912-ben a berlini német rendőrségi konferencia kizárólag a rendőrség szempontjából foglalkozott a nemzetközi kapcsolattartással. A „*nagy német városok rendőrségei már régen gyakorolták (a külföldi kapcsolattartást) — az utasításaik még tiltották s a német külügyi hivatal nem is látta még a feljogosítást megadhatónak. A konferencia végül alapelveket fogadott el, amelyek szerint olyan nemzetközi egyezmény megkötésére kell törekedni, amely a nagy rendőri hatóságoknak megengedi, hogy milyen bűncselekménnyel gyanúsított egyének üldözésénél és más fontos rendőri ügyekben egymással közvetlenül érintkezhessenek.*”¹⁹

Ez az út vezetett el Monacóhoz, amely helyszínen megrendezett nemzetközi rendőri kongresszust tartják nyilván az INTERPOL gondolatának szülőhelyeként. Ugyanakkor az INTERPOL ötletadójának Edmond Locardot jegyzi a szakirodalom,²⁰ aki az 1900-as évek elején rájött, hogy „*a nemzetközi bűnözés elleni küzdelemhez nemzetközi rendőrséget kell igénybe venni.*”²¹ Később az ötlet fő támogatója Albert monacói herceg²² volt, aki nagyban hozzájárult a monacói konferencia létrejöttéhez, és a helyszín is valószínűleg ezért lett Monaco.

Gerspacher egy más okot nevez meg, ami közvetlenül vezethetett a kongresszus létrejöttéhez. Szerinte a nemzetközi rendőri együttműködés úttörőjének számító Ausztria kulturális értékeinek elrablása miatt merült fel a lehetőség, hogy hivatalosan is megszervezzék az erőforrások egyesítését és egy olyan fórum létrehozását, amely megkönnyíti az információk

¹⁸ Reiss R. A.: Nemzetközi bűnügyi rendőrségek. In: Közbiztonság 1911/29. szám. 371.

o.

¹⁹ Uo.

²⁰ Edmond Locard francia professzor, az első törvényszéki laboratórium alapítója, a nemzetközi rendőri együttműködés létrehozásának katalizátora.

²¹ Edmond Locard en quelques dates.

Forrás: <https://www.archives-lyon.fr/expos/edmond-locard-en-quelques-dates>

Letöltve: 2023.10.19.

²² I. Albert monacói „tudós” herceg, (1948–1922 Párizs) Monaco uralkodója, aki ismert természettudós, oceanográfus és a Magyar Tudományos Akadémia tagja és közismert mecénás volt.

és egyéb eszközök cseréjét. 1913-ban Bécsben a császári ékszerek ellopása vezetett annak felismeréséhez, hogy a hivatalos, határokon átnyúló rendőri együttműködés lehet a válasz a nemzetközi bűnözésre. Néhány hét múlva az ékszereket egy másik európai fővárosban találták meg. Amikor az osztrák kormány kérte az ékszerek visszaszolgáltatását és az elkövető kiadatását, senki sem tudta, mit kellene tenni: nem léteztek megfelelő eljárások. Az államközi ügyletek e konkrét korlátaira válaszul dr. Johann Schober, a bécsi rendőrség vezetője és Albert monacói herceg 1914-ben Monacóban összehívta az első Nemzetközi Bűnügyi Kongresszust.²³

Monaco már ebben az időben is a szerencsejátékok, a rulett birodalma volt. A korabeli tudósító szerint a rendőrtudomány elméleti és gyakorlati művelőinek színe-java jelen volt az eseményen.²⁴ Az máig nem derült ki, hogy annak idején miért maradt távol az az Ausztria (az Osztrák–Magyar Monarchia másik államából, Magyarországról három fő is jelen volt), amelynek később a fővárosi rendőrfőkapitánya (Johann Schober) fogalmazta meg a nemzetközi bűnügyi együttműködés szervezetének létrehozására a javaslatot. A kongresszus gondolata a modernitás jegyében fogant, és fő célként a nemzetközi bűnözés elleni stratégia megfogalmazását tűzte ki. A kongresszus résztvevői²⁵ egyaránt lehettek rendőrtisztviselők, detektívek, írók és tudósok, hivatalnokok.²⁶ A résztvevők közül a francia delegáció bizonyult a lehangosabbnak, legagilisabbnak. Bemutatták a francia közbiztonsági helyzetet, amely főleg a városok külterületi részein bizonyult

---

²³ Gerspacher, Nadia: i.m. 169–184. o.

²⁴ A monacói rendőrkongresszus. In: Közbiztonság (Rendőri Lapok) 1914/19. szám. 217–219. o.

²⁵ A meghívó szerint:

- a) a kormányok által küldött hivatalos küldöttek;
- b) országgyűlési képviselők;
- c) az Intézetek vagy a Nemzeti Akadémiák tagjai;
- d) professzorok, adjunktusok, docensek, kurzusfelelősök és oktatók az egyetemekről;
- e) a bíróságok és törvényszékek tagjai;
- f) az ügyvédi kamaránál szabályosan bejegyzett ügyvédek;
- g) a büntetés-végrehajtás vezető tisztségviselői;

²⁶ Például: Niceforo bűnügyi regényíró, Dr. Reiss a svájci egyetem (Lausanne) rendőri tanszékének vezetője.

veszélyesnek, ezért az ott szolgáló rendőreiket felszerelték mellpáncélok-kal²⁷ és kábító bombákkal.²⁸ Az eszközöket bemutató párizsi rendőrség képviselői a többi résztvevő számára ajánlotta ezeket az eszközöket, amennyiben rendőreiket csoportos támadás éri. Továbbá szintén a francia rendőrök ajánlották – az akkori szóhasználat szerint – a mozgóképek bevonását az oktatásba, hogy tudják szemléltetni a rendőröknek, hogyan hárítsák el a veszélyeket, támadásokat a szolgálat közben.

A kongresszus során a résztvevők mind amellett foglaltak állást, hogy a diplomáciai eljárást mellőzni kell a nemzetközi rendőri együttműködésben, mert az meghosszabbítja a nyomozást, felderítést, és ezzel a bűnözők előnyre tesznek szert, sok esetben egérutat nyernek, el tudnak menekülni, rejtőzni a nagyvilágban. Ekkorra a kétoldalú bűnügyi együttműködésben már gyakorlattá vált az elfogatóparancs, a nyomozólevél, amelyek az országok rendőrségeinek közvetlen érintkezésével hatékonynak bizonyultak.

Ugyanakkor felvetették, hogy a közvetlen szakmai érintkezést még hatékonyabbá tudná tenni egy szakmai szótár, amely a leggyakrabban használt szakmai kifejezéseket, fogalmakat, személyleírásra vonatkozó jelzőket, kifejezéseket tartalmazná. Továbbá előkerült a közös kommunikáció eszköze, a közös nyelv iránti igény is, ami egy régi ideát, az eszperantó²⁹ nyelv rendszeresítését jelentette volna a nemzetközi érintkezésben. Ezt az elgondolást sokáig fenntartották, és szinte minden későbbi konferencián, kongresszuson előkerült. Olyannyira, hogy az 1930-as években több európai városban³⁰ is tartottak rendőröknek eszperantó nyelvtanfolyamot. Itt

---

²⁷ Az akkori adatok szerint a mellpáncél magassága 120 cm, szélessége 60 cm, vastagsága 2 mm volt. Anyaga természetesen pléh acél.

²⁸ A bomba egy 22 mm-es kábító lövedék, amely felrobbanásakor 12 méteres átmérőjű területen kábítólag hat az ott tartózkodókra.

²⁹ „1911-ben Antwerpenben már alakult egy nemzetközi szervezet, amelynek tagjai eszperantóul tudó rendőrökből állnak s amely szervezet rendőri szaklapot is jelentet meg.” (Tóth Vince: Egységes nyelv a közbiztonság nemzetközi vonatkozásaiban. In: Magyar Rendőr 1938/3. szám. 56. o.)

³⁰ „A budapesti főkapitányságon először 1920-ban, illetőleg 1922-ben tartottak eszperantó nyelvkurzust.” (Tóth Vince: Egységes nyelv a közbiztonság nemzetközi vonatkozásaiban. In: Magyar Rendőr. 1938/6. szám. 128. o.)

jegyzem meg, hogy a nemzetközi rendőri együttműködésben az interoperabilitás ma is kívánnivalót hagy maga után, amiben a közös nyelv (jelen esetben az angol) alkalmazás szintű ismerete a rendőri állomány körében eltérő színvonalú.³¹ Pedig a problémára már 1914-ben ráéreztek a rendőrkongresszus résztvevői. A rendőri szótár fontossága az INTERPOL létrejötte után is a fókuszban maradt, kiegészítve a többnyelvűséggel és a titkosítással. Az 1930-es évek végén lezajlott nemzetközi rendőri kongresszusról szóló tudósítások között megemlítik, de a magyar levéltári források, szakmai könyvtárak között eddig nem akadt rá egyetlen kutató sem. A monacói kongresszuson a résztvevők közel álltak ahhoz, hogy elfogadják az eszperantó nyelvet a hivatalos érintkezés nyelvének, de ez elmaradt, és így a diplomácia nyelve, a francia érvényesült a nemzetközi rendőri együttműködésben is.

A monacói kongresszus magas, tudományos színvonalát jelzi, hogy a rendőri ismeretek (rendőri tudományként külön tanszéken történő) oktatásának helyszínét a jogi egyetemeken tudták elképzelni. Ebben az időben Magyarországon Rédey Miklós fogalmazott meg hasonló gondolatokat, aki szerint a rendészetet egyetemen önálló államvizsga tantárgyként kellene oktatni.

A kongresszus kiemelten foglalkozott egy nemzetközi személyazonosító hivatal felállításával, amelyhez elengedhetetlenül szükségesnek tartották „*a személyazonosító lapoknak egységessé való tételét, forma, kérdések, rovatok legyenek nemzetközileg egységesen megállapítva s minden egyes nyilvántartás egy nemzetközi chiffré³² összeállításával használja ugyanazokat a szavakat és rövidítéseket.*”³³ Az idézet is igazolja, hogy a kongresszus során a közös nyelv és a szótár, rejtjelezés mindig vissza-visszatért, ugyanúgy, mint a nemzetközi bűnügyi nyilvántartó hivatal. Ugyanis a

---

³¹ Borszéki Judit – Sallai János: Egy megvalósítható utópia? Közös munkanyelv keresése a nemzetközi rendőri együttműködés kezdetén. In: Csaba Zágón – Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes (szerk.): Tehetség, szorgalom, hivatás. MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozat. Budapest. 129–141. o.

³² Rejtjelezés, titkosírás.

³³ A monacói rendőrkongresszus. In: Közbiztonság (Rendőri Lapok) 1914/19. szám. 217–219. o.

nemzetközi rendőri együttműködés legnagyobb nehézségét az okozza, amikor egy nemzetközi bűnöző végig járja például Európát, és nem tudják beazonosítani. Ez a probléma a biometrikus rendszer bevezetéséig fennállt. A téma fontosságát mutatja, hogy a nemzetközi bűnügyi nyilvántartó hivatal felállításában a kongresszus állást foglalt, amely határozat szerint az alábbi három fő témakört kell magába foglalnia:

„1. Azokat a büntetőlapokat, jegyzékeket vagy kivonatokat, melyek büntett vagy vétség miatt a büntető bíróságok által kimondott ítéleteket tartalmazzák és amelyek oly elítéltekre vonatkoznak, akik nem az illető országból származnak;

2. nem hozatnak a nemzetközi bűnügyi nyilvántartó hivatal tudomására azok az ítéletek, melyek politikai büntettek vagy vétségek, közigazgatási vagy helyi törvények vagy rendeletekbe és a sajtótörvénybe ütköző cselekmények miatt hozattak;

3. a nemzetközi bűnügyi nyilvántartó hivatalból az értesítések nem diplomáciai úton, hanem közvetlenül nyerhetők.”³⁴

A kongresszus résztvevői is fontosnak ítélték, hogy a diplomáciai szolgálati utat a nemzetközi rendőri együttműködésből kiiktassák, hogy a gonosztevők elfogását, kiadatását ne lassítsa a diplomáciai protokoll. A tanácskozás egyik legproblematisabb témakörének a kiadatás bizonyult, mivel minden országban más-más a protokoll, attól függően, ki az illetékes a kiadatás ügyében: bíróság, ügyészség, kormány, igazságügyi minisztérium.

A küldöttek szinte egyhangúlag jelezték, hogy a körözések zavartalan lebonyolításához szükséges lenne, hogy a telefon- és postaszolgáltatók a körözéseket ingyen továbbítsák. Erre az 1920-as évek végén a rendőrrádió elterjedése hozott megoldást, amely nemcsak a költségekben, hanem a gyorsaságban és a hatásban hozott forradalmi áttörést a rendőri híradásban és a nemzetközi rendőri együttműködésben.

---

³⁴ Uo. 219. o.

Az 1914-es monacói rendőrkongresszus zárásakor a résztvevők megállapodtak, hogy legközelebb 1916-ban találkoznak Bukarestben. Erre azonban az ismert történelmi események, a világháború kitörése miatt nem kerülhetett sor. A korábban a konferenciákon megjelent országok képviselői pillanatok alatt ellenséges országok állampolgáraivá váltak. Magyarországon az első világháború alatt is előkerült a nemzetközi rendőri együttműködés megvalósításának gondolata. Irk Albert kriminológus szerint a „*kriminalitás modern fejlődésének két legfőbb szimptomája a gonosztevő specializálódásában és elnemzetköziesedésében mutatkozik.*” Irk továbbra is a nemzetközi együttműködés mellett teszi le voksát, mely szerint a nemzetközi gonosztevők ellen nem lehet hatékony az, ha csak izoláltan lépnek fel az egyes államok.

A Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete megalakulása

Azt, hogy a Monacóban megfogalmazott nemzetközi rendőri együttműködés nem utópia, az első világháborút lezáró békeszerződések után azonnal újraindított rendőrkonferenciák igazolták. Ennek első jele Van Hauten holland csendőrtiszt kezdeményezése 1920-ban, amely ekkor még ugyan túl korainak bizonyult, de mint ahogy nevének fennmaradása is jelzi, nem maradt pusztába kiáltott szó.³⁵

Az első világháború után 1923-ban a nemzetközi bűnözői statisztikai adatok szerint, attól függetlenül, hogy győztes vagy vesztes országról volt szó, a bűnözés szintje a legmagasabbra emelkedett. Johann Schober bécsi főkapitány, az INTERPOL elődszervezete megalapítójának véleménye szerint „*a háború óta óriásivá nőtt kriminalitás hullámainak minden eszközzel gátat kell emelni s egyre nagyobb tért hódít az a felfogás, hogy ezek ellen a hullámok ellen csak akkor lehet sikeresen küzdeni, ha a védekezésre*

---

³⁵ Borszéki Judit – Sallai János: 100 éves az INTERPOL. „A rendőrség összekapcsolása a biztonságosabb világért”. Kézirat.

*hivatott tényezők kezet nyújthatnak egymásnak, ha karjaik az államok között emelt határfalakon keresztülnyúlhatnak.*³⁶ Voltak ugyan, akik elle-nezték a nemzetközi rendőrszervezet létrehozásának gondolatát, mert félt-tek, hogy az államok feje fölött átnyúló szervezet jöhet létre, amely rákény-szerítheti akaratát a nemzeti rendőrségekre. Valószínűleg a diplomaták is késleltették a folyamatot, féltve az érdekeiket, nehogy csökkenjen a hatás-körük a nemzetközi ügyek intézése terén³⁷.

Minden aggodalom ellenére a kialakult helyzet kikényszerítette, hogy az 1923 szeptemberében Bécsben összehívott nemzetközi rendőrkongressz-usz 20 államból érkezett képviselői a nemzetközi bűnügyi együttműködés intézményi kereteit létrehozzák, és így egyhangú határozattal megalakult az International Criminal Police Commission (ICPC, Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség Szervezete). E szervezet újdonsága, hogy immár közbeeső szer-vezetek kizárásával működtek együtt a tagállamok hivatali szervei. A lét-rejött nemzetközi szervezet mellett az eredményes nemzetközi együttmű-ködés érdekében az alábbi szervezeteket működtették:

1. *„Hírszolgálat a nemzetközi büntettesekről, nemzetközi evidencia*
2. *Nemzetközi nyomozó nyilvántartó*
3. *Közveszélyes bűnözők nemzetközi nyilvántartása*
4. *Nemzetközi Code a rendőri hatóságok egymás közötti távirati érint-kezéséhez*³⁸

Az alapító szerint a szervezet fő célja: *„Hidat kell verni egyik államtól a másikig és lépést kell tartanunk a technika vívmányaival is, amelyeket a gonosztevők máris a legnagyobb mértékben kihasználnak a saját érdekük-ben.*”³⁹

---

³⁶ Schober János: A „nemzetközi rendőrség” nyújtsa ki karját az államhatárok fölött. In: Az Est. 16. évf. 292. sz., p. 24.

³⁷ Uo.

³⁸ Schober, Johann: Nemzetközi rendőrség. Az Ujság jubiláris karácsonyi számának. Új-ság 1927. december 25. 8. o.

³⁹ Schober János: A „nemzetközi rendőrség” nyújtsa ki karját az államhatárok fölött. In: Az Est 16. évfolyam 292. szám. 24. o.

A fentiek szellemében az 1923-ban magasabb fokozatba kapcsolt nemzetközi rendőri együttműködés egyik legfontosabb területe az információáramlás megvalósítása volt. Ennek először tagállami kereteken belül valósult meg egy új formája, a rendőrrádió-forgalom, amely később elvezetett a képátvitel megvalósításához. Ezáltal a körözések nemzetközi gyakorlata egy magasabb szintre emelkedhetett. De a rendőrrádió a gyors információáramlással biztosíthatta a rendőrségi hírek továbbítását, határozatok elrendelését, egységes intézkedések kiadását, célba juttatását is.⁴⁰ A korábbi konferenciákhoz hasonlóan a bécsi konferencián is előkerült a közös nyelv kérdése, így az eszperantó,⁴¹ valamint a latin nyelv is szóba jött. Mivel a több nyelvet beszélő küldöttek úgy gondolták, hogy a latin vagy eszperantó nyelv hivatalossá tételével elvesztik a nyelvi fölényüket, és ezáltal fölöslegessé válik a több nyelv tudása, ezért nem támogatták az eszperantó és a latin bevezetését. A kongresszus a következőképpen határozott: *„Annak az alapelvnek érintetlenül hagyásával, hogy minden nyelven lehet megkereséseket küldeni és azokra válaszolni, a kongresszus azzal a kéréssel fordul tagjaihoz, hogy a levelezést lehetőleg németül, angolul, franciául vagy olaszul fogalmazzák. Azt a kérdést, hogy vajjon az eszperantó is használható volna-e az érintkezésben, ennek megvizsgálását átadják annak a bizottságnak, amely a nemzetközi code munkálatain dolgozik.”*⁴²

---

⁴⁰ Borszéki Judit – Sallai János: 100 éves az INTERPOL. „A rendőrség összekapcsolása a biztonságosabb világért”. Kézirat.

⁴¹ „Ebben az évben (1923 – S. J.) az eszperantóul tudó rendőrök Nürnbergben nemzetközi szervezetet létesítettek és ennek elnökéül felkérték dr. Schober János bécsi rendőrfőnököt, ő el is fogadta a liga elnöki tisztségét. Meggyőződése volt, hogy ama törekvés, amelyet az eszperantóul tudó rendőrök tűztek ki — az eszperantó műnyelvet egységes rendőri nemzetközi érintkezésre felhasználni — előbb-utóbb megvalósul.” (Tóth Vince: Egységes nyelv a közbiztonság nemzetközi vonatkozásaiban. In: Magyar Rendőr 1938/3. szám. 56. o.)

⁴² Tóth Vince: Egységes nyelv a közbiztonság nemzetközi vonatkozásaiban. In: Magyar Rendőr 1938/7. szám. 153. o.

Összefoglalás

Az INTERPOL elmúlt száz éve igazolta Monaco (1914) és Bécs (1923) gondolatainak helyességét és a jó gyakorlat kialakulását. Természetesen a fejlődés nem volt töretlen és problémamentes. A technikai, technológiai fejlődés, az újabb ipari forradalmak, kiváltképpen az adatátviteli forradalom a bűnözőknek újabb lehetőségeket adtak, a bűnüldözőket pedig újabb kihívások elé állították. A bűnüldözők számára egyértelmű, hogy a kihívásoknak csak úgy tudnak megfelelni, ha együttműködnek a világ államainak rendőrségei, rendfenntartó szervezetei. De az INTERPOL szervezete is megerősítette, hogy semmi sem lehetséges az emberek nélkül, és semmi sem marad fenn intézményi háttér nélkül. A jó bűnügyi szakemberek mellett nagyon fontos, hogy a nemzetközi együttműködésnek legyenek jó megállapodásai, közös gondolatai és szervezeti, intézményi háttere. Mindehhez a fundamentumot a kezdeti gondolatok (Monaco) után 1923-ban, 100 évvel ezelőtt Bécsben fektették le.

HOTTÓ ISTVÁN

Gondolatok a határórség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

*„A nemzet kegyelelte legyen
emlékeztető a hűsége,
a kötelességre a magyar Haza szabadsága iránt...”¹*
Kossuth Lajos

Bevezető gondolatok

A határórség napját 1992-től kezdődően minden évben június 27-én, Szent László napján, a határőrök védőszentjének napján ünneplik. A hagyományt az sem szakította meg, hogy 2008. január 1-jével a szervezet beolvadt a rendőrségbe, azonban napjainkban tulajdonképpen Béndek József határőr altábornagynak, a határórség utolsó országos parancsnokának kezdeményezésére Apátistvánfalván², a volt határőr őrsből kialakított Határőr Emlékhely az egyetlen szimbólum, ami megmaradt a határórségből, és őrzi az emlékeket és hagyományokat.

A második világháború befejezését követően a visszaállított határok mentén kezdődött meg a határok őrizete Magyarországon. 1945. február 22-én a honvédelmi miniszter a honvéd kerületparancsnokságok keretében

---

¹ Kossuth levele, Emlékeztető hűsége, kötelességre

Forrás: <https://www.magyaridok.hu/lugas/kossuth-levele-3530249/>

Letöltés ideje: 2023.08.24.

² Apátistvánfalva (szlovénül: Števanovci vagy Štivanovca, latinul: Estevanfaloa, németül: Stefansdorf) község Vas vármegye Szentgotthárdi járásában az osztrák–magyar–szlovén határ találkozásánál lévő szentgotthárdi kistérségben helyezkedik el, az osztrák határátkelőhelytől 10 km-re, a szlovén határátkelőhelytől 3 km-re. Lakosainak egy része szlovén (vend) nemzetiségű. A község egész területe az alpokaljai dombságon helyezkedik el, 270 m és 340 m közötti tengerszint feletti magasságban. Közvetlen társközségei Orfalu és Kétvölgy községek.

határportyázó századok felállításáról döntött. A Honvéd Határőrség megalakulása után a magyar–jugoszláv határnak a Vas megyei Apátistvánfalvát érintő szakaszát a 7. (csepregi) Határvadász Zászlóalj 22. (körmendi) határportyázó százada őrizte és felügyelte. A határőrség 1950. január 1-jétől az Államvédelmi Hatóság alárendeltségébe került. A határőrizetet átszervezték, és létrejött a Zalaegerszegi Határőr Kerület, a határportyázó századok őrsei a kerület alárendeltségében működő határőr zászlóaljak szervezetébe kerültek.³

1954-ben és 1955-ben újabb átszervezés történt a határőrizet területén, mely során a zászlóalj-parancsnokságok megszűntek, így az őrsök a határőr kerület közvetlen alárendeltségébe kerültek.

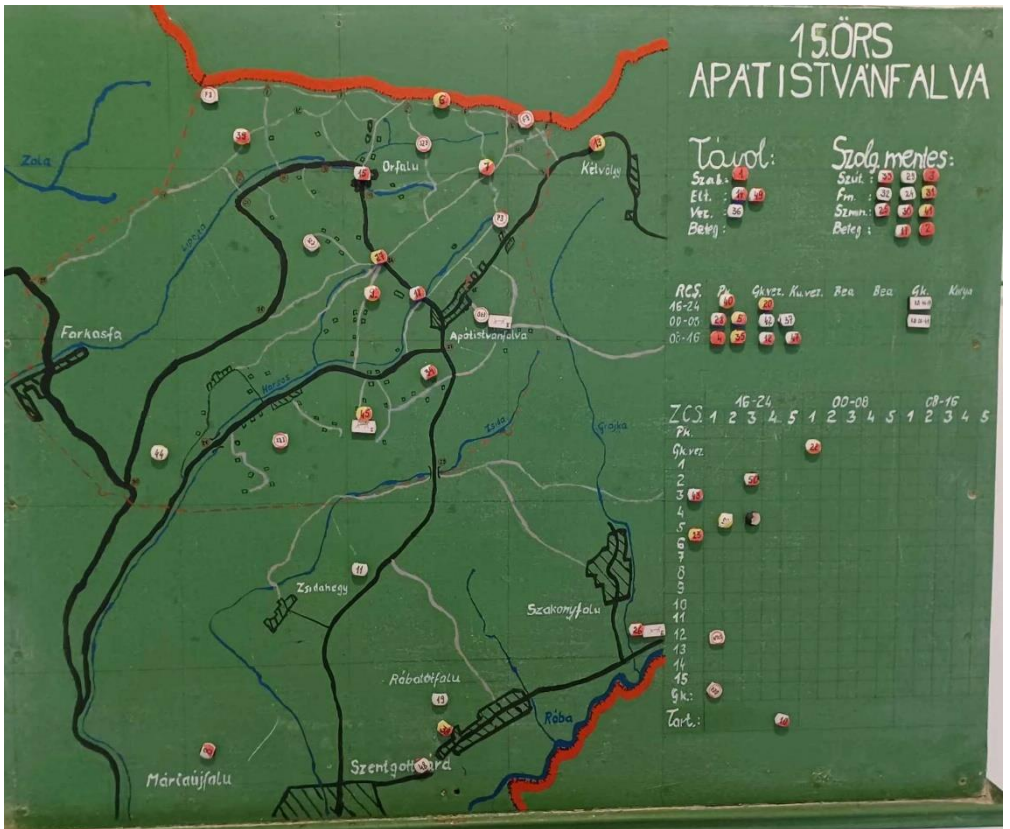
Az 1956 utáni időszakban az apátistvánfalvai őrs életét a határőrség egészére jellemző lassú fejlődés határozta meg. Apátistvánfalva elnyerte a „Határörközség” címét, mely bizonyította az őrs és a település lakosságának kiváló kapcsolatát is. Az ünnepélyes címátadásra 1982. augusztus 15-én került sor. A rendszerváltás után a határőrség szervezetének átalakulása és változásai az apátistvánfalvai őrsöt is elérték. A Zalaegerszegi Határőr Kerület 1995-ben megszűnt, és az őrs a Szombathelyi Határőr Igazgatóság alárendeltségébe került. A határőrizeti kirendeltségek létrejöttével az apátistvánfalvai határőr őrsöt 1991-ben felszámolták.⁴

---

³ Fórizs Sándor: A határőrség megalakulása, valamint tevékenysége az első években (1945-1950). Magyar Rendészet 2015/6. szám. 89–102. o.

⁴ Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely. Az apátistvánfalvai őrs története című tájékoztató. 2007.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

1. számú kép
Eligazító tábla

Az akkor megszűnésre ítélt őr s tizenhat év múltán újjászületett, 2007-ben Béndek József határőr altábornagy szervező munkájának köszönhetően emlékhellyé vált. Az apátistvánfalvai őrön elhelyezték a határőr emlékművet, melynél Szent László napján minden évben megemlékeznek és koszorúkat helyeznek el a volt határőrök.

A határőrség utolsó országos parancsnoka, Béndek József határőr altábornagy gondolatai a határőrség megszűnéséről

Béndek József határőr altábornagy, a határőrség utolsó országos parancsnoka 2023. június 25-én Apátistvánfalván a volt határőr őrsőn a Szent László napi megemlékezésen osztotta meg velem gondolatait a határőrség megszűnésével és az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely történetével kapcsolatban.

„A határőrség megszüntetésének, valamilyen szervezetbe történő beolvastásának gondolata nem az Európai Unióhoz való csatlakozással összefüggésben merült fel először. A rendszerváltás után több szervezet – honvédség, vám- és pénzügyőrség, rendőrség – részéről is voltak próbálkozások a szervezet megszerzésére, de ezek akkor nem kaptak politikai támogatást.

Az önállóság megtartásában segítségünkre volt a délszláv háború kitörése is, melynek során a határőrség – együttműködve a társszervekkel – saját erejének és technikai eszközeinek felhasználásával lezárta az államhatár érintett szakaszát, és biztosította az ország biztonságos működését, a határ mellett élők élet- és vagyónbiztonságát.

A biztonsági kockázatok erősödése, gyors reagáló képességű, megerősített, kellő mobilitással rendelkező alegységek létrehozását tette szükségessé. Ennek jegyében alkották meg a 3028/1992. számú kormányhatározatot az államhatárok azonnali lezárására alkalmas kötelék felállításáról. Ennek érdekében először úgynevezett akciószázadokat, majd speciálisan felkészített határvadász századokat hoztak létre, amelyek az orosz államadósságból beszerzett páncélozott szállító harcjárművekkel, páncéltörő eszközökkel felszerelve jelentős erőt képviseltek. A határ megerősítésére először 1995-ben a Duna és a Dráva kifolyása közötti határszakaszon, majd másodszer 1999-ben a Duna és a Tisza folyók között került sor. A határvadász századok mindkét esetben az ideiglenesen létrehozott Viszonylati Parancsnokság irányítása alatt, határvadász zászlóaljak alárendeltségében például teljesítették feladatukat. Az alkotmány 1993. évi módosítása rögzítette, hogy a határőrség kettős rendeltetésű fegyveres szerv,

amelynek védelmi és rendészeti feladatai egyaránt vannak. Ugyanebben az évben az országgyűlés elfogadta az idegenrendészeti törvényt, amelynek 1994. május 1-jei hatályba lépése jelentősen megváltoztatta a határőrség jogállását, hatáskörét és működésének feltételeit.

Az idegenrendészeti és a rendőrségi törvény hatálybalépésével a határőrség nyomozó- és idegenrendészeti hatósági jogköröket kapott. Elfogadták a 73/1997. (VII. 17.) OGY határozatot a határőrség fejlesztésének irányairól, melynek megfelelően megszületett a sorozott állomány teljes kivonásának ütemét előíró 2141/1997. (V. 30.) számú kormányhatározat. Így jutunk el 1998. április 25-ig, az utolsó határőr sorkatonák leszereléséig. Ezzel lezárult a határőrség történetének 1946–1998-ig tartó ötvenkét éves szakasza, és kezdetét vette a hivatásos határőrízet 2008-ig tartó alig tíz éve, amely a rendőrségbe történő integrációval, a határőrségnek, mint szervezetnek a megszűnésével zárult.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás jegyében a határőrség 1998-ban megkezdte a Schengeni Egyezmény által előírt határőrízeti feltételek teljesítésére való felkészülést. A tíz csatlakozó ország közül a legjobb minősítést kaptuk a felkészültségünkre. 2004. május 1-jén csatlakoztunk az Európai Unióhoz: Ausztriával ideiglenes schengeni külső, Szlovéniával 102 km és Szlovákiával 680,9 km hosszú uniós belső határszakaszunk jött létre, ahol megszűnt a határforgalom-ellenőrzés. Az Ukrajnával, Romániával, az akkor még Szerbia és Montenegróval, valamint Horvátországgal közös határszakaszunkon 1103,5 km hosszan az Európai Unió külső határa jött létre, ahol a határőrségnek már nemcsak a Magyar Köztársaság érdekeit kellett szem előtt tartania, hanem valamennyi tagállamét, éppen ezért a magasabb biztonsági követelményeknek, a schengeni joganyag előírásainak maradéktalanul meg kellett felelni.⁵

A 2004-ben módosított alkotmány alapján 2005. január 1-jétől megváltozott a határőrség jogállása. Országos hatáskörű, alapvetően rendészeti

---

⁵ Sallai János: Államhatárok a Kárpát-medencében. De iurisprudentia et iure publico. Jog- és politikatudományi folyóirat 2008/1. szám. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Politológiai Tanszék. 145. o.

feladatokat ellátó, fegyveres rendvédelmi szervezetté vált, amely 2006 júniusáig a Belügyminisztérium, majd – a rendőrségbe történő beolvasztásáig – az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium felügyeletével működött. A 2005-ben módosított alkotmány megnyitotta az utat a határőrség megszüntetésének irányába. Miközben lázasan folyt a schengeni követelmények teljesítésére való felkészülés, megkezdődött a rendőrséggel való integráció előkészítése. A konkrét döntés a 2007. év elején született meg, a határidő 2007. december 31. volt.

Úgy gondolom, hogy akik nincsenek tisztában azzal, hogy egy átszervezést, egy szervezet megszüntetését hogyan kell előkészíteni, milyen feladatokat kell végrehajtani, milyen költségvetéseket kell elvégezni, azoknak fogalmuk sincs arról, hogy ez a döntés mennyi egyszeri és mennyi rendszeres költségbe fog kerülni a költségvetésnek. A megszüntetéssel lesz-e nyeresége a költségvetésnek, vagy csak úgy gondoljuk, hogy takarékosabb megoldás lesz? Ilyen számítást mi nem láttunk. A határőrség végzett költségvetést, de csak az általa tervezett szervezetre. Amikor átszervezés van, sok tapasztalt embernek megnyílik a lehetősége, hogy nyugállományba vonuljon, vagy egyéb módon távozzon. Óriási szaktudás távozik a rendszerből, amire nagy szükség lenne. Annak jelentős költségei is vannak: például a jubileumi jutalom, a szabadságmegváltás, sok minden, ami egyszeri többletköltség, de fizetni kell.

Nemzetközi tapasztalatszerzés érdekében meghívtam az osztrák szövetségi rendőrség vezetőjét – aki az ausztriai illetékes szervek összevonása előtt a csendőrség parancsnoka volt, és ő irányította az összevonást –, hogy tájékoztasson bennünket az ottani tapasztalatokról. Nagyon érdekes és tanulmányos előadást tartott. Öt évig készítették elő az összevonást, lakossági fórumokat szerveztek, amelyeken több esetben a miniszter személyesen is jelen volt. Minden szervezet működését elemezték, hatékonyságvizsgálatokat végeztek, költségvetési elemzések készültek, gondot fordítottak az állomány véleményére. A végén azt mondta, hogy kevés volt az idő.

Ezen a tájékoztatón a minisztérium képviselője, a határőrség és a rendőrség vezetői állománya vett részt. A rendőrséggel közösen és egyetértés-

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

ben – komoly szakmai vitákkal – kialakítottunk egy olyan tervezett szervezetet, amely meggyőződésünk szerint biztosította valamennyi szakmai feladat hatékony ellátását, az ehhez szükséges személyi, tárgyi és jogszabályi hátteret, a költségvetési szükségletet. Úgy gondoltuk, hogy egy év tapasztalat után a szükséges módosításokat majd megtesszük. A javaslatunk először elfogadásra került, elkezdtünk ennek megfelelően dolgozni, majd két nap múlva ezt visszavonták, és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumban kidolgozott változatot kellett végrehajtani. A határőrség megszüntetésének gyakorlati folyamatáról – egyes jogszabályok előkészítését kivéve – az akkori minisztérium vezetésének nem volt elgondolása. Megkérdeztem, akkor hogy lesz?

A válasz az volt, hogy biztosan van elgondolásom arra vonatkozóan, hogy méltó módon történjen meg a megszűnés. Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága a Határőrség Országos Parancsnokságán tartott kihelyezett ülésén köszönte meg a munkánkat, az Országgyűlés elnöke emlékezésről adományozott részünkre, az ünnepélyes állománygyűlésen ott voltak a hazai és a külföldi együttműködő partnereink, elköszöntünk az összes sajtótól és beszállítóinktól!”⁶

„Ha már nem leszünk, akkor emlékezzenek ránk...”

Béndek József elbeszélése alapján a leghitelesebb forrásból ismerhetjük meg annak történetét is, hogy a volt apátistvánfalvai határőr őrs hogyan született újjá, mint Határőr Emlékhely.

„A határőrség vezetői állományával megbeszéltük, és a rendőrség vezetőivel is egyeztettük, hogy valamilyen formában emléket állítunk a határőrségnek, mert arra nem számíhattunk, hogy ezt valaki más majd megteszi.

---

⁶ Béndek József altábornaggyal, a határőrség utolsó országos parancsnokával történt beszélgetés alapján, 2023. június 25. Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely, Szent László napi határőr megemlékezés.

Mindenképpen olyan helyen szeretttük volna kialakítani ezt az emléket, ahol valamikor határőr objektum volt, idegenforgalom van, hogy az emberek is lássák, hogy milyen körülmények között dolgoztunk, ahol fel lehet idézni az emlékeket. Olyan helyre volt szükségünk, amit nem csak magunknak hozunk létre, mert mi tudjuk, hogy mi volt, hanem az embereknek, hogy be tudjanak jönni, és aki nem volt határőr, az is lássa azt, hogy tulajdonképpen mi volt a határőrség.

Egy alkalommal a kétvölgyi határátkelőhely felé menet megláttam a volt apátistvánfalvai őrsöt. Én itt ezen az őrsön akadémista koromban voltam egyszer úgy, hogy itt gyakoroltuk a határrendsértés kivizsgálását az akadémiairól, és akkor jártam itt első alkalommal. Sem előtte, sem utána. Esett az eső, jó nagy gaz volt, ajtó, kapu összevissza dőlve, bejöttem, körülnéztem, és azt gondoltam: megvan, ez lesz az! Gyorsan telefonáltam az országos parancsnokságra, hogy a tulajdonviszonyokat tisztázzuk, ez még mindig a miénk vagy már eladtuk? Mondták, hogy nem adtuk el. Az Őrség idegenforgalmi szempontból frekventált hely. Ez kell nekünk!

Visszajöttünk pár hónap múlva, majd bementünk az apátistvánfalvai őrsre, ahol romokban volt minden. Ahogy mentem hátra az istálló mögé, ismerős hangokat hallottam. Azt gondoltam, hogy szerintem ez a Merkli őrmester. A Merkli Laci a jáki őrsön volt sorállományú határügyi kiképzőtiszthelyettes, amikor én fiatal hadnagyként oda kerültem. És akkor ugrott be nekem, hogy ő apátistvánfalvai. Elkiáltottam magam: Merkli őrmester! Azonnal jött a válasz: parancs! Mindjárt arra gondoltam, hogy talán megvan, aki felügyelné az őrsöt, ha itt kialakítanánk egy emlékhelyet. Megbeszéltük, szívesen vállalta. Hát így kezdtük el.

Eljöttünk a kollégáimmal, akik azt mondták, hogy nagyon szép, vágjunk bele. Ez 2007 tavaszán történt, és november végén adtuk át az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyet.

Elbontottuk az épület elejét, mert nagyon rossz állapotban volt. Azt gondoltuk, hogy elég annyi kiállítóhely is, de most már utólag azt mondom, hogy nem volt jó döntés, meg kellett volna hagyni és fel kellett volna újítani azt az épületrészt is. Szerettünk volna emléket állítani a parancsnokságnak,

kerületeknek, őrsöknek, FEP-eknek⁷, századoknak, embereknek, ezért egy kollégámnak megrajzoltam a kopjafákat, Bene Tibor határőr alezredes Szombathelyen szolgált és szépen megfaragta a kopjafákat. A „Határőr Hősök Emlékkövét”, ami a Határőrség Országos Parancsnokságának főbejáratánál volt korábban, ide hoztuk le, és a volt rádióantenna helyére helyeztük el, hogy a határőrségre emlékeztessen.

Az épület falán található a határőrségnél szolgálatban elhunytak márványtáblái, melyek az országos parancsnokság aulájában voltak elhelyezve, majd bevittük a Hadtörténeti Intézet és Múzeumba őket, ahol kialakítottunk egy Határőr Emlékhelyet, és amikor ott parancsnoki váltás történt, és kiraktak bennünket onnan, akkor idehoztuk és felszereltük őket. Nem tudtuk, hogy mi lesz a Határőrség Országos Parancsnokságának épületével, ezért ide mentettünk mindent. Az udvaron lévő padok például mind az országos parancsnokságról valók. Minden igazgatóság és a parancsnokság emlékére ültettünk egy fenyőfát, faragtattunk egy kopjafát.

Jeleztük a határőr igazgatóságoknak, hogy aki tud, adjon olyan tárgyat, emlékeket, amelyek a határőr élethez kapcsolódnak. Mindenhonnan vadásztuk az eszközöket, felszereléseket, így alakítottuk ki és rendeztük be az őrsöt. Például a hólepel Orosházáról érkezett, mert máshol nem volt. Nehezen sikerült beszerezni a rövidszárú utászcsizmát, amelyiken rajta van a bokacsatoló szij. A célunk az volt, hogy ízelítőt adjunk a mindennapjainkból, ezért van például ügyeletesszoba, fegyverszoba, eligazító, körlet, étkezdé, klub, mozigép, csocsó, könyvesszekrény, Sokol rádió, amiből sok száz darabot adtak ajándékba a katonáknak. Láthatók még jelvények, ruhák, felszerelések, újságok, határőr kiskönyvek, amelyeket 1953 és 1998 között adtunk ki. Ezeken kívül természetesen sok érdekesség is szerepel a kiállított tárgyak között.

Egy kis ízelítő látható a nemzetközi kapcsolatrendszerünkben, az általunk létrehozott Nemzetközi Határrendészeti Konferenciákból, amelyeket 1993 óta évente rendeztünk meg, és ahol a világ ötvenöt-ötvennyolc or-

---

⁷ Forgalom-ellenőrző pont, határátkelőhely

szága mellett húsz-huszonöt nemzetközi szervezet is képviseltette magát. Elmondhatjuk, hogy a határőrség volt a nemzetközi határrendészeti együttműködés motorja és központja. A határőrség élete elképzelhetetlen volt a szolgálatot segítő kutyák és lovak nélkül, ezért nekik is emléket állítottunk. Berendeztünk egy istállót is, emléket állítva a Kiskunhalason működött lovasiskolának, a híres Határőr Dózsa Sportegyesületnek. Innen military kategóriában olimpiai résztvevők is volt, és minden év májusában több napos nemzetközi lovasversenyt rendeztünk.

Láthatók különböző gépjárművek, hajók. A Csepel teherautót a honvédség vezérkari főnökétől kértem, de van UAZ, Niva, Nissan, Skoda gépjárművünk, Wartburg kishajónk és Amfibiánk⁸, ami egy speciális hajó, és csak a Fertő-tavon használtuk. A sorompó Hegyeshalomból került ide, ahol megpróbált áttörni egy téglával megrakott kamion még annak idején. Az elkövető kirepült a szélvédőn, de a kamion ottmaradt. A három zászlórúd Adyligeten volt felállítva, amikor Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása megtörtént, és a csatlakozási ünnepséget tartottuk. Ezekre vontuk fel az uniós zászlót, a nemzeti lobogót és a határőr zászlót. A parkosítást egy kertész cég végezte, akik az országos parancsnokságon is dolgoztak. Tulajdonképpen, így menet közben pár hónap alatt alakítottuk ki ezt az emlékhelyet. A kiállítás tablói – az Országos Szlovén Önkormányzatnak köszönhetően – magyar és szlovén nyelven készültek.

---

⁸ Hegedűs Ernő: Motorizáció a XX. századi magyar határőrizetben. Rendvédelem-történeti füzetek 2016. 28. o. „A Fertő-tó mocsárvilágát Tupoljev Tu A-3 aeroszánokkal (amfibiákkal, kétéltű légcavarhajtású járművekkel) ellenőrizték. Sorozatgyártása 1964-ben indult el. A 9 hengeres, 360 LE teljesítményű AI-14R léghűtéses repülőgép csillagmotorral felszerelt, kettős fa légcavarral meghajtott Tupoljev amfibia (kétéltű) aeroszán képes volt közlekedni a vízen, illetve mocsárban és jégen, havon is, 90 km/h maximális sebességgel. Üzemanyag-tartálya 350 liter, a légcavarok átmérője 1,85 m. Óránként 40 liter benzint fogyasztott. Összesen 4 db került beszerzésre, a határőrség a Fertő-tavon használta őket. 1963-1980 között járőröztek a Fertő-tavon a határőrség Tupoljev aeroszánjai. Alkalmazásuk egyik oka az volt, hogy a Fertő-tó csekély vízmélysége gátolta a hagyományos hajók és motorcsónakok hatékony alkalmazását. Egy példányt az apátistvánfalvai határőr emlékhelyen állítottak ki.”

Forrás: http://real.mtak.hu/88180/1/RTF_XXVIevf_52sz_015-052.pdf

Letöltés ideje: 2023.08.18.

Ez egy egyedülálló hagyományőrző emlékhely, és látod, hogy itt azért összejönnek sokan, sok helyről. Nem csak volt hivatásos határőrök, hanem nagyon sok a volt sorkatona közöttük, akik a határőrségnél szolgáltak valamikor. Itt van két motoros csapat is, akik már tíz éve eljönnek ünnepelni, közöttük is sok határőr található. De itt vannak a Határőr Hagyományőrző Baráti Társaság tagjai is, akiknek döntő többsége sosem volt határőr. Vettek Latviját, Csepel műhelykocsit, Nivát, járőrautót. Ők matricáztatták át a Skoda és a Nissan járőr kocsit eredeti formájára. Előkeresték azt a céget, akikkel annak idején csináltattuk, és újra megvettek mindent és megcsinálták.

Sok látogatónk van itthonról és Szlovéniából egyaránt. Rövidesen elkezdjük majd valamelyest tematizálni a kiállítást, mert mindig egy kicsit változtatni, újítani kell. Ezért megbeszéltük Dr. Balla József rendőr ezredessel, a Nemzeti Községi Egyetem Rendészettudományi Kar dékán-helyettesével és Vájlók László rendőr alezredessel, mb. határrendészeti tanszékvezetővel, hogy június 18. és 20. között eljövünk a családjainkkal és rendezzük a kiállítási helyeket, a koroknak megfelelően összerendezzük az egyenruházatot. Ha mi nem csináljuk, akkor...

Ez nem a maroshévízi Székely Határőr Múzeum... Ezt nekünk kell csinálni! Az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyet a Körmenyi Rendvédelmi Technikum a saját költségvetéséből működteti, fizeti a gondnokot, a közüzemi díjakat, és egyre szűkülő pénzügyi lehetősége szerint biztosítja a karbantartást.

A hagyományőrzéssel kapcsolatban egy szervezet arculatát mindig a vezető határozza meg, aki a saját szemléletének megfelelően próbálja formálni. Ezért a többiek ezt rábízák a vezetőre, hogy mondd meg, hogy mit akarsz, és mi támogatunk. Mindenki egyetértett vele, hogy csináljuk, az épület bejáratánál ott van a névsor is, hogy ki mindenki dolgozott itt és az országos parancsnokságon, hogy megvalósítsuk az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyet. Mindenki elfogadta, mindenki akarta, és mindenki örült neki, mert határőr volt, és kell, hogy legyen egy hely, hogy valahol emlékezni tudjunk, és ha már nem leszünk, akkor emlékezzenek ránk. Na de valakinek el kell indítania, és az elsősorban a vezető felelőssége.

Tehát nem én vagyok hagyományörző, hanem hála Istennek, sokan vagyunk, de valakinek az élére kellett állni, mert zöld a szívünk, zöld a vérünk, egész addig, amíg élünk!”⁹

Az apátistvánfalvai határőr őrs utolsó őrsparancsnoka

Somogyi Tibor határőr alezredes 1988. szeptember 1-jétől volt az apátistvánfalvai határőr őrs parancsnoka egészen az 1991-es felszámolásig.

„Különleges esemény nem történt a parancsnokságom alatt, a személyügyi parancsok nem számítottak annak. Ellenőrzés céljából Kiss Kálmán parancsnok úr volt egy alkalommal az őrsön.

Szentendrén a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán végeztem, ami már megszűnt. Ott képezték a határőr tiszteket parancsnoki szakon. 1988. augusztus 20-án avattak Budapesten, a Kossuth téren, és 1988. szeptember 1-jén kerültem az apátistvánfalvai határőr őrsre. Akkoriban Kovács Lajos határőr őrnagy volt az őrsparancsnok Apátistvánfalván, így én őrsparancsnok-helyettesként, hadnagyi rendfokozatban kerültem oda, majd rövid időn belül őrsparancsnok lettem. A sorállományú őrs felszámolásáig szolgáltam ott. Feladatunk az államhatár őrizete volt, felügyeltük az államhatár rendjét, megakadályoztuk a tiltott határsértéseket, felderítettük a csempész tevékenységet.

Akkor létezett még határsáv, ahová az mehetett be, aki engedéllyel rendelkezett. Akkoriban az őrs előtt csak az mehetett el, akinek volt engedélye, vagy ott lakott Kétvölgyön, vagy engedélyt kért, hogy bemehessen oda látogatóba. Jugoszlávia, a jelenlegi Szlovénia határán nem volt elektromos jelzőrendszer, ott a határsáv az őrstől kezdődött, onnantól a határ felé volt a határsáv. Nyugaton ugyebár ezt elektromos jelzőrendszer jelezte, tehát nyugaton a kerítés mögött voltunk, délen nem, ott a határ közelében csak úgy lehetett menni, ha bejelentted vagy engedélyt kértél.

---

⁹ Béndek József határőr altábornaggyal, a határőrség utolsó országos parancsnokával történt beszélgetés alapján, 2023. június 25. Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely, Szent László napi határőr megemlékezés

Mikor én Apátistvánfalvára kerültem, akkor Kétvölgy és Szalafő, mint őrs még működött, később kevesebb őrs lett, és a kétvölgyi őrsöt is megszüntették. Először, mint sorállomány került megszüntetésre, aztán utána ki lett ürítve teljesen, és akkor a mi őrsünk látta el a kétvölgyi őrs őrizetét.

Az apátistvánfalvai őrsön huszonhét és harminc fő között volt az állománytábla, ami állt a vezetésből, az őrsellátóból, a tisztesebből (határőrizeti ügyeleti tisztas, a kiképző tisztas és a kutyás tisztas), voltak továbbá lovászok, kutyások, szakácsok, gépkocsivezetők és lövészek, akik a beosztott katonák voltak. Ez az állomány tette ki a harminc körüli létszámot, amivel elláttuk a határőrizeti feladatokat.

Az apátistvánfalvai őrsön és határszakaszon viszonylagos nyugalom volt, kevés határsértővel. Ez a nyugalom annak volt köszönhető, hogy ott egy úgynevezett „zsák” volt gyakorlatilag az osztrák határnál. Felsőszőlnök volt az utolsó magyar település, ahova csak egy út vezetett Szentgotthádról. Aki azon a határszakaszon akart illegálisan Ausztriába menni, az nem Apátistvánfalva felé jött. Mindenki, aki azon az úton elment Felsőszőlnök felé, az tudta, hogy neki jobbra kell menni Ausztria felé, mi pedig balra voltunk, és akkor Jugoszláviába vagy később Szlovéniába ment volna, de mivel mindenki Ausztria irányába próbált meg határsértést elkövetni, abból az irányból Apátistvánfalva felé nem jött senki. Felsőszőlnök után Apátistvánfalva irányába Kétvölgy következett, a kétvölgyi őrs megszűnését követően pedig az apátistvánfalvai őrshöz tartozott a határszakasz egészen a hármashatárig. Később megszűnt a szalafői őrs is, így az őriszentpéteri őrs lett a másik oldalon a szomszédunk.

A határ túloldalán jugoszláv határőr karolák voltak, az őrsnek kapcsolata velük közvetlenül nem alakult ki. Tilos is volt az érintkezés, de nyilván időnként, amikor a határőrök összefutottak, akkor röviden beszélgettek. A későbbiekben a Zalaegerszegi Határőr Kerület, majd a Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság folytatta a hivatalos kapcsolatot a szlovén határőrizeti szervekkel.

Az állomány jó volt, fegyvelemsértések elvértve történtek, ritkán kellett valaki ellen fegyelmi eljárást indítani, de természetesen erre is volt példa. Elsősorban kisebb problémák fordultak elő. A település elöljáróival és a

civil lakossággal kapcsolatos viszonyunk mindig is nagyon jó volt. Ott is létezett iskola, a tanács, és volt egy úttörőtábor is. A települést az őrs mindenben próbálta támogatni. Betakarításkor segítettünk a helyi lakosoknak behordani a terményt, az úttörőtábornak a tisztításra való ruhákat és ágyneműket az őrs szállította be Szentgotthárdra mosatni. Tűz esetén mentünk oltani, amire többször is volt példa, elsősorban erdőrészek égtek. Hasonlóképpen az akkori zord telek alkalmával lovas szánnal segítettünk a helyieknek a közlekedésben is.

A délszláv háború és az öbölháború miatt 1991-ben folyamatosan megerősítések voltak az őrsön, állományunk száz fő fölé duzzadt, fokozott határőrizeti feladatokat láttunk el, tulajdonképpen aki nem aludt, az a határon volt, illetve aki aludt, az foglalta el az ágyat, és így volt a csere, csakis így lehetett megoldani a katonák pihenését, mert nem volt elég ágyunk, hogy mindenkinek külön sajátja legyen. A háborús helyzet nagyon komoly változásokat hozott az őrs életében. Ugyebár volt egy körülbelül ötkilométeres határszakaszunk, ami a kétvölgyi őrs megszűnését követően tovább növekedett. Volt kertünk is, ahol az őrs javarészt megtermelte a friss zöldségeket, amit elfogyasztott.

Az őrs felszámolását megelőzően megkaptam a parancsot, először vitték az állományt, aztán utána mindent, ami volt, vagy ott helyben megsemmisítették, elégették, összetörték, vagy elvitték, ami felhasználható volt...

A korábban általunk őrzött határsávval kapcsolatban különösebb átadás nem történt, maradt minden az irányító szervnél, a Zalaegerszegi Határőr Kerületnél, csak már nem volt őrs Apátistvánfalván, a határsáv már Szentgotthárdhoz tartozott. Nagyon sok minden változott az idők során. Közben megszüntettek három határőr igazgatóságot is, melyeket a mi időnkben még határőr kerületeknek hívtak, a zalaegerszegit 1995-ben. Az igazgatóságok állománya már hivatásos határőrökből állt. Az őrsök helyett kirendeltségek őrizték az államhatárt, hivatásos állománnyal. Egy-egy kirendeltség több volt határőr őrs határszakaszának őrzését vette át, ezért jóval kevesebb hivatásos határőrizeti kirendeltségre volt szükség.

Az őrsöket akkor kezdték el megszüntetni, amikor a határőrségből elkezdték kivonni a sorállományú katonákat, mivel annyi hivatásos katonát

nem lehetett felvenni, mint amennyi sorállományú volt. És ugye a kirendeltségek, a régi, például a volt Zalaegerszegi Határőr Kerület és a Szombathelyi Határőr Kerület, tehát a két volt kerület helyén három kirendeltség működött már csak hivatásos állománnyal. Ezen működött körülbelül 30 őr régen.

Egy igazgatóságnak volt három hivatásos kirendeltsége, a végén már csak... Tehát Zalaegerszeg megszűnt, átvette Szombathely, és a két volt igazgatóság területén három kirendeltség működött, egy Szentgotthárdon, egy Körmenden és egy hivatásos Szombathelyen. Három kirendeltség végezte azt a feladatot, amit régen körülbelül harminc őr végzett.

Az őr megszünése után bekerültem felderítőként a Zalaegerszegi Határőr Igazgatóságra, majd 1995-ben, amikor megszűnt Zalaegerszeg, akkor mentem Csákánydoroszlóra a hivatásos kirendeltséghez kirendeltségvezetőnek, majd 1997-ben, amikor nyomozó hatósági jogkört kapott a határőrség, akkor Körmendre kerültem a bűnügyi szolgálathoz helyettesnek, aztán 2000-től a bűnügyi szolgálat vezetője lettem.

Az apátistvánfalvai őr sok elismerést kapott a parancsnokságom alatt, Aranykoszorús Határőr Őrs voltunk az elért eredményeink elismeréseként. Mérték a katonák kiképzését, a lövészetek eredményét, a tiltott határátlépések számát és az elfogott határsértők számát.

Abban az időben még léteztek önkéntes határőr csoportok, melyek az adott őrshöz tartoztak. Hozzánk Apátistvánfalván három ilyen önkéntes csoport tartozott. Ezek a helyi lakosokból álltak, akik figyeltek, és ha valamit láttak, valami gyanús volt, akkor jelezték az őr felé. Egy csoport volt Apátistvánfalván, egy csoport Orfaluban, egy Kétvölgyön, és ha jól emlékszem, akkor egy Balázsfaluban is. Tevékenységük nagyon hasznos volt, sokat segítettek. Jártak az erdőben, dolgoztak a mezőn, úgyhogy így sok mindent láttak. Amennyiben segítettek a felderítésben vagy a határsértő elfogásában, valamilyen jutalmat, megbecsülést is kaptak. Ezek a csoportok már megvoltak, amikor én odakerültem, úgymond üzemeltetni kellett őket, aztán nagyon hamar megszüntették őket, talán közvetlenül a rendszerváltás után. Létrejöttek az önkéntes rendőrök is, aztán létrehozták a polgárőrséget.

Az őrön költségbe tulajdonképpen csak az élelmezés, az üzemanyag és a tüzelő került, más költségünk nem volt. A napi élelmezési normákra már pontosan nem emlékszem.

Amikor megtudtam, hogy a volt őröm lesz Apátistvánfalván a határőrség hivatalos emlékhelye, akkor jeleztem előjárómnak, hogy én ezzel kapcsolatban sokat tudnék segíteni. Vannak már az emlékhelyen közvetlenül a belépés után olyan adatok, amelyek nem felelnek meg a valóságnak. Például olyan név van feltüntetve őrparancsnoknak, aki nem is volt őrparancsnok, hanem csak helyettes. Valaki így emlékezett, mert ugyebár ez mind emlékezetből készült, mert hát valamikor az 1990-es évek közepén ott bezárt minden, az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyet pedig 2007-ben hozták létre. Csaknem húsz év eltelt, és nem emlékeztek már jól a részletekre. Sajnálom, hogy engem, mint volt őrparancsnokot nem kérdeztek meg.

Béndek József határőr altábornagy úr nagyon jól választotta ki az ország egyetlen határőr emlékhelyének helyszínét, amire büszke vagyok. Földrajzilag is kiváló helyen van, aki szeretné, az meg tudja nézni. Kedden is volt több látogató csoport, akiknek Béndek altábornagy úr a tárlatvezetésekben csaknem negyvenöt percben ismertette kiválóan és részletesen a határőrség és az őr teljes történetét. Tudtommal a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen is van egy emlékszoba, illetve Felsőcsatáron is van az egykori elektromos jelzőrendszert bemutató emlékhely.”¹⁰

Körmen di Rendvédelmi Technikum, mint az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely fenntartója

Az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyen a Szent László napi koszorúzási ünnepséget 2019-től szervezi meg a Körmen di Rendvédelmi Technikum, azt megelőzően az Országos Rendőr-főkapitányság szervezésében zajlottak a koszorúzási ünnepségek. Dremmel István rendőr mérnök ezredes,

---

¹⁰ Somogyi Tibor határőr alezredessel, az apátistvánfalvai határőr őr utolsó parancsnokával történt beszélgetés alapján, 2023. június 25. Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely, Szent László napi határőr megemlékezés

rendőrségi főtanácsos, a Körmenyi Rendvédelmi Technikum oktatási-igazgatóhelyettese osztotta meg velem gondolatait a határőr hagyományőrzésről és az emlékhelyről.

„Az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely jelenleg a Körmenyi Rendvédelmi Technikumhoz tartozik. A körmenyi intézményben az iskola tanépületének első emeletén egy látványos rendészettörténeti kiállítás tekinthető meg, ami régen a határőrség központi múzeuma volt. Ott került kiállításra például az amfibiának a propellerje, továbbá az S100-as jelzőrendszer eredeti dokumentációja, műszaki leírása, és további nagyon sok érdekes dolog látható és olvasható a határőrizet történetéből. A kiállítás anyagának egy része elkerült Apátistvánfalvára, illetve egy nagyon kis töredéke Budapesten található a Hadtörténeti Múzeumban.

Az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely és a körmenyi múzeum az, ami a Körmenyi Rendvédelmi Technikum kezelésében van jelenleg. Az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely korábban a rendészeti védegyeleté volt, ők tartották karban. Nálunk van megbízási szerződéssel foglalkoztatva a gondnok, illetve a mi költségvetésünkől biztosítják azt, hogy az apátistvánfalvai őrs karbantartási munkálatai el legyenek végezve. Néha kisebb támogatást is kap az emlékhely, mint például a szlovén önkormányzattól is érkezett már segítség, de olyan, mint rendszeres támogatás nem létezik. A magyar állam a saját intézményi költségvetésünkön keresztül támogat.

A hagyományőrzésbe, a hagyományok ápolásába a Körmenyi Rendvédelmi Technikum hallgatóit is megpróbáljuk bevonni, de ők annyira fiatalok, hogy nekik ez már történelem. Nem olyan velünk élő történelem, mint nekem, mert én annak idején, amikor Somogyi Tibor Apátistvánfalván őrsparancsnok volt, akkor az Apátistvánfalva melletti szomszédos őrsön, Kétvölgyön voltam időnként helyettesíteni. Abban az időben Szentgotthárdon dolgoztam az őrsön, illetve 1989-ben bekértem magam Körmendre a kiképzőbázisra, és én onnantól kezdve a bázison, illetve az iskola működésének kezdetétől az iskolában dolgozom.

Apátistvánfalvát a mi intézményünk 2013. május 30-a óta kezeli, a körmenyi múzeumot pedig a 1990-es években hozták létre. Amikor a rendőrség és a határőrség integrációja megtörtént, illetve amikor azt megelőzően az

iskolák átkerültek belügyi alárendeltségbe a határőrségtől, akkor Béndék József altábornagy úr áthelyeztette Körmendről Siklósra a teljes kiállítás anyagát, hogy maradjon meg a határőrség berkein belül, ne kerüljön belügyi intézményhez. Aztán amikor a siklói vár eladásra került, akkor a kiállított anyag egy része visszakerült hozzánk Körmendre, a másik része pedig az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyen lett kiállítva, továbbá egy-két kuriózum Budapestre a Hadtörténeti Múzeumba került. A hagyományőrzésbe még belefolyik és támogat bennünket a Hagyományőrök Baráti Köre, a Keresztes Csaba által vezetett egyesület, akik nagyon sokat tesznek az ügyért. Van két Fertő-tavi hajóvezetőnk, ők azok, akik igazából még el szoktak jönni segíteni, amennyiben szükséges. Meg kell említenem a Csapó Imrét, aki fertőrákosi volt, és tőle kaptuk meg – hogy milyen úton került a tulajdonába, azt nem tudom – az eredeti műszaki leírását orosz és magyar nyelvű fordításban annak az amfibiának, annak a propelleres mocsárjárónak, ami az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyen található. Ráadásul pont annak a lajstromszámú amfibiának, amelyik ott áll bent Apátistvánfalván az udvaron. Ez egy egyedülálló lelet és kiállítási tárgy, de nem csak nálunk Magyarországon, hanem úgy tűnik, hogy egész Európában. Sajnos az amfibia nem működik, felújításra szorul, próbálunk is pályázni, hogy felújíthassuk. A Közzolgálati Egyetem az, amelyik intézmény bekapcsolódott még az utóbbi időben a hagyományőrzésbe. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának Határrendészeti Tanszéke nagyon sokat tesz a határőrizet hagyományainak ápolásáért. Létrehoztak egy alapítványt, és Kovács Gábor tábornok úrnak sokat köszönhetünk, aki szintén határőr volt, 1987-ben együtt végeztünk a főiskolán.

Igaz, hogy a rendőrség felvállalta a határőrség ünnepeit, azokat megünnepelni, illetve a határőr hagyományokat igyekszik tovább ápolni, de azért egy idő után természetesen minden megkopik. Addig, amíg élő emberek vannak, akik ezt a tevékenységet művelték, akik határőrök voltak, addig lesz hagyományőrzés, de véleményem szerint, ahogy egyre idősebbek lesznek és elmennek, úgy merül majd feledésbe minden. Meg kell jegyeznem, amenny-

nyiben Béndek József altábornagy úr nem így csinálná, nem ilyen elhivatottsággal, akkor nem menne ilyen flottul minden, ami összefüggésbe hozható az emlékhellyel és a határőrizet hagyományápolásával.

A Körmenyi Rendvédelmi Technikum költségvetésére egyébként nem túl nagy terhet ró az emlékhely fenntartása. Tulajdonképpen a gondnok bérét takarja, a felmerülő számlákat, valamint a karbantartási munkálatokat. De amíg Kovács István tábornok úr a gazdasági főigazgató az Országos Rendőr-főkapitányságon, mint rendőrfőkapitány-helyettes, addig számkra az egy hatalmas biztosíték. Ő Győr-Moson-Sopron vármegyében volt határőr, ahol gazdasági területen tevékenykedett. Hozzá eddig bármilyen kéréssel fordultunk, segített. Amikor szükségünk volt kétmillió forintra a tetőfelújításra, mert beázott a tető, azt mondta, hogy csináljátok, rendezétek, intézte a támogatást. A nagyobb javítási, karbantartási munkálatok finanszírozását minden további nélkül a rendőrség megteszi, amiért hálásak vagyunk.

A hagyományörzéssel és hagyományápolással azt kellene megmutatnunk, vagy azt kellene bizonyítanunk és tudomására hozni mindenkinek, hogy az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely pótolhatatlan. Tehát az, ami ott van, jelen pillanatban olyan minőséget és olyan tartalmat képez, amit ha szétszednek, azt többet az életben nem lehet ugyanígy összehozni. Azt meg kell tartanunk. Az az egyetlen egy probléma van, hogy a határőr mi-voltából fakadóan ez a történet az államhatáron van és nem az ország közepén. Apátistvánfalva és környéke egy meglehetősen kieső része az országnak. Bár azt kell, hogy mondjam, hogy az Őrség egy kicsivel jobb és eredményesebb népszerűsítéssel komolyabb látogatottságra tehetne szert.

Figyelemmel kísérjük a Facebookon a Határőr voltam csoportot, illetve ha felkeressük az Apátistvánfalva Határőr Emlékhely Facebook csoportjának oldalát, akkor látható, hogy nagyon sok volt határőr látogatója van. Ennyi ember, mint amennyi most idén, 2023. június 25-én itt volt Apátistvánfalván a Szent László napi koszorúzáson, még soha nem volt, ami rendkívül örvendetes.

A Körmen di Rendvédelmi Technikum nem a teljes kihasználtsággal végzi alapfeladatát, mely egyre hatékonyabb és intenzívebb pályaorientációs tevékenységet követel tőlünk. Nem adjuk fel! A nappali rendszerű, egy-, másfél és két éves szakmai képzés technikus i képzés, ami még ki van egészítve felnőttképzés keretében tíz hónapos rendőrjárőr képzéssel és annak későbbi ráépüléseként a technikus i képzettséggel. Dolgozunk lelkesen, az iskolát és a képzést tudjuk népszerűsíteni, szívesen választanak minket. A szakmát is tudjuk valamilyen szinten népszerűsíteni, de azt tudni kell, ha valaki nem akar asztalos lenni, hiába beszélünk kiváló, korszerűen felszerelt iskoláról, akkor sem fog asztalosnak jelentkezni.

A határőrség megszűnését én viszonylag könnyen átvészelt em. Azért mondhatom ezt, mert akkor mi már a Szent László Határrendészeti iskolában dolgoztunk, illetve a Körmen di Rendészeti Szakközépiskolában, ahol akkoriban már folyt rendőrképzés és határrendész képzés vagy határőr képzés. Dolgoztak már határőr tisztek és rendőrtisztek is az iskolában, és akkoriban mi már nem a végrehajtásban szolgáltunk, hanem egy belügyi háttérintézmény alkalmazottai voltunk.

Esetünkben a munkánk során mindössze annyi történt a fúzió kapcsán, hogy lecseréltük a váll-lapjainkat, és zöld helyett kéket tettünk fel egyik napról a másikra. Egyébként ugyanúgy dolgoztunk tovább az iskolában.

Én 1987-ben végeztem a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, aztán 1987-ben kikerültem Szentgotthárdra az őrsre parancsnokhelyettesnek. Ugye akkor ez volt a legnagyobb őrs a Zalaegerszegi kerületnél. Közös elhelyezésben voltunk a FEP-el (forgalom-ellenőrző pont, határátkelőhely), gyönyörű hely volt, nagyon nehéz, de nagyon szép és kihívásokkal teli feladatokkal. Szentgotthárdon volt az ötméteres határsávtól elkezdve a jelzőrendszeren keresztül minden: a vasút, a műút, a város közelsége a határhoz, megszakítás a jelzőrendszerben a vonatkilépésnél, mellettünk határátkelőhely, tehát minden, ami a határőrizetben bonyolíthatta a helyzetet, a fő-

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

iránytól elkezdve, az itt Szentgotthárdon megtalálható volt. Nagyon szerettem ezt a tevékenységet, majd közben kikerültem Kétvölgyre helyettesíteni.”¹¹

Levéltári emlékek

A Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára a Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratait az 1949-től 1995-ig, a Zalaegerszegi Határőr Kerület megszűnéséig felölelő időszakból őrzi. A levéltári kutatás során a Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság működése idején keletkezett általános tartalmú iratok, statisztikák, kimutatások, jelentések és parancsok voltak fellelhetők az apátistvánfalvai őrszel kapcsolatban. Ezek a dokumentumok az őrs napi életébe nem igazán engednek bepillantást.

Az 1949–1970 közti időszakból származó iratok között két esetben volt fellelhető az apátistvánfalvai őrs kifejezés, 1949-ből egy október havi „harcérték jelentés” és 1951-ből egy „büntetlen határsértés kivizsgálása az apátistvánfalvai őrs területén” című dokumentum kapcsán.

Az 1949-ből származó harcérték jelentést Felkai Tibor határőr őrmester, őrsparancsnok készítette 1949. október 26-án az 1/3. honvéd határvadász őrsparancsnokságon, Apátistvánfalván. Az október havi harcérték jelentésben a létszám (Ti., Ths.(1fő), Ts.(4fő)., Leg. (22fő), valamint a rendelkezésre álló fegyverzet (48.M.gp.(1), 48.M.gsz.(2), 48.M.gpi.(12), Pi.(3), Kgr.(120) és lőszer mennyisége került rögzítésre, továbbá „vonat anyagról és Eü. állományról” (Ló(2), Ojm.(1), Kp.(4), Seb.csomag. (60) tesz említést.¹²

---

¹¹ Dremmel István rendőr mérnök ezredessel, a Körömdi Rendvédelmi Technikum oktatási-igazgatóhelyettesével történt beszélgetés alapján, 2023. június 25. Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely, Szent László napi határőr megemlékezés

¹² Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára, HU-MNL-ZML-XXVI.1602., Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratai, 1/3. honvéd határvadász őrsparancsnokság, Apátistvánfalva, 1949. október havi harcérték jelentés

A büntetlen határsértés kivizsgálása az apátistvánfalvai őrs területén a III. 6-án „tárgyú dokumentum egy büntetlen határsértés körülményeinek kivizsgálásával kapcsolatos megállapításokról szól.

„Az apátistvánfalvai őrs területén Szentgotthárd 5256 K térkép szerint vízszintes 435 és függőleges 289/2 területén 1951. március 6-án kb. 01h-kor 2 ismeretlen férfi büntetlen határsértést követett el kifelé.

Az elkövetett határsértést az őrs vegyes szolgálatot ellátó járőre Kiss Sándor és Lelle István áv.hőrök fedezték fel nyomsávellenzés közben 01h 40 perckor. A nyomsávon 2 fő férfi kifelé irányuló nyomait, valamint egy fehér lepel darabot találtak, és a nyomokat megvizsgálva kétséget kizárólag megállapították, hogy a nyomok a drótakadályon túlra vezetnek és a drót túlsó oldalán a frissen esett hóban 3-4 férfi nyoma volt. A nyomsávon és a nyomsáv felé vezető területen azonban csak 2 fő nyomát észlelték, amiből az volt megállapítható, hogy a határsértőket a túloldalon várták és esetleg az aknazáron való áthatolásnál a határsértőknek segédkeztek. A járőr az észlelést 01 h 40 perckor Rakétával jelentette az őrsre, az őrs a zlj-hoz és zlj. pedig a kerülethez. A jelentés vétele után a zlj.pk.hüti. és feld.ti. a helyszínre ment és nyomokat kb. 4 km távolságra tudták visszafelé követni Újbalázsfalva irányába. A nyomok mindig nyílt területen vezettek, az erdőparcellákat elkerülve. A nyomokból és a drótakadály mellett talált fehér lepel darabból és a dróton lévő fehér cérnadarabokból megállapítást nyert, hogy a határsértők hólepelben közelítették meg a határvonalat és ezért kerülték az erdőparcellákat. Ugyanis az éjszaka kb. 6-8 cm-es hó esett. A hóban a nyomok mellett a lepel által okozott súrolások nyomai tisztán látszóttak.

A megállapítás szerint a határsértés 24 és 01 h között történt és a nyomsáv ellenzró járőr 01 h 40 perckor fedezte fel.

A határsértés helyén a terep részben erdővel fedett dombos terület, de a határvonal nyílt területen is megközelíthető. 2 soros drótakadály és gyalogsági taposóakna telepítve van, azonban a telepítési rendszert a jugoszlávok ismerik, mert ezen esetben is az aknasor közé lépve akadálytalanul hatoltak át a műszaki záron. A telepített aknazár a célnak nem megfelelő, mert

az aknák ritkán vannak telepítve és minden segédeszköz nélkül könnyűszerrel átléphető.

Az őrs szolgálatszervezése a kérdéses határőrnapon megfelelő volt, az őrspk. a rendelkezésére álló erőt a határ lezárására felhasználta ugyan, a helyzeti adatoknak illetve a határhelyzetnek megfelelően súlyképzése is helyes volt, a súlyterület az őrs jobbsávjában volt kijelölve és az megfelelően is volt őrizve.

A határsértés helye csak másodlagos súlyterülete az őrsnek, és ezen a területen kevesebb jőr. teljesített szolgálatot. Határsértés helyének közelében az éjszaka folyamán 3 jőr. teljesített szolgálatot, 2 járőr pedig elhaladt azon a ponton, illetve nyomsávellenzést végzett. A határsértés helye mögött Orfalutól D-re lévő völgyben is volt egy vegyesszolgálatot ellátó járőr. A szolgálat irányításában a hiba ott történt, hogy az éjjeli járőr egy óra késéssel indult ki és az ott előzőleg szolgálatot teljesítő járőr bevonult, a két járőr nem a terepen váltotta egymást, és így a határvonal kb. 45 percig őrizetlen maradt. A mélységben azonban ekkor is volt járőr.

A járőr késésének oka az volt, hogy a szolgálat vezénylésében illetőleg az elkészített határvédelmi tervben az őrspk.-nak változást kellett eszközölni, mert egy kijelölt bajtárs betegség folytán szolgálatba nem volt vezényelhető.

A határsértést elősegítette az a körülmény, hogy a határsértők környékbeli lakosok lehettek, mert a nyomokból ítélve a terepet tökéletesen ismerték és a fehér havas mezőben hólepelben közlekedtek, többször megálltak és figyeltek és a határvonalat teljes harcszerűen, egymástól távolabb menve közelítették meg. Orfalu község D-i szegélye a határvonaltól kb. 4-500 méterre van csak. A község ellenséges érzelmű lakossága pedig a határsértőket segíti.

Az őrspk.-nak előzőleg semmilyen adata nem volt a készülő határsértésre, határsértéssel a határhelyzet alapján a jobb sávjában számolt és a súlyt és itt képezte. A határsértés helye csak másodlagos súlyterülete az őrsnek és ezért az őrzése is gyengébb volt, mint az elsődleges súlyú területnek.

A polgári lakossággal az együttműködés rossz, a község lakosságának túloldali kapcsolatainak vannak és több ízben előfordult, hogy a határsértőket útbaigazítással és élelemmel is támogatták.

A bekövetkezett határsértésért felelőség terheli Molnár János áv. alhdgy. őrspk.-t, mert a kiinduló járőrök nem a terepen a határ közelében váltották egymást az egyik járőr előbb vonult be, mint a másik váltás kiindult volna és így a határvonal kb. 45 percig őrizetlen maradt. Ezt a felelőséget azonban enyhíti az, hogy a kérdéses időben a határvonaltól mélységben körülbelül 400 m-re egy járőr teljesített szolgálatot.

Felelős továbbá Forták István és Tihanyi Tibor áv. hőrökből álló vegyesjárőr, akiknek menetvonalát a határsértők keresztezték és a határsértőket nem fedezték fel, mert szolgálatukat nem a kellő és megkívánt emberiséggel látták el. Felelős továbbá Tarnai Tibor és Vejki Sándor áv. hőr.-ből álló járőr is, akik a kérdéses időben a 9-10 vp. között teljesítettek szak. jőr. szolgálatot a határsértés helyén. A felelőséget enyhíti az, hogy a járőr nagyobb szakaszt kapott, mint az előírásos és így a rábízott területet megőrizni képtelen volt.

A hibát abban látom, hogy az őrspk. még rövid ideje van az őrsön, kellő tapasztalatokkal még nem rendelkezik, és ezért fordulhatott elő az az eset, hogy a bevonuló járőr pótlásáról időben nem gondoskodott és így a járőrök nem a terepen váltottak.

A másik súlyos hiba az, hogy a járőrök teljesen harcszerűtlenül mozogtak, amit kivizsgálásom során személyesen is tapasztaltam, szolgálatukat nem a kellő éberséggel és figyelemmel látják el, ez pedig a hiányos ellenőrzés és nem kielégítő pol. munka eredménye. Bajtársakban nincs tudatosítva a járőrszolgálatban harcszerű rejtett mozgás fontossága, csak végigmennek a menetvonalukon, de közelükben történő eseményeket észre nem vesznek.

Az őrspk.-ot és őrspol. vezetőt a kivizsgálásnál jelen lévő kerpk. és a kerpol. alosztályvezető kioktatta, az őrsre beosztott bajtársakat összehívva az esemény ki lett értékelve és a bajtársaknak a harcszerű mozgás fontossága meg lett magyarázva.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

A fenti hibákat illetve oktatási hiányosságokat és az őrspk. tapasztalatlan voltát figyelembe véve fenyítés kiszabásától ezúttal eltekintettem.

Az esemény tanulsága az, hogy a járőrök nem kellő módon való ellenőrzése arra vezet, hogy a járőrök szolgálatukat figyelmen kívül, nem a kellő éberséggel látják el és a járőr közelében is megtörténhet a büntetlen határsértés.

A másik tanulság az, hogy a határ közelében lévő falvak vagy települések határ felőli oldalát különösen éjjel erősen zárva kell tartani, a község kijáratait állandó figyelés alatt kell tartatni még akkor is, ha ez nincs súlyterületnek megjelölve. Nem elég egy járőrrel őriztetni a faluszegélyét és a járőr rábízott 1200 m-es szakaszt eredményesen... ”¹³

Az 1991-es évből fellelhető a 3. határőr kerület 1991. évi feladataira vonatkozó parancs, ami az őrsökre vonatkozó általános feladatok leírásán túl tartalmaz Apátistvánfalvára vonatkozó speciális részt is.

A Belügyminisztérium Határőrség 3. kerület parancsnokának, Joó Gábor ezredesnek 01/1991. Zalaegerszegen, 1990. december 28-án kelt parancsa a 3. határőr kerület 1991. évi feladatairól rendelkezik.

„A nemzetközi és belpolitikai helyzetben beállt változások nagymértékben befolyásolják a kerület határőrizeti tevékenységét. A határőrizeti helyzet, a befolyásoló tényezők várható dinamikus változásai alapján számolok:

- 1991-ben a határőrizet további bonyolultságával, változásával. A határsértők, menekültek folyamatos aktivitásával egész évben.*
- Kifelé irányuló határsértéssel, elsősorban külföldiek, /:hazánkba illegálisan bejutott, letelepedett vagy menekült státuszt kaptak:/ részéről.*

---

¹³ Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára, HU-MNL-ZML-XXVI.1602., Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratai, 2.Áv. Határkerületi Parancsnokság, 075.761./10/T-1951. szám., Büntetlen határsértés kivizsgálása az apátistvánfalvai őrs területén III. 6-án

- *Befelé a szomszédos országok állampolgárai, valamint korábban kiszököttek részéről.*
- *Határsértő segítőkkel, illetve embercsempész tevékenységgel magyar, román, illetve török állampolgárok részéről.*
- *Mindkét irányú árucsempészéssel, valamint határsértéssel szórakozás, rokonlátogatás és vásárlás céljából.*
- *A jugoszláviai belső feszültségek fokozódása esetén a határőrizeti helyzet lényeges változásával, jugoszláv állampolgárok és ott tartózkodó külföldiek tömeges beutazásával, illetve illegális beáramlásával.*
- *Az öbölválság további éleződése esetén határátkelőhelyek, határőrségi és határőrség által őrzött objektumok elleni terrorcselekménnyel.*
- *A határforgalom általános növekedésével, külföldi és magyar állampolgárok részéről.*
- *A pápa magyarországi látogatása időszakában külföldiek tömeges beutazásával. A határátkelőhelyeken az esetlegesen bevezetésre kerülő szigorító intézkedések esetén az utasok ellenállásával, a határátkelőhelyek rendjének megzavarásával.*
- *Mindkét viszonylatban az államhatáron közös rendezvények szervezésével, ideiglenes átkelőhelyek nyitásával, illetve a határrendsértések számának növekedésével.*

Az erők-eszközök célszerű csoportosításának iránya: Körment-Szentgotthárd-Fürstenfeld, a rábafüzesi és szentgotthárdi őr, Sztg. FEP. működési területe.

A Magyar Köztársaság államhatárán a kifelé és befelé irányuló tiltott határátlépések felderítése és megelőzése, megszakítása, a határforgalom gyors, kulturált, biztonságos ellenőrzése, a határrend fenntartása, a kerület tevékenységének, szervezetének korszerűsítése érdekében

MEGPARANCSOLOM:

1./ A kerület alegységei a Magyar Köztársaság államhatárát 1991. január 1-től „RENDES” szolgálattal őrizték. A határőrizeti nap megegyezik a rendes nappal /:00.00-24.00:/

A határőrizetet egylépcsőben, a határvonaltól számított általában 5 km-es területsávban szervezzék.

1. / Az őrsök feladatai

a. Általános feladatok:

Készüljenek fel és hajtsák végre a hivatásos határőrizetre történő átállás feladatait. Folyamatosan kísérjék figyelemmel a határőrizeti helyzet alakulását és az azt meghatározó, befolyásoló tényezők elemzése, értékelése után önállóan határozzák meg a határsértők valószínű mozgási irányát és idejét.

Az erők, eszközök alkalmazásában tanúsítsanak nagyobb rugalmasságot. Törekedjenek az erők, eszközök változatos, sablonmentes alkalmazására. A határőrizet megszervezésére naponta hozzanak elhatározást.

Az államhatár őrizetét, a határrend fenntartását az őrsök járőrözéssel, az eddig alkalmazott járőrnemek alkalmazásával, a manőverezés lehetőségeinek maximális kihasználásával hajtsák végre.

A határőrizet megszervezésében elsődleges szerepet kapjon a járőrözés meglepetésszerűsége, a rejtettség. Állandó váltású szolgálati helyeket csak a legszükségesebb terepszakaszokra határozzanak meg, számolva azok terelő hatásával.

A határátkelőhelyekre levezető nagyforgalmú utakra, a leálló gépjárműből kiszálló személyek ellenőrzésére engedélyezem a járőrök vezénylését azzal, hogy erre a szolgálatra külön felkészített határőröket vezényelhetnek.

Folyamatosan gyűjtsék a helyzeti adatokat, azokra történő reagálásokat gyorsítsák. Hajtsanak végre szemrevételezést a működési területünk módosulásakor, illetve a fő irányokban szükség esetén.

A hivatásos határőrizetre történő átállás során megfelelően készítsék fel az állományt a működési terület alapos megismerésére, a feladat ellátására. Biztosítsák a kötelekrendezés rangját, a feladatok pontos meghatározását, értelmezését. A végrehajtókat rendszeresen számoltassák be a végzett munkáról, követeljék meg a járőrök pontos eligazítását.

A határjeleket, határnyiladékokat havonta egy alkalommal hivatásos ellenőrizzze, okmányolja, az eltereléseket jelentse.

Biztosítsák a hivatásos állomány részéről a határőrizeti feladatok folyamatos irányítását, ellenőrzését. Hivatásos őrsön tartózkodása esetén igazítsa el és fogadja a járőröket.

A sorállományúak közül határőrizeti-, illetve őrsügyeletesi szolgálatot csak kellően felkészített állomány láthat el. Hivatásos határőrizeti ügyeletes szolgálatot szükség szerint lásson el

Növeljék a járőrellenőrzések váratlanságát, igényességét. Javítsák az ellenőrzések hibafeltáró és megszüntető jellegét. A szolgálatot teljesítőkkal szemben támassanak magasszintű követelményt az állampolgárokkal szembeni eljárásban. Törekedjenek az eljárás alá vont személy ügyének gyors, szakszerű rendezésére. Akadályozzák meg a sértő, meg nem engedhető bánásmódot.

A kerület csatlakozások biztosítását az érintett őrsparancsnokok önállóan szervezzék meg és a határőrizeti naplóba rögzítsék. A bizonytalan adatok tisztázására naponta vezényeljenek 3-5 fős riadócsoportot. A gépjárműveket járőrök, riadócsoport szállítására, valamint vételezésre alkalmazzák. A H-63 M. jelzőkészülékeket továbbra is csak objektumőrzésre alkalmazzák.

A szolgálati kutyákat elsősorban határsértők valószínű mozgási irányába vezényelt járőrök, terepkutatást végrehajtók és a riadócsoport megerősítésére alkalmazzák.

Szigorúan tartásák és tartassák be a 018/1989. KERPK-i Intézkedésben megfogalmazottakat.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

Intézkedjenek az államhatár rendjének fenntartására, a vonatkozó nemzetközi szerződésekből és egyezményekből adódó kötelezettségek teljesítésére, a személyi állomány felkészítésére, a határ közelében végzendő felvilágosító munkára, határrend sértések megelőzésére.

A bekövetkezett határrendsértéseket az előírásoknak megfelelően dokumentálják, az eljárást a jogszabályok előírásai szerint folytassák le.

Együttműködésre utaltakkal az új helyzetnek megfelelően pontosítsák a feladatokat, a végrehajtásban résztvevő állományt ennek megfelelően képzéssé fel.

Lépjenek érintkezésbe a helyi kormányzatok vezetőivel, tisztázzák azok viszonyát a határőrizeti feladatokhoz. Törekedjenek a folyamatos kapcsolat kialakítására. Hatáskörébe tartozó kérdésekben adjanak részükre segítséget, határközeli jogszerű tevékenységüket maximálisan biztosítsák, az attól eltérőket szüntessék meg.

A személyi állományt elsősorban a megváltozott jogszabályokban, utasításokban, parancsokban meghatározott feladatokra készítsék fel. Oktassák az állományt az őrs sajátos helyzetéből adódó feladatokra, a tiszteseket és a belszolgálatot az őrs tevékenysége követelményszintű irányítására.

A meghatározottak szerint hajtsák végre a megszüntetett és szünetelő objektumok őrzését. A hivatásos határőrízetre történő áttéréssel az üres őrsök őrzésére külön intézkedem.

b./ Az őrsök sajátos feladatai
Apátistvánfalva őrs:

*Hajtsa végre értékesítésig a kétvölgyi őrs objektumának őrzését. Készüljön fel az őrs tevékenységének szüneteltetésére, személyállománya átcsoportosítására, működési területének a bajánsenyei őrs részére történő átadására 1991. május 31-ig.*¹⁴

---

¹⁴ Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára, HU-MNL-ZML-XXVI.1602., Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratai, Belügyminisztérium Határőrség 3. kerület parancsnokának 01/1991 parancsa a 3. határőr kerület 1990. évi feladataira

Ugyanezen évből az „apátistvánfalvai őrs határszakaszának módosítására”, az „apátistvánfalvai és kétvölgyi objektum őrizetére”, valamint az „apátistvánfalvai őrs megszüntetésre, feladatainak átadására” vonatkozó parancsok is fellelhetők.

A Belügyminisztérium Határőrség 3. kerület parancsnokának, Joó Gábor határőr ezredesnek az 01/10/1991. Zalaegerszegen, 1991. május 21-én kelt kiegészítő parancsa az apátistvánfalvai őrs határszakaszának módosításáról szól.

„A kerület szervezeti rendjének, tevékenységének átalakítása az átszervezésre készített ütemtervnek megfelelően az őriszentpéteri határőrizeti kirendeltség 1991. május 30-án 10,00 órától megkezdte tevékenységét.

Adja át határszakaszát és működési területét az A-108 határkőtől az A-169 határkőig.

Az őrs határszakaszát az A-107 határkőtől az A-148 határkőig módosítom, és 7.751 méter hosszban határozom meg.

Szervezzen együttműködést a kirendeltség vezetőjével.

Határőrizeti feladatait 1991. május 30-án 10,00 órától a módosított működési területen végezze.”¹⁵

Az apátistvánfalvai és kétvölgyi objektum őrizetéről a Belügyminisztérium Határőrség Zalaegerszegi Igazgatóság Igazgatójának, Joó Gábor határőr ezredesnek a 01/35/1991. Zalaegerszegen, 1991. november 01-jén kelt kiegészítő parancsa rendelkezik.

---

¹⁵ Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára, HU-MNL-ZML-XXVI.1602., Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratai, Belügyminisztérium Határőrség 3. kerület parancsnokának 01/10/1991. kiegészítő parancsa az apátistvánfalvai őrs határszakaszának módosítására

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

„Az apátistvánfalvai őrs tevékenységét 1991. november 04-én megszüntetem. Az apátistvánfalvai őrs megszűnésével a kétvölgyi és az apátistvánfalvai őrs objektumának őrizetét a Felsőszölnök I. őrs 1991. november 04-én 17,00 órától épületgondnokkal hajtsa végre.

Az objektumok őrizetét a 11/1991. sz. OPK. parancs szerint szervezze.”¹⁶

A Belügyminisztérium Határőrség Zalaegerszegi Igazgatóság igazgatójának, Joó Gábor határőr ezredesnek a 01/36/1991. Zalaegerszegen, 1991. november 01-jén kelt kiegészítő parancsa az apátistvánfalvai őrs megszüntetéséről, feladatainak átadásáról szól.

„Az igazgatóság szervezeti rendjének, tevékenységének átalakítása az átszervezésre készített ütemtervnek megfelelően az apátistvánfalvai őrs tevékenységét 1991. november 04-én megszüntetem.

Az őrs határszakaszát az A-107. határkötől az A-148. határköig, 7.151 m hosszban a felsőszölnöki őrs vegye át.

Állományát, anyagait az ütemtervnek meghatározottak szerint csoportosítsák át a Felsőszölnök I. őrsre.

Az apátistvánfalvai objektum őrizetét a Felsőszölnök I. őrs biztosítsa épületgondnokkal.”¹⁷

Az apátistvánfalvai emlékhelyen 2023. június 25-én megtartott Szent László napi megemlékezés

---

¹⁶ Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára, HU-MNL-ZML-XXVI.1602., Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratai, Belügyminisztérium Határőrség Zalaegerszegi Igazgatóság igazgatójának 01/35/1991. kiegészítő parancsa az apátistvánfalvai őrs megszüntetésére, feladatai átadására

¹⁷ Magyar Nemzeti Levéltár Zala Vármegyei Levéltára, HU-MNL-ZML-XXVI.1602., Zalaegerszegi Határőr Igazgatóság iratai, Belügyminisztérium Határőrség Zalaegerszegi Igazgatóság igazgatójának 01/36/1991. kiegészítő parancsa az apátistvánfalvai őrs megszüntetésére, feladatai átadására

„Tisztelt Tábournok Urak, Tisztelt Ezredes Urak, Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Tisztelt Megjelentek! Köszöntöm Önöket a házigazda Körmendi Rendvédelmi Technikum nevében Apátistvánfalván, a mára már kultikussá vált határőr emlékhelyen, a határőrség hagyományainak, valamint területi szellemiségének ápolása és fenntartása érdekében megrendezésre kerülő koszorúzási ünnepségünkön.

1992-től Szent László napján, június 27-én ünnepeljük Magyarországon a „Határőrség Napját”. 2022. december 31-én megemlékeztünk a határőrség megszűnésének a 15. évfordulójára. A rendőrség mai és a határőrség korábbi kötelességében szolgálatot teljesítő munkatársaknak, valamint a határőrség nyugállományú tagjainak szép emlékeket idéznek ezek az ünnepek.

Újabb nehéz éven vagyunk túl, mely minden szempontból embert próbáló volt. Ezer éven keresztül, itt az egykori gyepük kezdeténél mindig ilyen volt az élet, mind elődeinknek, mind pedig a határok mostani őrzőinek. Komoly kihívás volt mind a kettő. Sokan eltávoztak közülünk a szolgálat alatt és után, akkor és ma is, rájuk is emlékezünk mai ünnepségünkön. Szerencsére mindig állnak előttünk olyan példaképek, akiből erőt meríthetünk.

A magyar nemzet és az erdélyi magyarok a cserhalmi csata óta Szent Lászlót, a lovagkirályt tekintik Magyarország határai őrzőjének, aki bárdjával kiverte a pogányokat a keresztény Európából. A középkor végén már létezett az a vélekedés, mely szerint Magyarország a kereszténység védőbástyája. A szent királyokat követve a magyar nemzet az elmúlt ezer év során nemcsak Magyarország, hanem egész Európa határait védte. Így volt ez korábban, és így van napjainkban is.

A magyar lovagkorra I. László életéből a cserhalmi csata jelenetei gyakorolták a legmélyebb hatást. Ezekről énekeltek a hegedűsök, s a képzőművészet többféleképp megörökítette. Számos középkori templom falán is megtaláljuk megfestve ezt a legendát.

1068-ban a besenyők úz segédcsapatokkal Ozul vezetésével betörték Magyarország területére, végigpusztítva Erdély nagy részét, hatalmas zsákmányt ejtve. Mikor azonban ki akartak vonulni az országból, Salamon király, Géza és László hercegek az útjukat állták.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

Szent László királyunk igazi lovagkirályként, izig-vérig katona volt, ugyanakkor kiváló politikus, stratégia és törvényhozó. Neki köszönhetjük a határőrizet fontosságának törvényi elismerését is.

Az ő neve napján idézzük meg újra azt a szellemiséget, elkötelezettséget, hazafiságot, ami a határok őrzőit mindig is jellemezte.

Az Országos Rendőr-főkapitányság a Határőrség Országos Parancsnoksága jogutód szerveként kiemelt figyelmet fordít ma is a határőrség hagyományainak, valamint testületi szellemiségének ápolására és fenntartására.

A határőrség emlékét őrző apátistvánfalvai Határőr Emlékhelyen, a határőr emlékműnél most ünnepélyes keretek között koszorúzási ünnepséget tartunk.

Kérem, hogy a koszorúzási ünnepség első mozzanataként hallgassuk meg a Himnuszt, ezt követően pedig a határőr indulót.

11.05 – 11.09   Himnusz, határőr induló

Tisztelt Vendégeink, Hölgyeim és Uraim! A koszorúzási ünnepség következik. A határőr hősök emlékhelyénél és a hősök falánál koszorút helyez el:

A határőrség volt parancsnokai nevében Béndek József nyugállományú altábornagy és Kiss Kálmán nyugállományú vezérőrnagy, a határőrség volt országos parancsnokai.

A határőr hősök emlékhelyénél koszorút helyez el:

A Körmendi Rendvédelmi Technikum nevében Dremmel István r. ezredes, a Körmendi Rendvédelmi Technikum oktatási igazgatóhelyettese.

A Vas Vármegyei Rendőr-főkapitányság nevében Dedics Zoltán r. ezredes, a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság rendészeti főkapitány-helyettese.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Határrendészeti Tanszék és a Határőr Kultúráért Alapítvány nevében Dr. Balla József rendőr ezredes, a Határrendészeti Tanszék tanszékvezetője és Vájlók László r. alezredes, a Határrendészeti Tanszék mesteroktatója.

A Magyar Rendvédelmi Kar nevében Powell Pál, a rendvédelmi kar elnöke.

A Szombathelyi Határőr Nyugdíjasok Egyesülete nevében Illauszki Tiborné ny. hőr. őrnagy és Lőrincz Sándor egyesületi tag.

A Határőr és Rendőr Nyugdíjasok Nagykanizsai Egyesülete nevében Bíró László ny. hőr. ezredes.

A Határrendész Motoros Baráti Szövetség és a Nyugati Szél Motoros Egyesület nevében Czukor Gergely r. alezredes és Udvardi József ny. hőr. alezredes.

A Mosonmagyaróvári Határőr Klub nevében Takács Imre ny. hőr. alezredes.

A Komáromi Határőr Nyugdíjas Közösség nevében Andorka Árpád ny. hőr. törzszászlós.

A Kőszegi és a Hargitai IPA nevében dr. Jónás Zsigmond ny. r. ezredes és Hargita megyéből Sánta Pál alezredes.

A Határőr Hagyományörző Baráti Társaság nevében Keresztes Csaba r. törzszászlós és Boda József zászlós.

A Fertőrákosi Határőr Hajóvezetők nevében Csapó Imre ny. hőr. törzszászlós és Amrus Ernő ny. hőr. főtörzsőrmester.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

Szentgotthárd Város nevében Huszár Gábor polgármester.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, felkérem Kiss Kálmán nyugállományú vezérőrnagy urat, a határőrség volt országos parancsnokát, megemlékező beszéde megtartására.

Köszönöm, Vezérőrnagy Úr!

Tisztelt megemlékezők, megköszönöm részvételüket. Hagyományainkhoz hűen ma is emelkedett hangulatban, bajtársi összetartozással, örömmel üdvözölve egymást emlékeztünk hőseinkre, valamint a határőrségre.

Kívánok mindenkinek a jövő évi találkozás reményében jó erőt, egészséget!

A koszorúzási ünnepségünk ezzel véget ért.

Kérem, a koszorúzási ünnepség záró mozzanataként hallgassuk meg a Szózatot, majd a megemlékezés befejezéseként az il Silenziót.”¹⁸

Záró gondolatok

Mint e sorok írója, az őrs egykori sorállományú határőr őrs ellátójának, szakaszvezetőjének, beosztásomból fakadóan 1991 novemberében feladatom volt az apátistvánfalvai őrs felszámolásának koordinálása, melyet követően végül az utolsók között léptem ki az őrs kapuján. Az élet nagy forgatókönyvíró, melynek köszönhetően tizenhat évvel később, 2007-ben az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának ülésein az Országgyűlés Hivatalának köztisztviselőjeként személyesen lehettem tanúja Béndek József határőr altábornagy, a határőrség országos parancsnoka által a határőrség integrációjáról és a jövő kihívásairól elmondottaknak, majd a

---

¹⁸ Az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely Szent László napi koszorúzási ünnepség forgatókönyve. 2023. 06. 25.

Forrás: Körmentdi Rendvédelmi Technikum

december 13-i bizottsági ülés végén Kontrát Károly által felolvasott bizottsági határozat ismertetésének, melyekre most már történelmi távlatból tekinthetünk vissza.

„...Még mielőtt visszaadnám a szót elnök úrnak, szeretném megköszönni azt a támogatást a bizottságnak, amit az én nyolcéves, több mint nyolcéves országos parancsnoki munkámhoz nyújtott. Végig éreztem a támogatást, és nagyon köszönöm, akármilyen kormány volt éppen hatalmon, a határőrség felé mindig pozitívan viszonyult a bizottság, akár a Honvédelmi bizottság volt, ahonnét egyszer már elkészöntem, utána visszaköszöntünk, most megint elkészöntünk, és azt hiszem ez az utolsó ilyen elkészöntésünk, nekem mindenképpen, de azt gondolom, hogy most úgy tűnik, hogy a szervezetnek is. Ebből az alkalomból, hogy most úgy tűnik, hogy teljesen el kell köszönnünk, mindenkinek a helyére készítettem egy kis emléktárgyat, egy „Nyitott határokért emléklakettet”. Ezzel szeretnék kifejezni azt a közös munkát, amivel sikerült odáig eljutnunk, hogy ez az ország a Schengen-térség teljes jogú tagja lesz és az 51 százalékos határszakaszon már nem lesz ilyen jellegű határellenőrzés, tehát teljesen szabaddá válik a mozgás a képviselő uraknak is meg minden magyar állampolgárnak és uniós állampolgárnak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, altábornagy úr. Tisztelt Bizottság! Most pedig szeretném ismertetni a bizottság határozatát, amelyet szó szerint fogok felolvasni.

A bizottsági határozat ismertetése

„Köszönetnyilvánítás a határőrség személyi állományának. A Magyar Köztársaság határőrségének személyi állománya több évtizedes áldozatos munkájával kivívta magának a tiszteletet és megbecsülését. Működésének legutóbbi évtizede az uniós felkészülés, a fejlesztés, technológiai, szervezeti átalakítás, a komplex határellenőrzési rendszer kialakítása jegyében telt el.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

Tevékenysége mind a nemzeti, mind a közösségi biztonsági követelményeknek maradéktalanul megfelelt, és nemcsak az Unió, hanem a szakma nemzetközi elismerését is kivívta.

A Határőrség a nemzet szolgálatában vállalt feladatait és hazánk uniós csatlakozását elősegítő küldetését kiválóan teljesítette, mely a történetének legjelentősebb állomásához érkezett. A közös munka évtizedei során a Határőrség olyan közösséggé formálódott, ahol meghatározó értékeknek számított a bajtársiasság, a szakmai tudás, a teljesítmény, az egymást segítő szolidaritás.

Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága ezúton nyilvánítja ki elismerését és köszönetét a határőrség országos parancsnoki karának és személyi állománya minden egyes tagjának. Köszönet a férfias munkáért, a haza szolgálatáért, a korszerű határrendészet megteremtéséért, a teljes jogú schengeni tagság elősegítéséért.

Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottsága egyben kifejezi a jövőre vonatkozó jókívánságát. Határrendészet továbbra is lesz, önök a rendőrség szervezetében egy új, önálló szolgálati ágként fognak tovább szolgálni. Kívánjuk, hogy jelenlétükkel, szolgálati kultúrájukkal, hagyományaikkal gyarapítsák az integrált rendőrség immár közös értékeit. Folytaszák eredményes munkájukat a schengeni övezet teljes jogú tagjaként, az uniós határbiztonság garantálásában, a nemzetközi és belső együttműködés fejlesztésében. Ápolják és emlékezzenek a határőr hagyományokra a rendőrség szervezetén belül is.

Budapest, 2007. december 13.

Köszönöm szépen, és felkérem Béndek altábornagy urat a csapatzászlón a szalag elhelyezésére. Kérem a bizottság tagjait, hogy szíveskedjenek felállni! (A jelen lévők felállnak. Dr. Kontrát Károly és dr. Gál Zoltán a határőr csapatzászlóra felkötik a bizottság emlékszalagját.)

Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Most pedig a határőr hősök kopjafájának megkoszorúzása következik. Kérem a bizottság tagjait és meghívott vendégeinket, hogy együtt tegyük ezt meg. Köszönöm szépen. Az ülést

bezárom. (A bizottság tagjai és a jelenlévők az udvaron megkoszorúzzák a határőr hősök kopjafáját.) (Az ülés végének időpontja: 11 óra 56 perc) ”¹⁹

A határőrség Magyarországon, mint országos hatáskörű önálló rendvédelmi testület végérvényesen megszűnt, 2008. január 1-jén integrálódott a szervezet a Magyar Köztársaság rendőrségébe. A határőrség közel nyolcvan milliárd forint értékű vagyonával, mely elsősorban ingatlanokból, járművekből és eszközökből állt, a rendőrség gazdálkodhatott a továbbiakban.

De mi lett, és mi lesz a sorsa a fizikai értékeken túlmutató szellemiségnek, a jelenleg még élő legendának? A határőrség megmaradt és napjainkban még fellelhető tárgyi emlékeinek döntő többsége Apátistvánfalván található, melyeknek őrzése és a határőrség testületi szellemiségének és hagyományainak ápolása jelenleg elhivatott, a nemes ügy mellett elkötelezetek kezében van.

A Béndek József határőr altábornagy, Somogyi Tibor határőr alezredes és Dremmel István rendőr mérnök ezredes révén megismert gondolatok a határőrséggel szembeni elhivatottságon túl küldetésudatról is tanúbizonyítást tesznek. Láthattam, hogy milyen érzelmekkel viseltettek a határőrség iránt. Általuk és a korábban felsorolt támogató szervezetek és segítő volt határőrök és nem határőrök összefogásának, áldozatos és önzetlen munkájának, közösségformáló erejének köszönhetően az egyedülálló szellemi és tárgyi értékek megőrzése az apátistvánfalvai emlékhelyen belül még biztosított.

Magunkénak érezzük és üzenetet is hordoz a mai korban is az emlékhely falán lévő márványtablán olvasható Kossuth-idézet a Haza iránti hűségről és kötelességről. Kossuth gondolatait átérezve és képviselve remélhetőleg sikerül közvetíteni ezt a szellemiségét a határőrséget csak elbeszélésekből

---

¹⁹ Jegyzőkönyv. Az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságának 2007. december 13-án, csütörtökön, 10 órai kezdettel a Határőrség Országos Parancsnokságán megtartott kihelyezett üléséről

Forrás: <https://www.parlament.hu/documents/static/biz38/bizjvk38/HOB/0712131.htm>

Letöltés ideje: 2023.08.24.

Hottó István: Gondolatok a határőrség letűnt korának üzeneteiről, értékeiről és fennmaradt szimbólumairól

vagy abból sem ismerő új generációk számára, akik által a határőrség szellemi öröksége, hagyományai és emlékei tovább élhetnek majd, akár az Apátistvánfalvai Határőr Emlékhely kapuján kívül is.

NAGY-TÓTH NIKOLETT ÁGNES

Interjú Christián László r. dandártábornokkal, a magyar rendőrség és a rendészettudomány legfiatalabb professzorával

Prof. Dr. Christián László r. dandártábornok, egyetemi tanár, oktatási rektorhelyettes, a Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék vezetője több mint 150 publikáció és két könyv szerzője, a magyar rendőrség és rendészettudomány legfiatalabb professzora. Christián László jogász végzettséggel rendelkezik, kutatási témája a komplementer rendészet, a magánbiztonság és az önkormányzati rendészet. Több mint húsz éves oktatói tapasztalattal rendelkezik, életútjáról, sikereiről, terveiről, a legfontosabb életvezetési elveiről beszélgettünk. A dandártábornok azt is elárulta, hogy milyen témát ajánlana a jövő kutatóinak.

Mikor vette kezdetét az oktatói pályája? Mikor kezdett el tanítani a jogelőld Rendőrtiszti Főiskolán?

2002-ben kezdtem el tanítani a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán, egy speciálkollégiumot hirdethettem meg rendészet témában. Azt gondoltam, hogy egy joghallgatónak érdekes lehet az, hogy mivel foglalkoznak az egyenruhások. A képzés gyakorlatorientált volt, abban az időben elsődlegesen még a saját munkámról beszéltem az előadásokon. A jogi diploma kézhezvételét követően pénzügyőr járőrként kezdtem el dolgozni, amely szolgálat során a Józsefvárosi piac, az országhatár és a belterületi ellenőrzés is feladataim közé tartozott. Az említett rendészeti témájú speciálkollégium azóta is megmaradt a Pázmányon, és már 21 éve nagy sikerrel indítom minden tanévben. Nagyon büszke vagyok arra, hogy sok egykori joghallgatóm választotta az egyenruhás hivatást, nagy öröm számomra, hogy tudtam ilyen jellegű motivációt is adni a joghallgatóknak.

2004-ben kaptam az első tanársegédi megbízásomat, 2006-ban pedig el is kezdtem a doktori tanulmányaimat. Úgy éreztem, hogy alapos kutatómunka és külföldi tanulmányutak szükségesek a doktori disszertáció színvonalas elkészítéshez, ezért kértem, akkor már pénzügyőr századosként egy év fizetés nélküli szabadságot a feletteseimtől. Ezen idő alatt több országban is jártam, így többek között az Amerikai Egyesült Államokban, Angliában, Olaszországban és Németországban tanulmányozhattam a rendészet különböző területeit. Ez volt életem egyik legjobb befektetése. Amikor letelt az egy év, már a nemzetközi tapasztalatokat birtokában 2009. augusztusában kértem az áthelyezésemet a Rendőrtiszti Főiskola Vám- és Pénzügyőri Tanszékére, ahol oktatóként kezdtem meg munkámat. Emlékszem az első munkanapomra is, Szendi Antal ezredes úrral voltunk ügyletben, és ekkor már biztos voltam abban, hogy egy új ajtó nyílt ki előttem, és mindez már több mint 14 éve történt.

Tudom, hogy sokat jelent az életében a sport. Hogyan tudná megfogalmazni a honlap olvasóinak, hogy mit jelent az Ön számára a sport?

Nagyon büszke vagyok a családi indíttatásra, a nagyapám Gyula város díszpolgára, és az ő nevét viseli a gyulai városi sporttelep. Testnevelőtanár családból jövök, mindenki testnevelőtanár volt a családban, a nagyapám, az édesapám, a nagybátyám és az ő két lánya is. Én is testnevelőtanár szerettem volna lenni, de édesanyám inkább humán irányba terelgetett, én pedig elfogadtam, hogy lehet a sporttal úgy is foglalkozni, ha nem élethivatásként üzöm azt. Így jogi egyetemen tanultam tovább, de aztán beiratkoztam a Testnevelési Főiskolára, hogy legalább az egyik legfontosabb családi hagyományt, a síoktatást tovább vihessem. A TF-en szereztem síoktatói oklevelet. A nagyapám a világháborúból egy pár sílécet hozott haza az amerikai fogságból, édesapám pedig ezzel a fa sílécet tanult meg síelni a Körös parton és a Kálvária dombon. Édesapám aztán több ezer embert tanított meg síelni az évtizedek alatt, én is korábban tudtam síelni, mint járnai, ma már elmondhatom, hogy lassan én magam is ezernél jócskán több emberrel szerettem meg a síezést. A három gyermekem közül a legnagyobb Anna már 10 évesen jelezte, szintén síoktató szeretne lenni. A mai napig

rendszeresen, egy héten háromszor sportolok. A családban úgy tűnik, a feleségem, Zsófi tovább viszi a „TF”-s hagyományokat, hiszen idén kezdte el a mesterképzést a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetemen. A sport arra tanított meg, hogy fontos az alázat, a kitartás és a csapatmunka. A kedvenceim a foci és a tenisz, futás, úszás, ezeket a sportágakat a foci kivételével jelenleg is űzöm.

Hogyan választott a rendészettudományon belül a magánbiztonsági kutatási témát? Miért éppen ezt a területet kezdte el kutatni?

Olyan témát szerettem volna választani a doktori tanulmányaimhoz, amely az akkori pénzügyőri hivatásomat is szolgálja, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem JÁK Közigazgatási Jogi Tanszéki munkám során is hasznos lehet, ez a metszéspont pedig a rendészet volt. Amikor elkezdtem a rendészet kutatási téma alapos feltérképezését, akkor megállapítottam, hogy a kutatók mintegy 90 százaléka inkább csak a rendőrséget vizsgálja, és csak nagyon kevesen foglalkoztak a rendészetnek a rendőrségen kívüli szereplőivel. Nem kutatták, hogy miként viszonyulnak a különböző szereplők egymáshoz és a rendőrséghez, ezért úgy döntöttem, hogy az alternatív rendészetről írom a disszertációmát. Megvizsgáltam, hogy kik az alternatív szereplők, melyek az alternatív területek, ezek közül két terület igazán szívügyemmé vált, a magánbiztonság és az önkormányzati rendészet kutatása, ezzel részletesen foglalkoztam, és ennek köszönhetően 2013-ban felkérést kaptam az újonnan alakult Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék vezetésére.

A Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszéket tehát pontosan 10 éve vezeti. Milyen eredményeket sikerült eddig megvalósítani?

A tanszék fejlődéséhez szükség volt Boda József és Janza Frigyes vezérőrnagy urak és az Egyetem jelenlegi és prorektor urak támogatására is, nekik nagyon hálás vagyok ezért. Nagy dolognak tartom, hogy egy kis létszámú tanszékből egy stabil komoly tanszéket sikerült létrehozni kiváló kollégákkal. A tanszéki közösségemre nagyon büszke vagyok, ahogyan a közösen

elért eredményekre is. Az egyetemi tanári kinevezésem a szakmai közönségem sikere is, ideértve az egykori hallgatóinkat is. A legfontosabb mérce számomra az, hogy a hallgatóink hogyan állják meg a helyüket a mindennapi életben. Nagyon szép karrierpályákat látunk az elmúlt 10 évből, nagy sikernek tartom, hogy a tanszéken az önköltséges képzésen túl van már államilag finanszírozott képzésünk, valamint mesterképzésünk is. Több száz publikációval és tizenöt könyvvel gyarapítottuk a szakterületünk elméleti-tudományos megalapozását, többen szereztek vagy szereznek hamarosan PhD fokozatot a témában több tucatnyi rendezvényünk volt, a legfontosabb eredmények közé mindezeket sorolom.

Milyen tervei vannak még ezen a területen?

Szeretnénk újabb képzéseket megvalósítani, nagyon komoly látunk hiányosságokat az önkormányzati rendészetben, a közterületfelügyelőknek, önkormányzati rendészeknek nincs releváns továbbképzésük, szeretnénk a polgárőrséget is erősíteni, még szorosabbra fűzni a kapcsolatot velük. Nagyon nagy eredményként értékelem, hogy sikerült elindítani a Polgárőr Akadémiát, amely 9 éve sikeresen működik. Nagyon fontos a nemzetköziesítés, a nemzetközi térbe történő kilépés, olyan jó gyakorlatok, innovációk, megoldások, tananyagok átadása és átvétele, amit a szakma közvetlenül tud alkalmazni, amelyek közvetlenül szolgálhatják a gyakorlati munkát. Fontosnak tartom a vagyonvédelem és a helyi rendészet folyamatos fejlesztését is. A munkánk inspirációja kapcsán számos kezdeményezés valósult meg: MRTT Magánbiztonsági Tagozat, Településbiztonsági Tagozat, melyek arra hivatottak, hogy a segítségükkel még eredményesebben, hatékonyabban működő magánbiztonsági és önkormányzati rendészet legyen Magyarországon, ezt a híd szerepet szeretnénk tovább erősíteni.

150 publikáció, köztük két könyv szerzője. Melyik művére a legbüszkébb?

Az eddigi pályafutásom összefoglalását képező Komplementer rendészet című monográfiára vagyok a legbüszkébb, az összes kutatási eredményem, a nemzetközi tapasztalataim is szerepelnek benne, a rendészetet érintő gondolkodásom teljes foglalata megtalálható a könyvben. Olyan összefoglaló

művet sikerült elkészítenem, amely az eddigi kutatómunkám összegzésének tekinthető.

A magyar rendőrség és a rendészettudomány legfiatalabb professzora lett. Ez milyen érzésekkel tölti el?

Amikor 21 éve pénzügyőr hadnagyként és megbízott oktatóként megkezdtem az egyenruhás és egyetemi oktatói tevékenységemet még nem gondoltam, hogy a két pálya találkozhat, de, a gondviselésnek köszönhetően a Rendőrtiszti Főiskolán ez a két életút 2009-ben összeért. Amikor elkezdtem dolgozni, mindig csak a soron következő feladatra, lépcsőfokra koncentráltam. Nagyon helytálló a bölcsesség Barabási Albert Lászlótól, hogy „a sikerhez vezető út sok-sok apró lépéssel és kudarccal van kikövezve”. Ezekből tudtam tanulni és nagyon nehéz helyzetekben, időszakokban is mindig csak előre néztem. Nagyon távolinak tűnt minden, nem gondolkodtam azon, hogy mikor lehetek professzor, vagy mikor lehetek tábornok, az az ars poétikám, hogy sosem szabad elfeledkezni arról, hogy a lécet mindig följebb kell tenni egy kicsit. A nagyapám, aki országos híró testnevelőtanár volt, úgy osztályozott a gyulai gimnáziumban, hogy nem egy szintet határozott meg a tanulóinak, hanem mindenkit felmért tanév elején és a továbbiakban önmagukhoz mérte a tanulókat. Bárki kaphatott ötöst, ha önmagához képest szépen és jobban teljesített. Ezt úgy implementáltam önmagamra vonatkoztatva, hogy mindig följebb tettem a lécet és nem elégedtem soha azzal, ami éppen elértem. Sokan nem értették a lépéseimet, például amikor a jól fizető vezető beosztásból illetmény nélküli szabadságra mentem azzal a tudattal, hogy nem volt biztos, hogy vissza tudok ülni a vezetői székembe. Ez ott és akkor, ahogyan már említettem is, egy nagy befektetés volt a jövőbe. Az életem során, amikor a horizonton fölbukkant egy lehetőség, azonnal leültem a nálam bölcsőbb és tapasztaltabb emberekkel és megkérdeztem a véleményüket. Emlékszem Boda és Janza vezérőrnagy urak intelmeire, a Sallai János ezredes úrral folytatott beszélgetésünkre, amikor elmondta nekem még a „hegyen” 2016-17-ben, hogy mit kell tennem a sikeres egyetemi előmenetelhez. Már a kezdetekkor nyitottam egy

dokumentumot magamnak, amelyben elkezdtem a bölcs tanácsokat összeírni, összegyűjteni, ez a gyűjtemény azóta is megvan nekem, a bölcsességeket lebontottam konkrét területekre és feladatokra, indikátorokra, majd ezeket igyekeztem szisztematikusan megvalósítani. Az utóbbi négy-öt-hat évben igyekeztem rendszeresen úgy építkezni, hogy a távoli horizont egyre közelebb kerülhessen. Így jutottam lépésről lépésre egyre közelebb a céljaihoz, azok megvalósításához. De természetesen ez nemcsak rajtam múlt, hanem az egyetemi vezetésen, a rendészettudományban dolgozó kollégák, vezetők együttműködő, támogató hozzáállásán is és persze a szerető családom –feleségem és három gyermekem-támogatásán.

Mit tanácsolna az RTK oktatóinak, mi a legfontosabb, amit meg kell tenniük ahhoz, hogy egyetemi tanárrá válhassanak?

Ha egy dolgot kell kiemelni, akkor azt, hogy soha ne elégedjenek meg az-
zal, ami a komfortzónán belül van, ehhez nagy kitartásra, szorgalomra van szükség. Fontos, hogy stratégiaileg gondolkodjanak, a kutatási témájukon belül széleskörű tájékozottsággal rendelkezzenek nemcsak itthon, hanem külföldön is. Én 35 országban jártam már, az ott szerzett tapasztalatok, szakmai diskurzusok nagyon sokat segítettek, hogy kialakuljon a lényeglátásom. A kollégáknak azt javaslom, hogy figyeljenek oda a náluk idősebbek bölcs tanácsaira, nekem ez nagyon sokat segített. „Szorgalom, alázat, kitartás, elköteleződés”-ezeket tartom a legfontosabbnak.

Oktatási rektorhelyettesként milyen szemléletre van szükség? Az innovatív megoldások ugyanis az oktatásban is teret nyertek.

A Tanszékelem sikereinek is az az egyik kulcsa, hogy tudtunk partnereket találni és megnyerni a tanszék munkájának támogatására, akik általában vagyongvédelmi cégek voltak, tőlük megtanultam egy másfajta, egy piaci gondolkodást, ami arról szól, hogy hogyan és mitől lehet sikeres, eladható egy vállalkozás. Ezt a gondolkodást, szemléletet igyekeztem már a kezdetektől a képzésünkbe is behozni, és ezt a menedzserszemléletet a mai napig gyakorlom, alkalmazom. Mindig monitorozni kell, hogy melyek a jövő kihívásai és hogyan tudjuk erre felkészíteni az oktatóinkat, a hallgatóinkat.

Az egyetemnek az a legfőbb célja, hogy az NKE még sikeresebb legyen, mint most, és ehhez ki kell lépünk a komfortzónánkból, élére kell állni a változásnak.

Milyen elvárásai vannak az RTK oktatóival és hallgatóival szemben?

Mindenki bátran merjen elköteleződni valami új mellett, különösen a Kreatív Tanulás Program által kínált lehetőségekkel éljenek. A tartalmat is folyamatosan aktualizálni, fejleszteni kell. Hogy miként adjuk át oktatóként a tudást, az új tartalmakat, ehhez adunk fogódzókat a Kreatív Tanulás Programban.

Milyen témát ajánlana a jövő kutatóinak, amelyet még kevésbé kutatott-nak tart?

A jövő a multidiszciplinaritásról szól, ilyen szemüvegen keresztül kell, hogy nézzük a rendészetet is. A komplementer rendészet szintén erről szól. Az elmúlt tíz évben robbanásszerűen megnöttek a kihívások, a veszélyek, a fenyegetettségek, ezt csak ezzel a komplex szemlélettel lehet és kell is vizsgálni, folyamatosan szem előtt kell tartani, hogy mindenkinek együtt kell működni, össze kell fogni, akinek küldetése van ebben a misszióban.

Mi a szívügye, megvalósításra váró legfontosabb feladata a szakmai életútjának elkövetkező évtizedeiben?

Nagyon szeretném kipróbálni magam külföldi katedrán, valamint továbbra is aktív szerepet szeretnék vállalni az egyetemépítésben. Büszke vagyok arra, hogy rendőrként és vezetőként szolgálhatom a Nemzeti Közszolgálati Egyetemet és a rendőrséget, a belügyi érdekeket.

Summary

Petrétei, Dávid: The Pioneers of Fingerprints (4–21)

This paper covers the very first attempts to utilize fingerprints for human identification and other forensic purposes. Fingerprint utilizations in ancient China were researched by original sources as well. At the beginning of the 20th century, Hungary also started to use fingerprints, and this story has many characters, who were forgotten through the decades. This paper attempts to pay tribute to all of them.

Molnár, Katalin: The impact assessment of the Police Café series in the districts of Baranya County based on the results of a questionnaire survey (22–64)

Between 13 October, 2022 and 23 February, 2023, a ten-part Police Café series took place in Baranya County. The project was carried out in a cooperation between the Baranya County Police Headquarters (BVMRFK) and the Baranya County Crime Prevention Council (BVBT), and covered all districts of the county. Besides revealing local problems related to common safety, improving cooperation between civilians and police officers, and disseminating the Café method, it also provided an opportunity to carry out an impact assessment of the series. The impact assessment consisted of two parts. In the first one, the organisers evaluated their own work at the Cafés by using the innovative Research Police Café method. The study “PR and/or RP? Baranya Police Cafés” published in the Conference Proceedings could only involve the details of the four-month project and the results of the qualitative research for reasons of length. As it was highlighted in the first work, the police as an important public institution can only achieve safety what is the main objective of their activities by developing a cooperation with the civil society continuously at local, regional and national level. We also wanted to get feedback about the initiative from the local civil participants of the Cafés by using a questionnaire survey. In this second part, the results and conclusions of the quantitative research are presented. The required conditions of the Police Cafés are also formulated

here. By applying them, the Cafés can be extended to more counties or even nationally. Next to Public Relations, they may contribute to the public acceptance of the police not only at a local level but also on a wider scale, and to the functioning of a responsible and modern police (Responsible Police) that work for the common safety.

Uricska, Erna: Do not use mobile phones while driving! – The factors of the persuasive power of videos in Generation Z members (65–82)

Short videos are frequently used communication tools towards the members of Generation Z, however effective communication towards them is an unsolved challenge in most countries. In a pilot study, Generation Z participants' (13 respondents) emotions given to three videos on texting while driving were detected and measured by Noldus FaceReader, the facial expression analysis software in 2021. The perceived convincing effect was measured by using the Narrative Engagement Scale, and a retrospective self-report questionnaire. After revising the research methods (e.g. time requirements, software availability), the persuasive effect was measured by the validated Hungarian version of the Narrative Engagement Scale and open-ended interview questions (53 respondents). In this work, the persuasive factors of three videos on mobile use while driving shared by the Hungarian Police on Instagram are presented. 81% of the respondents clearly indicated the relevance of accident prevention messages posted by police units on social networking sites. The persuasive factors are based on the content analysis of the answers given to the open-ended questions. The results allow to create more accurate content (videos) on the issue, taking the age of the target audience of social media platforms into account. The results can serve as a guidance for law enforcement agencies in their strategic organisational communication while increasing their societal engagement and social responsibility in the online sphere.

Sallai, János – Borszéki, Judit: Police congresses from Monaco to Vienna and their background (83–103)

This year we celebrate the 100th anniversary of the creation of INTERPOL. Hungary was a founding member at the inaugural congress in Vienna in 1923 and, with minor interruptions, has always been actively involved in the organisation. INTERPOL did not grow out of the ground, but friendly meetings and conferences of police officers had existed for almost two decades before its foundation. The authors consider the most significant of these to be Monaco Conference, where the concrete ideas for the creation of an international criminal organisation were born. Using Hungarian and English sources, the background to this event, the circumstances and the main content of the Vienna Congress of 1923 are discussed in the paper.

Hottó, István: Thoughts on the messages, values and surviving symbols of the bygone era of border guards (104–142)

Since 1992, the Border Guard Day has been celebrated every year June 27, St. Ladislaus Day, the day of the patron saint of border guards. The tradition was not interrupted by the fact that 1 January 2008 the organisation was merged into the police. However, nowadays, at the initiative of Lieutenant General József Béndek, the last commander of the Hungarian Border Guard, the Border Guard Memorial Place, converted from the former border guard outpost in Apátistvánfalva exists, and is the only symbol left of the Border Guard preserving the memories and traditions.

Nagy-Tóth, Nikolett Ágnes: Interview with Police Brigadier General László Christián, the youngest professor of Hungarian police and law enforcement science (143–149)

Professor Doctor László Christián is a police brigadier general, university professor, vice-rector for education, head of the Department of Private Security and Municipal Policing, author of more than 150 publications and two books, the youngest professor of Hungarian police and law enforcement science. László Christián has a law degree and his research interests include complementary policing, private security and municipal policing. He has more than twenty years of teaching experience, we talked about his

life path, successes, plans and the most important life management principles. The brigadier general also revealed what topic he would recommend to future researchers.